

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik LXXXVIII., št. 9
september – kimavec

Glasilo izdaja

Lovaška zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Glavni urednik Janez Černač
Odgovorni urednik Boris Leskovic

Bojan Avbar, Tomaž Burazer,
Franc Černigoj, Romana Erhatic
Širnik, Janez Hartman, Boris
Kryštufek, Marjan Toš

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovci izhajajo praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.200 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripišite tudi svojo telefonsko
številko.

Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovstvo.net>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 1000 SIT,
od 15 do 25 besed 1300 SIT,
od 25 do 30 besed 1500 SIT.
Za vsako nadaljnjo besedo 50 SIT.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovaške zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

J. Černač:	Komu naj spoštljivo damo zadnji grižljaj	396
IZ DNEVNEGA TISKA		398
MNENJA IN PREDLOGI		399
T. Beci:	Predlogi po rednem letnem OZ LZS	399
N. Družina:	Ne dovolimo, da nas bi razdvajala politika!	401
Uradni list:	Pravilnik o merilih za finančno ovrednotenje določenih nalog lovskih organizacij	402
	Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom	404
M. Kersnik:	Z letom 2006 nov higienski paket navodil za pregled in ravnanje z uplenjeno divjadjo	403
M. Hafner:	Zdajšnja razširjenost jelenjadi v Sloveniji	406
M. Skudnik:	Več pozornosti namenjamo gamsu!	410
B. Krže:	Dvanajst mesecev v prašičjem revirju (V.)	414
PO LOVSKEM SVETU		415
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	415
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		416
F. Novak:	Spomini na moja zasledovanja	416
LOVSKA ORGANIZACIJA		419
Uredništvo:	Občni zbor LZS z doslej najštevilčnejšo udeležbo	419
F. Rotar:	Lovstvo in narava – Nitra 2005	421
D. Hvala:	LD Otavnik švignil mimo 50-letnice	423
E. Ljubec:	Razvili smo nov prapor LD Ljutomer	423
F. Rotar:	4. srečanje »jagrov« in »pavrov« pod Uršljo gor	424
B. Vasa:	Koristno prijateljsko srečanje lovcev ob štajerski meji	425
O. Bakal:	Lepa beseda razreši vsa nesoglasja	425
M. Koračin:	Uspela tekma na aprilski praznik	426
F. Rotar:	32. srečanje LPZ in registrov LZ Slovenije	427
D. Lepšina:	Le kdo bo pel?	427
F. Krobe:	Kogovski glinasti golobi	428
D. Vešner:	Župani in lovci skupaj ob občinskem prazniku	429
V. Remec:	Občine Rače - Fram	429
V. Seitl:	Predavanje o jelenjadi na Bovškem	429
Zapisrega slovenskega lovca		430
JUBILANTI		430
MLADI PIŠEJO		432
LOVSKI OPRTNIK		433
F. Wakounig:	Medvedji sledovi na avstrijskem Koroškem	433
M. Kersnik:	Noži Fällkniven – kakovost s severa	434
B. Vasa:	Nenavadna družina	435
A. Bren:	Lov, starostniki in kakovost življenja	436
B. Rak:	Tudi starejšim lovcem omogočimo lov na gamsa	436
J. Kocjančič:	Pravilno opravljanje lovskih šeg in običajev	437
B. Leskovic:	Barvno upodobiti »zamrznjen trenutek« iz življenja divjadi ...	437
B. Vasa:	Žene presenetile svoje može	439
M. Erzar:	Kulinarični kotichek	440
V SPOMIN		441
LOVSKA KINOLOGIJA		442
L. Fabiani:	Uporaba slednih čevljev pri šolanju krvosledcev	442
S. Lipec:	Uspešno šolanje mladih psov v LD Radeče	444
J. Weber:	Mašunski tečaj za vodnike krvosledcev 2005	445
M. Lesjak:	Osnovno šolanje lovskih psov v LKD Zasavje	445
F. Svetec:	Zakon je zakon!	446
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	446

SLIKA NA NASLOVNICI:

Jelen – *Cervus elaphus*
Foto: K. Schneider

Foto: M. Samar

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:
1. 8.–28. 2.
ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 4.–31. 1.
svinja:
1. 7.–31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pišmavka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Komu naj spoštljivo damo zadnji grižljaj?

Lovina je položena. Plen novega Zakona o divjadi in lovstvu je bogat ... Marsikaj je za vedno odšlo v večna lovišča. Lovci in gonjači so se utrujeni posedli za zadnji pogon, da nazdravijo in se poveselijo. Zunaj pa poležava psi, včasih zabevskajo in zarežijo drug proti drugemu. Nazadnje se le umirijo in zadržujejo, dokler jih ne bodo prebudili gospodarji ...

Tako bi lahko z lovskim žargonom in v skladu s prastarimi lovskimi šegami ter navadami na kratko pospremili spremembe v slovenskem lovstvu v zadnjem letu in pol. Določene in usmerjene so bile predvsem z novim zakonom o divjadi in lovstvu ter s potrebami zdajšnjega časa v informacijski družbi, katere sestavni del je tudi lovstvo.

Marsikdo si želi čim prej pozabiti mučno obdobje prizadevanj za novo organiziranost slovenskega lovstva, ki se je začelo nekako pred desetletjem in pol, ko so ob družbenih spremembah nastala velika pričakovanja po spremembah tudi na področju lovstva. Nekateri so ob tem spredvideli, da z zastarelo in neučinkovito organizacijo v lovstvu niti približno ne dohajamo vseh izzivov in sprememb v družbi. Mučne razprave in sprenevedanja ter jalovo razglabljanje z vsemi mogočimi in nemogočimi gradivi so povzročali glavobole in nerovo v vodstvih lovske organizacije, pri večini lovcev pa nazadnje že kar otopelost in nemoč. Dejstvo je, da si večina območnih funkcionarjev, ki so bili v upravnih odborih, ni želela in si še vedno ne želi sprememb! Zahtevali so vedno novo, dopolnjeno ter spremenjeno gradivo, že vnaprej pa je bilo jasno, da ga ne bodo nikoli sprejeli, kakršna koli že bodo. V lovstvu je bila miselnost še preveč prepojena s samoupravno demokracijo, kjer naj bi bili vsi in za vse enako sposobni, kjer se tudi brez najslabšega lovca ni bilo mogoče in se ni smelo o ničemer odločati, predvsem pa bi moralo vse ostati po starem vsaj še sto let. Tako razmišljanje se je v upravnem odboru prevleklo še več kot eno leto po sprejemu novega zakona o divjadi in lovstvu, ki je zamenjal prejšnji zakon izpred treh desetletij in je bil sprejet v povsem drugačnih družbenih razmerah. Neverjetno, vendar resnično.

Šele vztrajna in večkrat ponovljena pravna razlaga novega zakona, ki vpliva na organiziranost celotnega slovenskega lovstva, je po velikih naporih in tudi težkih besedah le zalegla, da je večina klonila pred argumenti na junijski seji upravnega odbora. Končno je razprava o tem prilezla na Občni zbor LZS, ravno na dan državnosti, 25. junija 2005. Tudi na seji našega najvišjega zbora so se nekateri zelo sprenevedali ali pa res ne vedo niti tega, katerega leta smo. Ne vedo ali pa še sami sebi ne priznajo, da imamo nov Zakon o divjadi in lovstvu, ki ga niso sprejeli lovci, pač pa Državni zbor Republike Slovenije.

Pa vendar se končno le premika. Določeni so roki za dokončno izoblikovanje vsebine Pravil Lovske zveze Slovenije, ki določajo drugačno in novo ter učinkovitejšo organiziranost z jasnimi pristojnostmi in odgovornostmi. Določeni so

tudi roki za izvolitev novih organov in vodstva. Ne kaže pa si že oddahniti, saj je izvolitev pravih in sposobnih lovcev najpomembnejši zaključek minulega obdobja ter predvsem začetek novega obdobja v slovenskem lovstvu. Šele po volitvah in tik pred stoletnico naše lovske organizacije se bo lahko začela resnična prenova našega lovstva, kar naj bo v prihodnje umirjen in trajen proces.

Kar nekaj lovskih funkcionarjev je po desetletjih tako ali drugače opešalo in bodo po volitvah odšli. Prav je, da se jim zahvalimo za delo v obdobju vzpona našega lovstva, čeprav ima večina na prsih že vsa priznanja. Samo občudujemo lahko te ljudi, ki so toliko časa žrtvovali za lovstvo, vodili dolge seje in na njih pogosto posedali pozno v noč, organizirali razstave, kulturne prireditve in delovne akcije ... Vse so delali zastonj in v lepo urejenih lovskih krogih. Vsa čast jim! Žal pa ne kaže ob tem prezreti njihove vloge v zadnjem obdobju, ko so razmere že zdavnaj dozorele za nujne spremembe v organiziranosti slovenskega lovstva. Niso več dojeli stare resnice, da se v naravi in tudi v družbi dogajajo stalne spremembe, ki tako tudi ohranjajo in razvijajo naravo in družbo. Zaradi takih smo zgubili več let, ki jih ne bomo nadomestili nikoli več. Naša stoletna tradicija, na katero se tako pogosto sklicujemo, je samo v naših šegah in navadah, vse drugo pa se mora spremenjati in razvijati!

Tudi zato so ob novem zakonu o divjadi in lovstvu najpomembnejše naloge, kot so: načrtovanje, informacijski sistem, varstvo narave in še marsikaj drugega, prevzeli strokovnjaki z visoko izobrazbo v javnih zavodih, ki jim je to redno delo in za kar se tudi izpopolnjujejo in izobražujejo. Nič nam ne pomaga vse razpršeno znanje pri več kot dvajset tisoč lovcih, če znanja ne znamo organizirati, usmerjati, združevati ter izrabiti za načrtno in učinkovito varstvo narave, divjadi in njenežga življenjskega prostora. Že dolgo nismo več pravi partner državni upravi in ne drugim organizacijam. Komu smo lahko še primeren partner, če na primer v informacijski dobi nimamo zbranih temeljnih in najpreprostejših podatkov o odstrelu divjadi za leto 2002, sedaj smo pa septembra leta 2005?! S preostankom nalog v lovstvu se moramo sprijazniti, ker je to posledica našega dosedanjega dela, kot je to tudi že določeno v novem zakonu. Ob tem pa moramo sprejeti in uveljavljati predvsem nov in bolj kultiviran odnos do vseh partnerjev v prostoru, do javnih zavodov ter do drugih predstavnikov države in lokalnih skupnosti. Predvsem pa do najširše javnosti!

Nov zakon ter nova Pravila Lovske zveze Slovenije so samo podlaga za novo organiziranost, ki naj se nadaljuje in končno ustali tudi na ravni območij in lovskih družin. Prenova je vedno naporna, še posebno za tako obsežno in tako posebno organizacijo, kot je naša. Vse bo odvisno od ljudi, ki bodo vodili lovske organizacije v lovskih družinah, na območjih ter v Lovski zvezi Slovenije. Zato trikrat premislimo, koga bomo izvolili.

Mag. Janez Černač, glavni urednik

Predsednik LZS Bojan Lepičnik je 15. 7. 2005 v imenu Upravnega odbora LZS poslal predsedniku vlade Janezu Janši dopis, na katerega je že 21. 7. 2005 dobil iz kabineta pisni odgovor na postavljeno vprašanje. Ker menimo, da odgovor pove, da vlada v kratkem še ne bo sprejela Uredbe o podelitvi koncesij, to pravzaprav za slovenske lovce pomeni dokaj alarmantno novico, s katero prek našega glasila seznanjamo vse lovce. Javno objavljamo oba pisna dokumenta.

Uredništvo

Spoštovanje veljavne zakonodaje!

Spoštovani gospod predsednik Janez Janša!

Upravni odbor Lvske zveze Slovenije z zaskrbljenostjo **ugotavlja, da so preseženi že vsi roki glede sprejema podzakonskih aktov k Zakonu o divjadi in lovstvu, ki je v veljavi že več kot eno leto.**

Predvsem pa so zaskrbljeni lovci v lovskih družinah, torej ljudje, ki vsak dan s prostovoljnim delom skrbijo za ohranjanje naravnega okolja, saj **še vedno niso podeljene koncesije za trajnostno upravljanje z lovišči**, čeprav bi v skladu z veljavno zakonodajo že morale biti.

Negotovost pri upravljanju s tako pomembnim delom našega naravnega bogastva, kot je divjad, druge prostoživeče živali in njihovo naravno okolje, zagotovo ni v prid skrbnemu gospodarjenju, kar je bila vseskozi odlika slovenskega lovstva. Odlično gospodarjenje z divjadjo in njenim naravnim okoljem nam priznavajo tudi številni tuji strokovnjaki in organizacije, kot so IUCN, CIC in FACE. **22.000 slovenskih lovcev od svoje Vlade pričakuje spoštovanje veljavnih predpisov in tudi pomoč pri tako pomembnem delu, kot je upravljanje z naravnimi viri.**

Upravni odbor Lvske zveze Slovenije vas zato poziva, **da zagotovite spoštovanje sprejetih in uveljavljenih zakonov v dobro divjadi in njenega naravnega okolja in sprejmete potrebne podzakonske predpise, kar ste zagotovili tudi na novinarski konferenci 16. 2. 2005 in kar je naloga tudi nas, državljanov Republike Slovenije.**

Prepričani smo, da nam bo s skupnimi močmi uspelo ne samo ohraniti naravno okolje, temveč tudi doseči, da bomo to vzorno stanje predali našim vnukom.

Obenem vam še naprej želimo uspešno delo in kar najboljše rezultate v dobro Slovenije in njenih državljanov.

Bojan Lepičnik,
predsednik Lvske zveze Slovenije

VPLIV PAŠE JELENJADI NA NARAVNO TRAVINJE

Kmečki glas, 1. 6. 2005 (doc. dr. Stanislav Trdan). Čeprav v Sloveniji travinje porašča kar dve tretjini kmetijskih zemljišč in na nekaterih območjih divjad povzroča precejšnjo škodo, še vedno nimamo natančnejših podatkov o tem. Na Kočevskem je raziskava pokazala, da se jelenjad zadržuje na zatravljenih zemljiščih v bližini gozdov celotno koledarsko leto. Na popaseni ruši, ki je bila pred jelenjadjo zavarovana dva do tri tedne pred košnjo, je bil poleti pridelek v povprečju manjši za 15 odstotkov, zgodaj spomladi za 30 odstotkov in jeseni za 50 odstotkov.

ZLATI IDRIJSKI ROGISTI

Primorske novice, 11. 6. (Saša Dragoš). Idrijski rogisti so si na mednarodnem tekmovanju srednjeevropskih skupin rogistov že drugo leto zapored priigrali prvo mesto med slovenskimi skupinami. Mednarodno žirijo so očarali z obveznim programom in tudi s skladbo po lastnem izboru. Trobentač, tako rekoč legendarni idrijski glasbenik **Ludvik Čebelj**, jim je večino skladb napisal naravnost na duše. Organizacijski vodja skupine je **Marko Leoni**, umetniški vodja pa **Boris Peternelj**.

TRI NOVE VRSTE PTIC

Primorske novice, 13. 6. (Ilona Dolenc). Slovenske ornitologe je nedavno tega razveselila zanimiva novica iz Slovenske Istre: v desetih dneh so odkrili kar tri nove vrste ptic. Seznan slovenskih ptic gnezdičk se je tako povečal za duplinsko gos (*Tadorna tadorna*), čebelarja (*Merops apiaster*) in rdečeno-gega martinca (*Tringa totanus*). Vse tri nove vrste ptic so si svoj dom ustvarile v tistem delu prvega varstvenega območja solin, ki je zaprto za javnost. »Tako je tudi prav, saj je dovolj le nekaj napačnih človekovih potez, da ptice izgubimo,« opozarja ornitolog **Iztok Škornik**.

Delo, Književni listi (15. 6.), je objavilo sestavek znanega ornitologa **Iztoka Geistra** z naslovom *Zagate s taščico*. Avtor,

Foto: J. Mehle

Beli štoklji iz Bobovka na Gorenjskem

odličen poznavalec naših ptic, obširno razglablja o naravoslovnem založništvu na Slovenskem v preteklosti in tudi v sedanjosti. Avtor končuje nadvse zanimiv sestavek takole: »Na vsakoletnih predavanjih po slovenskih osnovnih in srednjih šolah, v šoli v naravi in na ustvarjalnih dnevih za posebno nadarjene učence sem se prepričal, da otroci ne poznajo taščice, ker je ne poznajo njihovi učitelji (doma in v šoli). Zakaj? Ker ne berejo Erjavca!«

Zanimiv je tudi sestavek **Urban Črveka** v Delu z naslovom *Zaščitniki ptic* so dobili moč. Avtor poroča, da ima Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) po odločitvi ministrstva za okolje in prostor status stranke v postopku pri okoljevarstvenem soglasju za gradnjo vetrnega polja Volovja reber nad Ilirsko Bistrico.

DO IZPLAČILA ODŠKODNIN PREK USTAVNEGA SODIŠČA

Večer, 15. 6. (Branko Žunec). – Potem ko je okrožno sodišče v Murski Soboti pred časom zavrnilo predlog goriških kmetov za začetek stečaja nad Gojitvenim loviščem Kompas v Peskovcih na Goričkem, so se prizadeti odločili za ustavno pritožbo. Oškodovanih naj bi bilo kakih 500 kmetij z okrog 1500 prebivalci na območju v Kraj-

skem parku Goričko. Višina odškodnine je več milijonov tolarjev.

Oškodovanci se med drugim sklicujejo na Vrhovno sodišče RS, ki je v svoji sodbi leta 1996 zavzelo stališče, ki »je v celoti v prid oškodovancem kmetijskih zemljišč...«

TRIGLAVSKI NARODNI PARK JE V ŽENSKIH ROKAH

Dnevnik, 12. 7. (Miran Šubic). – Triglavski narodni park je ducat let vodil **Janez Bizjak**, od začetka letošnjega julija pa je v ženskih rokah, piše dopisnik. To je dr. **Marija Markeš**, ki velja za strokovnjakinjo s tega področja. »Najprej se bom pogovorila s svojimi sodelavci in nato sprejemala odločitve,« je po čestitkah dejala nova direktorica, ki je s svojim dosedanjim delom dokazala pripadnost poslanstvu parka.

PREŠTELI SO BELE ŠTORKLJE

Kmečki glas, 13. 7. (Boža Majstorovič). – V Beli krajini že od leta 1993, ko so v Gribljah štoklje zgradile prvo gnezdo, spremljajo njihovo število. Zdaj postajajo ravnice ob reki Kolpi in Gribljami vse pomembnejše. Nova gnezda nastajajo še v Zemlju, Krasincu, Otoku, Borštu in še kje. Doslej so v

Beli krajini naštel enajst gnezd, v katerih je bilo izvaljenih 30 mladičev. Štoklje večino gnezd naredijo na električnih drogovi. **Andrej Hudoklin** iz novomeške enote Zavoda RS za varstvo narave meni, da lahko tudi sami kaj storimo za belo štokljo: skrbimo za varnost gnezd, v času gnezdenja jih ne vznemirjamo in še kaj.

V isti številki časnika smo prebrali tudi pismo **Staneta Berganta**, predsednika Krajevne organizacije Kokra in podžupana Občine Preddvor z naslovom *Lov – pravica privilegirancev ali domačinov*. Pisec opozarja na diskriminatorski položaj domačinov na področju lovskih pravic. Novi lovski zakon daje lastnikom in prebivalcem območij, kjer so ustanovljene lovske družine, posebne pravice glede včlanjevanja in lovskega udeleževanja. Ker pa območje katastrske Občine Kokra v celoti leži na območju državnega lovišča Kozorog, je Kokranom ta ustavna pravica kratena.

K pismu kaže pripomniti le, da lovski zakon nikakor ne piše samo o pravicah, temveč predvsem tudi o dolžnostih lovcev.

UHARICA SE JE VRNILA V ŠTRKLJEVICO

Dnevnik, 14. 7. (Barbara Hočevár). – »V devetdesetih letih je v Štrkljevici nastalo plezališče, skozi katerega so prečno speljali tudi zavarovano

Predlogi po rednem letnem OZ LZS

planinsko pot. Kmalu potem, ko so začeli prihajati plezalci, je velika uharica, ki je dotlej tam redno gnezдила, zapustila steno,« je dejal **Tomaž Mihelič** iz Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS). Sledilo je obdobje precejšnje nestrpnosti, dokler ni nastal kompromis. Dve leti po dogovoru, da plezalci ne bodo več hodili v steno, je tam spet začela gnezdit najredkejša vrsta sove pri nas. Po mnenju poznavalcev je v Sloveniji samo še 50 parov te vrste sove.

SLOVENSKI MEDVEDJE V PIRENEJH

Delo, Dnevnik, junija in julija. – To vest namenoma potiskamo v ospredje, ker sicer v naših medijih prevladujejo članki o medvedih z naslovi v stilu Spet jih plaši medved (Primorske novice), Medved na kozji pojedini (Gorenjski glas), Ko medvedi potrka na vrata in S petardami pregnal medveda (Slovenske novice), Pozor, medved na Jelovici (Dnevnik) in podobni. Že videno in prebrano, bi rekli ob takšnih in podobnih naslovih. Zato ohrabljuje vest, da bodo v francoskih Pirenejih prihodnje leto naselili pet slovenskih medvedov. Le-te naj bi na prosto spustili spomladi ali jeseni prihodnje leto. Na francoskem ministrstvu za okolje upajo, da bodo peterici kosmatincev sledili še novi.

Prva naselitev slovenskih medvedov v francoskih gozdovih je naletela na precejšen negativen odziv domačinov. Toda po zagotovilih Francozov naj bi zdaj domačine bolje pripravili na novo priselitev medvedov.

Slovenske časnike so junija in julija polnili članki o rjavem medvedu. V njih je poleg »senzacij« veliko pozivov prizadetih ljudi, naj država poskrbi, da medvedje ne bodo več ogrožali ljudi. Vodja intervencijske skupine **Anton Marinčič** med drugim meni: »Medvedja populacija je izjemno narasla, zato medvedje prihajajo na obrobje naselij. Notranjci smo znali dolgo ohranjati populacijo brez 'strokovnjakov' iz Ljubljane, ki nam zdaj vsiljujejo zaščito medvedov ...« Nato še pristavi: »Ravnanja z medvedom nas uči Evropska unija, ki medveda že dolgo nima več.« (Dnevnik, 11. junija.)

Kmečki glas (Oste Bakal) je junija pisal o pravem malem naravnem čudežu: štokrlja je zvalila kar na dvorišču Veterinarskega inženiringa Nabergoj v Moravskih Toplicah. Menda se kaj takega doslej še ni zgodilo. Že jajce je pravi čudež, da o mladiču ne govorimo.

Gorenjski glas je v začetku junija poročal o novi zbiralnici za divjačino, ki so jo skupaj zgradili lovski družini Kranjska Gora in Dovje ter Triglavski narodni park. Zgrajena je po zelo zahtevnih veterinarskih določilih z najsodobnejšo hladilno komoro. Odprli so jo **Rado Legat, Jernej Smolej** in **Janez Bizjak**.

Murskoboški Vestnik je poročal o sožitju med psom in srnjačkom. Zgodilo se je lani, ko je srnjačka med košnjo s kosilnico poškodoval kosec. Bilo je jasno, da srnjačku – poimenovali so ga Binek – grozi smrt, zato so se zanj odločno zavzeli **Štefančevi** v Policah. Srnjaček je postal del družine in vasi ter hkrati prijatelj psov. Binek sicer pogosto steče v gozd, toda kmalu je spet doma.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 30. junija 2005 je bilo z območja 33 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 55 živali.

Virološki laboratorij Enot za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 24 lisic, 6 psov, 8 mačk, 4 jazebe, 7 kun, 3 goveda ter enega konja, miš in antilopo liči.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

V obdobju od 1. do 31. julija 2005 pa je bilo z območja 44 občin preiskanih na prisotnost virusa stekline 85 živali.

Virološki laboratorij Enot za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 57 lisic, 8 psov, 9 mačk, 5 jazebecev, 4 kune ter eno govedo in srnjad.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Ljubljana, 2. 8. 2005
Tina Arič, dr. vet. med.,
svetovalka VURS

2 5. 6. 2005 je bilo že pred hotelom MONS čutiti, da je v zraku in ljudeh nekakšna napetost, saj so razni »botri«, ki menijo, da brez njih pač ne more biti lovstva, spretno »pripravljali teren« za napeljavo »vode na svoj mlin«. Videti je bilo, da so si razni člani UO LZS, predsedniki območnih lovskih zvez in nekdanji funkcionarji pridobili pooblastila več starešin in ne samo ene lovske družine. Že iz tega je bilo mogoče sklepati, da so po mnenju vplivnežev nekateri starešine preveč nevedni, da bi lahko sodelovali in odločali ob tako pomembnem, če ne že kar prelomnem dogodku za slovensko lovsko organizacijo.

Ob sprejemanju predloga dnevnega reda (tistega, ki ga je sprejel UO LZS in ga je tudi predlagal delegat LD) se je začutilo, da si članstvo želi spremembo oz. učinkovitejše vodenje 22.000-članske organizacije, ki bi delovala po novih pravilih, določala organizacijsko sestavo po novem Zakonu o divjadi in lovstvu ter Zakonu o društvih, kar nas zavezuje. Proti uradno predlaganemu dnevnemu redu so bili celo člani UO, ki so že prej potrdili takšen predlog dnevnega reda.

Po »nadmudrivanju« pravniške srenje in predvsem vodilnih oseb iz območnih lovskih zvez ter članov razrešenega Upravnega odbora LZS je bilo po nekaj urah ugotovljeno, da so člani že nekdanjega UO »odžagali« sami sebe, kar pa vendar ne gre ...

Po odmoru in okrepcilu – sendviču in vodi – je zadeva zopet stekla. Novi – stari Upravni odbor so zadolžili za pripravo primernejšega predloga Pravil LZS, skladno z novim lovskim zakonom in za pripravo volitev neposredno pred koncem letošnjega leta, čeprav jih ni zmogel, hotel ali znal urediti v letu in pol. In za tak sklep so zopet

glasovali tudi tisti, ki so bili sprva na ves glas za spremembo oz. učinkovito vodenje 22.000-članske organizacije. Srbi bi temu rekli: »Oče da se j..., a da joj ne u...« Tako je nastal »status quo« in s takim razdvojenim stanjem bomo šli naprej ...

Čudim se, kakšen vpliv imajo nekateri, da lahko množico prepričajo o nečem, kar je preživelo in kar nima nič skupnega s sedanjo realnostjo! V naši lovski organizaciji je bistvo neenotnosti, da vodilne strukture območnih lovskih zvez želijo le-te ohraniti za vsako ceno in s tem seveda svoje »stolčke« na vodilnih mestih. Nista pa jim kaj dosti mar naša enotnost in organizacija glede nove organiziranosti, ki jo določa zakonodaja.

Lovski tovariš Anton Šubic je v zadnjem glasilu Lovcev podrobno opisal, kaj je določeno z novim Zakonom o divjadi in lovstvu, kaj prinaša Odlok o lovskoupravljaljskih območjih (LUO) v Republiki Sloveniji in njihovih mejah ter k čemu nas zavezuje Zakon o društvih. Dosedanja organiziranost: LD – območna LZ/ZLD) - LZS, kot zveza zvez, pravno preprosto ne obstaja več. Lovske družine, kot osnovna društva, se po Zakonu o društvih organizacijsko povezujejo neposredno le v zvezo društev, torej Lovsko zvezo Slovenije. Po strokovni strani pa se morajo lovske družine kot upravljavci lovišč združevati v območna združenja upravljavcev lovišč (OZUL). Na tem področju je nosilec načrtovanja in spremljanja stanja Zavod za gozdove.

Dušebrižniki nas strašijo, da je zakonodajalec razbil našo vertikalno in horizontalno povezanost. Kdor je prebral novi lovski zakon, je lahko v četrtem odstavku 67. člena tudi ugotovil, da je izvršilni organ OZUL dolžan

usklajevati zadeve strokovne in upravljaljske narave tudi za LZS. To pomeni, da izvršilni organ OZUL lahko imenuje delovna telesa, ki delujejo v interesu in po potrebah tako LD kot LZS.

Tudi strah, da OZUL ni pravna oseba, je odveč. Ker je tako združevanje določeno na osnovi novega zakona, je vse-kakor mogoče na osnovi med-sebojnih pogodb oz. temeljnih aktov doseči registracijo s strani upravnih enot.

Šubic, ki je član pravno statutarne komisije LZS in član UO LZS in po mojem mnenju tudi sposoben pravnik, je svoj članek (na drugega mislim) objavil v uradnem glasilu naše lovske zveze.

Glede tega članka nisem zasledil nikakršnega utemeljenega oporekanja ali negiranja, tudi ne na občnem zboru. To pa pomeni, da mi vsi skupaj že dobro vemo, kaj je zakonito, a bi nekateri radi pod krinko demokracije zakon obšli oz. ga ne bi upoštevali v tistih točkah, ki jim ne ustrezajo.

Toda naša dolžnost je, da zadostimo zakonskim predpisom. Kdor se želi za svoje potrebe še dodatno povezo-vati v zveze lovskih družin na društveni osnovi, pa naj se, saj se vsekakor lahko!

Ob zaključku občnega zbora je »razdiračem« naše organizacije uspelo izglasovati 18-članski UO. To je bila po mojem mnenju ena večjih napak občnega zbora, ki je določil volilne okoliše po območnih zvezah lovskih družin. Upoštevat bi morali zakonsko stabilno organiziranost slovenskega lovstva in ne zgolj navijaškega! Sedaj je, kar je, bodo pa zaradi tega gotovo še težave.

Če mi je dovoljeno izraziti mnenje, naj povem, kako jaz vidim organiziranost naše organizacije.

1. Lovske družine se morajo takoj opremiti s **primerno** internetno povezavo, tako za potrebe informacijskega sistema LISJAK kot tudi zaradi sodobne elektronsko-poštne povezave. Če te možnosti nima odgovorna oseba ali ka-

Foto: B. Leskovic

Delegati lovskih družin na Občnem zboru LZS, ki je bil 26. 6. 2005 v Ljubljani.

teri drug član lovske družine, mora LD takoj najti zunanje pooblaščenca – kontaktno osebo za ažurno poslovanje LD.

2. V vodstva lovskih družin, OZUL in LZS je treba izvoliti ljudi, ki imajo voljo in interes, ki so si za lovstvo pripravljeni vzeti čas in so za določeno funkcijo vsaj približno sposobni. Nič nam ne pomagajo strokovnjaki, ki pa nimajo interesa za delo in časa.

3. UO LZS naj bi bil 15-članski + predsednik in podpredsednik. Člani UO bi bili hkrati predsedniki stalnih komisij, predsedniki občasnih komisij pa so lahko tudi ne-člani UO, če so strokovnjaki na določenem področju. Člane komisij naj se imenuje po strokovnem in teritorialnem načelu (ključu).

4. V organizacijsko strukturo LZS je treba vključiti območna združenja upravljavcev lovišč (OZUL). Izvršilni odbor OZUL imenuje za svoje potrebe in potrebe LZS stalne in občasne komisije. Komisije, ki so imenovane na zahtevo LZS, so za svoje delo odgovorne LZS in IO OZUL-a.

O zadevah s področja LZS, za katere je potrebna razprava pa tudi usklajeno stališče vseh LD, naj se pridobiva stališča posameznih OZUL na njihovih zbiorih upravljavcev.

Medsebojne odnose med

LZS, OZUL in LD urejajo njihovi temeljni akti.

5. »Rak rana« naše lovske organizacije je **neažurnost**. Obvezno je treba doseči, da bodo informacije in podatki dostavljeni na določen in zahtevan rok. Kot vemo, zaradi nekaterih posameznikov oz. LD doslej ni bilo mogoče pridobiti potrebnih podatkov za razna poročila oz. analize. Nekateri podatki so bili nepopolni, le približni ali pa nični ...

Naša organiziranost je zakonsko določena, zato je treba, če je potrebno, vsaj na začetku tudi s trdo roko prisiliti zadolžene k izpolnjevanju zahtevanih zadev in rokov! Odkar je človek »izumil« denar kot plačilno sredstvo, je žal včasih le-to sredstvo odličen pripomoček za discipliniranje tako pravnih oseb kot tudi posameznikov! Predlagam, da se npr. LD, ki do zahtevanega roka ne izpolni zadeve, po pisnem opominu oglobi za 50.000 sit. Če še do naslednjega roka ne izpolni zahtevanega, naj se jo po ponovnem pisnem opominu oglobi za 100.000 sit in če še do tretjega postavljenega roka ne izpolni zahtevanega, naj se predlaga LD, da občni zbor razreši odgovorno osebo. Vneseno bi moralo biti tudi določilo, da se globe plačujejo iz članskega prispevka. Člani LD bi le na tak način hitro ugotovili, da pač

morajo imeti vodstvo oz. odgovorno osebo, ki bo učinkovito delovala v sistemu lovske organizacije.

Vsa taka določila in zahteve bi morale biti kot obvezne vsebine vnesene v temeljne akte vseh, ki so povezani v LZS.

6. Če LD iz posameznega OZUL ugotovijo potrebo po določenih storitvah, naj poiščejo oziroma ustanovijo servis, ki bo za potrebe posameznih članic opravljal take storitve (vnašanje podatkov prek informacijskega sistema, finančno poslovanje, načrtovanje, poročila, analize, evidence ...). Take storitve naj se ocenjujejo in plačujejo po enotnem ceniku.

Slovenskim lovcom je le treba naliti čistega vina. Menim, da bi moral biti v glasilu Lovca objavljen še en članek na temo naše organiziranosti. Biti bi moral jedrnat in nedvoumen. Nedvoumno in odločno je treba tudi povedati, **da obstoječe zveze lovskih družin ne bodo urejale nobenih zadev v imenu LZS ali za potrebe LZS.**

Pod takim člankom ne more biti podpisan posameznik v svojem imenu. Tako stališče mora biti najmanj stališče pravno-statutarne komisije LZS ali predsednika LZS. Objavljeno mora biti kot uradno stališče LZS.

Tone Beci,
starešina LD Gabrovka

Ne dovolimo, da nas bi razdvajala politika!

Naj mi bo dovoljeno, da se vključim v razpravo o prihodnji organiziranosti naše lovske organizacije, saj, kot sem spoznal, na OZ LZS še ni vse povsem dorečeno.

Kot pooblaščenec sem se namreč udeležil Občnega zbora LZ Slovenije 25. junija 2005. Že sam datum sklica (na državni praznik) ni bil bog ve kako posrečen ... Na samem začetku Občnega zbora pa sem bil nemalo presenečen, saj smo samo za potrditev dnevnega reda porabili skoraj dve uri.

Ko smo to formalnost naposled le opravili, se je šele začelo ... V zraku je viselo očitno »prevratništvo«. Nekateri so namreč na vsak način želeli, da Občni zbor ne bi po tekal tako, kot je bilo zamišljeno v predlaganem dnevnem redu, ampak so želeli ubrati drugačno pot ...

Dovolite mi, da kot nekdanji zelo aktiven član naše lovske organizacije navedem in se izrazim o nekaterih stvareh, ki mi na omenjenem OZ nikakor niso bile všeč.

1. Na samem Občnem zboru LZ Slovenije je bilo kot na dlani razpoznavno, da se je v naše vrste, po stranski poti, prikradla politika, ki smo jo v lovstvu vedno zavračali.

2. Iz samega poteka in razprav posameznikov na OZ sem ugotovil, čeprav osebno ne poznam nobenega, da so bili na OZ prisotni razpravljavci iz najmanj treh političnih opcij: LDS, SDS in SLS. Opozarjam dosedanje in tudi prihodnje vodstvo LZS, da če se bomo šli tako lovstvo, sem prepričan, da ne bomo prišli daleč ter da bodo naši občni zbori tudi v prihodnje ena sama farsa in politično prepirčevanje.

3. Osebno zamerim tudi vodstvu LZS, ki je bilo na tem Občnem zboru razrešeno, pa nato zopet potrjeno za izpeljavo določenih nalog še za obdobje šestih mesecev, da ni bilo sposobno od sprejema Zakona o divjadi in lovstvu pa do danes pripraviti kolikor toliko sprejemljiva stališča, ki bi zadovoljevala vsaj večino članic LZ Slovenije. Bojim se, da tudi v šestih mesecih, ki so pred nami, ne bodo kos nalogi, ki so jo dobili od Občnega zbora.

4. Morda bi lahko tudi osebno pripomogel, da bi se določene stvari premaknile z mrtve točke. Nesporno je namreč treba ugotoviti, da so pooblaščenca, ki so se udeležili Občnega zbora, skoraj vsi zastopali stališče, da so območne zveze lovskih družin tudi nadalje še kako potrebne. Težko zdaj ocenjujem, zakaj je bila ta oblika povezovanja v Zakonu o divjadi in lovstvu sploh ukinjena in kakšni motivi so predlagatelje zakona vodili v to?

Toda zdaj je, kar pač je – ni več časa za objokovanje,

ampak za reševanje nastale situacije!

Zakon je predvidel LUO (lovskeupravljalna območja). Mogoče bi bila lahko to ena izmed rešitev; namreč: če bi meje LUO izenačili z mejami območnih lovskih zvez (ZLD), bi lahko združili naloge ene in druge oblike, saj se vendar povsod lovci pojavljamo kot upravljalci in izvajalci v tem prostoru. Moramo se namreč obnašati tudi racionalno, saj večina slovenskih lovcev ne sodi med premožnejše in bi bilo plačevanje članarin LZS, OZUL, LUO in ZLD kar precejšen znesek; da posebej niti ne omenjam tudi plačevanje koncesnine za lovišča!

Še bi lahko našteval in pisal, vendar menim, da bo velika večina slovenskih lovcev razumela, za kaj pravzaprav gre ...

Zato osebno **pozivam vse dobro misleče slovenske lovce**, naj se čim bolj je mogoče izogibajo političnim igriscam in naj razmišljajo le o enotnosti v naši stanovski organizaciji.

*Narciso Družina
Dekani*

Na podlagi drugega odstavka 23. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04) izdaja ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Pravilnik o merilih za finančno ovrednotenje določenih nalog lovskih organizacij

1. člen (vsebina pravilnika)

Ta pravilnik določa merila za finančno ovrednotenje biemeliorativnih in biotehniških del in izplačanih škod od divjadi, ki so osnova za izračun koncesijske dajatve.

2. člen (biemeliorativna dela)

(1) Biemeliorativna dela, ki so osnova za izračun koncesijske dajatve, so:

- košnja,
- spravilo sena z odvozom,
- priprava pasišč za divjad,
- gnojenje travnikov,
- vzdrževanje grmišč in remiz,
- vzdrževanje gozdnega roba,
- izdelava in vzdrževanje kaluž,
- vzdrževanje vodnih virov,
- sajenje in vzdrževanje plodonosnih vrst dreves in grmovnic ter
- postavitve in vzdrževanje gnezdnic.

(2) Pri obračunu koncesijske dajatve se upoštevajo samo tista dela, ki so opredeljena v letnem lovskoupravljalnem načrtu območja ter so podrobneje locirana in opredeljena v letnem načrtu lovišča.

(3) Izhodišče za obračun je površina opravljenega dela, število kosov oziroma objektov. Časovni in količinski normativi so določeni v predpisu, ki določa financiranje in sofinanciranje vlaganj v gozdove. Upošteva se tudi strošek materiala na podlagi dokazila o plačilu nabavljenega materiala.

(4) Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena se pri obračunu koncesijske dajatve upošteva le tista višina opravljenega biemeliorativna dela, ki ni predmet financiranja oziroma sofinanciranja iz sredstev proračuna Republike Slovenije in sredstev Evropske unije.

3. člen (biotehniška dela)

(1) Biotehniška dela, ki so osnova za izračun koncesijske dajatve, so:

- zimsko krmljenje divjadi,
- privabljalno in preprečevalno krmljenje divjadi,
- preprečevanje škod od divjadi ter
- pridelovalne in krmne njive.

(2) Krmljenje ter pridelovalne in krmne njive se priznajo kot biotehniško delo samo v primeru, da so dovoljeni z letnim lovskoupravljalnim načrtom območja in podrobneje opredeljeno (lokacija, vrsta divjadi, vrsta in količina krme) z letnim načrtom lovišča.

(3) Za malo poljsko divjad se za posamezno lovišče v letnem lovskoupravljalnem načrtu območja opredeli le število krmišč.

(4) Za izračun vrednosti krme se upoštevajo letni statistični podatki o prodajnih cenah za poljske pridelke oziroma krmo. Priznajo se tudi nabavni stroški materiala za izdelavo krmišča na podlagi dokazila o plačilu nabavljenega materiala.

(5) Dela za preprečevanje škod od divjadi so dela, ki so opredeljena in ovrednotena kot dela za varstvo pred divjadjo v

skladu s predpisom, ki določa financiranje in sofinanciranje vlaganj v gozdove. Za preprečevanje škod od divjadi se prizna tudi strošek nabave zaščitnih sredstev na podlagi dokazila o plačilu nabavljenega materiala.

(6) Stroški za pridelovalne in krmne njive se priznajo na podlagi kataloga kalkulacij za načrtovanje gospodarjenja na kmetijah v Sloveniji, ki ga periodično izdaja Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.

4. člen (stroški dela)

Najvišji stroški na enoto dela, ki se priznajo, znašajo toliko, kot znašajo stroški na enoto dela, ko dela izvede lastnik ali zakupnik gozda. Višina stroška na enoto dela je določena v predpisu, ki določa financiranje in sofinanciranje vlaganj v gozdove.

5. člen (izplačana škoda od divjadi)

(1) Upravljevec lovišča je za namene izračuna koncesijske dajatve dolžan višino izplačanih škod v denarju dokazati s

Veterinarska uprava republike Slovenije (VURS) je 25. 5. 2005 povabila na kratko predstavitev **novega paketa uredb EU**, ki zajemajo tudi **higieno uplenjene divjadi**, veljati bodo začele s **1. 1. 2006**, tudi predstavnike Lovske zveze Slovenije. Z novimi predpisi nas je seznanil **Aljoša Beljan**, dr. vet. med., sicer pa svetovalec II. VURS.

V predstavitvi je bilo posebej poudarjeno, da so nove uredbe, z razliko od sedanje, obvezujoče za vse države članice EU; torej tudi za Slovenijo.

Higienski paket uredb je sestavljen iz več sklopov in ga je treba brati in upoštevati sestavljeno (kompleksno).

Sestavljajo pa ga:

- **Krovna uredba št. 178/2002;**
- **Uredba št. 852/2004;**
- **Uredba št. 853/2004 in**
- **Uredba št. 854/2004.**

Glavne novosti za lovce ali upravljavce lovišč

Vsako uplenjeno veliko divjad bo moral tudi v prihodnje pregledati pooblaščen lovski preglednik. V primeru, da pri pregledu notranjih, t.i. rdečih organov, ne bo ugotovil nobenih sprememb, ki bi lahko vplivale na zdravstveno ustreznost mesa, bo izpolnil **napotnico** in jo podpisal. V takem primeru bo lovski preglednik s svojim podpisom tudi zagotovil, da je uplenjena divjad na pogled zdravstveno ustreзна. Tako pregledano uplenjeno divjad se bo lahko oddalo kupcu (in sicer brez glave, nog in tudi **brez notranjih organov**).

Ce pa bo pri pregledu preglednik opazil kakršne koli sumljive spremembe na organih ali zunanosti trupa, ki bi bile po

kopijami cenilnih zapisnikov o škodah, v katerih morajo biti obvezno vpisani zneski posameznih poravnjav in dokazila o poravnavi škod.

(2) V primeru poravnave škode z materialom mora upravljavec lovišča dokazati vrednost škod s kopijami cenilnih zapisnikov o škodah, v katerih sta opredeljeni količina in vrsta materiala. V tem primeru se kopiji zapisnika obvezno priloži tudi dokazilo o plačilu nabavljenega materiala oziroma opravljenega dela.

(3) Iz zapisnikov mora biti razvidno tudi mesto nastanka škode (vpis katastrske občine in številke parcele).

(4) Zapisniki morajo biti podpisani s strani upravljavca lovišča in oškodovanca.

6. člen

(sanacija škod od divjadi)

(1) V primeru sanacije od divjih prašičev razritih travnikov z delom upravljavca se na površino 1 ha upošteva dejansko število opravljenih delovnih ur, vendar največ 100 ur dela na ha.

(2) Upravljavec je dolžan priložiti kopije cenilnih zapisnikov o škodah, ki morajo vsebovati elemente iz tretjega in četrtega odstavka prejšnjega člena ter naveden obseg poškodovane površine, potrebno število ur za sanacijo, normativ iz prejšnjega odstavka in skupni strošek sanacije.

7. člen

(veljavnost pravilnika)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 322-08-98/2005

Ljubljana, 12. julija 2005.

EVA 2005-2311-0040

Ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Marija Lukačič l. r.

Z letom 2006 nov higienski paket navodil za pregled in ravnanje z uplenjeno divjadjo

njegovem mnenju lahko posledica raznih bolezni, bo tako divjad shranil ločeno od preostale neoporečne divjadi in o tem čim prej obvestil veterinarja.

Drugače bo pri uplenjenih divjih prašičih. Le-te bo treba oddati z glavo, iz katere pa se bo lahko odstranilo le sekalce in podočnike (čekane in brusilce), če bo trofejna divjad. Poleg trebušne prepone, ki bo morala ostati v naravni povezavi s trupom, bo treba iz glave ali natančneje iz žvekalnih mišic odvzeti vzorec mišičnine za veterinarski pregled na trihino. Pregled na prisotnost ličinke trihine se bo z novim letom namreč opravljal po novi metodi. Ob tem tudi ni odveč ponovno poudariti, da je treba ustrezen vzorec za pregled na trihino obvezno odvzeti **pri vsakem divjem prašiču** (pa tudi medvedu in jazbecu, namenjenemu za prehrano) tudi, če ga lovec odkupi za lastno uporabo!

Za nas, lovce, je pomembno, da je prevladalo spoznanje, da uplenjena divjad sodi med »*primarne naravne proizvode*«, zato se jo lahko v *manjših količinah* lahko proda končnemu porabniku.

Na postavljeno vprašanje, kaj pomenijo omenjene *manjše količine uplenjene divjadi v koži*, ki jo upravljavec lahko proda, smo dobili zanimiv odgovor iz prve roke, iz Bruslja: »*Manjše količine* pomenijo zagotovitev dostopa tudi lokalnemu prebivalstvu do primarnih naravnih proizvodov, v našem primeru torej do uplenjene divjadi oziroma divjačine kot cenjenega in zdravega živila.

Novost bo tudi, da ne bo **rokov za prevoz** (transport) uplenjene divjadi iz lovišča in naprej v zbiralnico. Po novem pravilniku bodo odpadle vse sedanje časovne omejitve. Edino vodilo je ustrezna kakovost mesa. To pomeni, da je treba veliko uplenjeno divjad, glede na vremenske razmere, čim hitreje ohladiti na temperaturo pod 7 °C, malo divjad pa pod 4 °C.

Preglednik uplenjene divjadi bo po novem dobil svojo identifikacijsko številko, ki jo bo moral vsakič navesti na napotnici zaradi lažje razpoznavnosti in morebitnih ukrepov, ki bodo sledili v primeru njegovega nestrokovnega dela. V skrajnih primerih so predvidene tudi sankcije in odvzem licence. Namen novosti je torej zagotoviti še boljše delo in zaostriti odgovornost lovcev - preglednikov. Po novi uredbi

bo **zahtevnejše tudi izobraževanje preglednikov**, kar pa nikakor ne pomeni 50 ur in več dodatnih predavanj, kot so sprva zagotavljali nekateri.

Skratka, menim, da smo (bomo) s predstavljenimi novostmi lovci veliko pridobili! Poleg višjih cen za uplenjeno divjad, ki je posledica večje konkurence na trgu, nam bo spet ostajal za lastno uporabo t.i. »cvrček« ali »mala praža«, ki nam, kot smo poudarili že tolikokrat prej, pomeni pomemben uporaben del uplenjene divjadi; kot lovska specialiteta, ki je tesno povezana z našimi lovskimi običaji in je ne nazadnje tudi osnova za naše pristno lovsko druženje po lovu. Tako bomo imeli prihodnje leto lovci glede tega manj dela z uplenjeno divjadjo, na svoj račun pa bodo spet lahko prišli tudi naši lovski psi (vsekakor priporočam, da psom drobovino prekuhate). Ne nazadnje bodo novosti po novem letu tudi razbremenile okolje, saj državnim organom ne bo več treba termično obdelovati zbranih rdečih organov uplenjene divjadi, za kar so uporabljali drago energijo.

Za konec pa še tole: **Avstrija** je preglednike uplenjene divjadi uvedla za nami in ima za ta program predpisano osemurno izobraževanje. **Nemčija** se bo o zahtevnosti pregledniškega izobraževanja odločila do konca leta. Pri nas pa smo, tako kot vedno, pohiteli (celo prehiteli druge) in se kar najhitreje uklonili nakazanim evropskim zahtevam. Ko sem poizvedoval, koliko smo v triletnem obdobju od uvedbe zadnjih zahtev dejansko pridobili novih spoznanj in koliko smo izboljšali kakovost oddane uplenjene divjadi, mi do danes še ni uspelo izvedeti pravega odgovora. Ostalo pa je dejstvo, da smo bili pri tem oškodovani le lovci, kar nenazadnje lepo dokazuje nov, za nas sprejemljiv tozadeven paket zahtev EU.

Zdaj lahko upravičeno zatrdim, da je našim pripombam končno le prislunila »Evropa« in sprejela omenjeno Uredbo, po kateri se bomo ravnali od novega leta naprej. Utemeljene pobude in predloge, ki jih je Lovska zveza Slovenije ves ta čas dajala našim pristojnim veterinarskim službam, so tako vendarle postali del nove Uredbe. Torej, potrpite še to jesen, prihodnje leto bo bolje!

Mitja Kersnik,
strokovne službe LZS

Na podlagi drugega odstavka 43. člena in drugega odstavka 55. člena ter v zvezi s 15. točko prvega odstavka 21. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04) izdaja ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom

1. člen (vseбина pravilnika)

Ta pravilnik določa:

- vrsto, moč lovskega orožja in minimalno moč izstrelkov, s katerimi je dovoljeno loviti posamezne vrste divjadi in zavarovanih vrst prostoživečih živali;
- način zasledovanja ranjene ali obstreljene divjadi in zavarovanih vrst prostoživečih živali s psom krvosledcem in
- višino škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom.

2. člen (vrsta lovskega orožja)

(1) Lovsko orožje je dolgoceвно in kratkoceвно strelno orožje kategorij B1, B5, B6, C1, C2, C3 in D1, ki so opredeljene v predpisu, ki ureja orožje.

(2) Ne glede na prvi odstavek tega člena je izjemoma pri lovu dovoljena tudi uporaba orožja iz kategorije B4, vendar se nabojnik ne sme napolniti z več kot dvema nabojema.

(3) Kratkoceвно strelno orožje se uporablja kot varnostno orožje pri iskanju ranjene ali obstreljene divjadi in zavarovanih vrst prostoživečih živali ter za usmrtilni strel.

3. člen (lovsko strelivo)

(1) Lovsko strelivo so naboji s krogli in naboji s šibrami.

(2) Krogle so lahko polno oplaščene, delno oplaščene in neoplaščene.

(3) Strelivo za lovsko orožje pri lovu na posamezne vrste divjadi in velikih zveri je predpisano v prilogi 1, ki je sestavni del tega pravilnika.

4. člen (lov posameznih vrst divjadi in zavarovanih vrst prostoživečih živali)

(1) Za vse vrste divjadi in zavarovanih vrst prostoživečih živali iz *priloge 1* se uporablja lovsko orožje z risano cevjo in naboji s krogli s razširnim (ekspanzijskim) učinkom, katerih minimalne lastnosti so določene v prilogi 1.

(2) Pri lovu na druge vrste divjadi je dovoljeno uporabljati lovsko orožje in strelivo, kot je opredeljeno v 2. in 3. členu tega pravilnika.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek je dovoljeno uporabljati lovsko orožje z naboji s šibrami, a le pri lovu na:

- jazbeca, lisico, kuno belico, kuno zlatico, rakunastega psa, pižmovko, nutrijo, malo poljsko divjad, šojko, srako in sivo vrano ter
- druge zavarovane vrste ptic, ki jih je dovoljeno streljati v skladu z dovoljenjem ministra, pristojnega za varstvo narave.

(4) Pri lovu na divjega prašiča je dovoljeno uporabljati tudi lovsko orožje z gladko cevjo in naboji s kroglo za gladko cev.

5. člen (ranjena in obstreljena divjad in zavarovane vrste prosto živečih živali)

(1) Za usmrnitev ranjene in obstreljene divjadi in zavarovanih vrst prostoživečih živali je dovoljena uporaba lovskega orožja in streliva v skladu z 2. in 3. členom tega pravilnika.

(2) Za zasledovanje in usmrnitev ranjene ter obstreljene nevarne divjadi in zavarovanih vrst prostoživečih živali je dovoljena tudi uporaba lovskega orožja z gladko cevjo in naboji s krogli za gladko cev ter naboji s šibrami, debeline najmanj 7,65 milimetra.

6. člen (način zasledovanja divjadi in velikih zveri)

(1) Upravljavec lovišča mora poskrbeti, da se po vsakem strelu na parkljesto divjad ali veliko zver, ki ni padla na mestu ali v vidnem polju strelca, opravi pravilen in temeljit kontrolni pregled nastrela. Pri tem se mora v vseh primerih uporabiti izšolanega in preizkušenega psa krvosledca, v skladu s predpisi, ki urejajo področje kinologije.

(2) Upravljavec lovišča mora poskrbeti, da se po vsakem strelu na preostalo divjad, ki ni padla na mestu ali v vidnem polju strelca, opravi pravilen in temeljit kontrolni pregled nastrela. Pri tem se mora v vseh primerih uporabiti izšolanega in preizkušenega psa v skladu s predpisi, ki urejajo področje kinologije.

(3) Za iskanje obstreljenih ali ranjenih velikih zveri je dovoljeno uporabljati le tiste pse, pri katerih so poleg dela po krvnem sledu preverjene tudi njihove vedenjske lastnosti na sledu velikih zveri v skladu s predpisi, ki urejajo področje kinologije.

(4) Če lovska organizacija nima lastnih psov in vodnikov, usposobljenih za delo po krvnem sledu, mora za iskanje obstreljene ali ranjene divjadi in velikih zveri najeti vodnike s preizkušenimi psi v delu po krvnem sledu. Stroške je v primeru najema dolžna poravnati lovska organizacija, ki nima lastnih psov in vodnikov, usposobljenih za delo po krvnem sledu.

(5) Vodniki iz prejšnjega odstavka zasledujejo obstreljeno ali ranjeno divjad in velike zveri tudi prek meja matičnega lovišča. Vodnik je v tem primeru v sodelovanju z upravljavcem lovišča dolžan pred prestopom lovske meje obvestiti vodstvo lovišča, v katerega namerava vstopiti. Če to iz objektivnih razlogov ni izvedljivo, mora o tem vodstvo vstopnega lovišča obvestiti takoj, ko je to mogoče. Upravljavec lovišča, kamor je obstreljena ali ranjena divjad ali velika zver vstopila, mora dovoliti iskanje in nuditi potrebno pomoč vodnikom s preizkušenimi psi v delu po krvnem sledu.

(6) Upravljavec lovišča, kjer je bila divjad ali velika zver prvotno streljana, po uspešnem iskanju obstreljene ali ranjene divjadi ali velike zveri postane lastnik celotne uplenjene divjadi ali velike zveri.

(7) Upravljavec je dolžan o iskanjih obstreljene ali ranjene divjadi in velikih zveri letno obveščati inšpektorat, pristojen za lovstvo, na obrazcu, ki je sestavni del letnega poročila o izvajanju koncesij.

7. člen (višina odškodnine na divjadi)

(1) Za škodo na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom, je upravljavec upravičen do odškodnine po ceniku iz *priloge 2*, ki je sestavni del tega pravilnika (v nadaljnjem besedilu: cenik).

(2) Cene veljajo ne glede na spol, starost in stanje posameznega oseba divjadi.

(3) Jajca pernate divjadi (poljske jerebice, fazana, race mla-karice, šojke, srake in sive vrane) se zaračunavajo po polovični vrednosti ustrezne divjadi, našteje v ceniku.

(4) Odpadlo rogovje osebkov moškega spola, starejših od dveh let, vrst divjadi srna, navadni jelen in damjak, se zaračuna v višini ene desetine vrednosti ustrezne vrste divjadi po ceniku.

(5) Cenik velja tudi za osebkove divjadi, njihove dele oziroma trofeje, najdene pri preparatorjih, ki nimajo dokaza, da je divjad legalno uplenjena.

8. člen

(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega pravilnika prenehata veljati:

- Odredba o vrsti in moči lovskega orožja ter moči nabojev, s katerimi se sme loviti posamezna divjad (Uradni list RS, št. 6/01 in 16/04 – ZDLov-1) in
- Odredba o odškodninskem ceniku za povračilo škode na divjadi (Uradni list RS, št. 11/99 in 16/04 – ZDLov-1).

9. člen

(veljavnost pravilnika)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 322-08-77/2005

Ljubljana, 12. julija 2005.

EVA 2005-2311-0041

Ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Marija Lukačič l. r.

Priloga 1:

Vrste divjadi in zavarovanih prostoživečih vrst živali, za katere se pri lovu uporablja lovsko orožje z risano cevjo in naboji s kroglami z razširnim (ekspanzijskim) učinkom naslednjih minimalnih lastnosti:

Vrsta divjadi ali zavarovane prostoživeče živali	Premier krogle [mm / (inč)]	Masa [g]	Energija zadetka na 100 metrov [J]
Medved	7,0 (.284)	11,0	3000
Jelenjad, kozorog, damjak, divji prašič	6,5 (.257)	9,0	2500
Ozimci divjega prašiča, jelen-tele, damjak-tele, gams, muflon, volk	6,0 (.243)	6,0	1800
Srnjad, svizec, ris	5,6 (.222)	3,2	1000

Priloga 2:

Vrednost odškodnine na divjadi, ki je pridobljena s protipravnim lovom

Vrsta divjadi	Vrednost odškodnine (SIT)
Navadni jelen (<i>Cervus elaphus</i> L.)	500.000
Damjak (<i>Dama dama</i> L.)	300.000
Srna (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	150.000
Gams (<i>Rupicapra rupicapra</i> L.)	300.000
Alpski kozorog (<i>Capra hircus ibex</i> L.)	1.000.000
Muflon (<i>Ovis ammon (aries) musimon</i> Schrabert.)	200.000
Divji prašič (<i>Sus scrofa</i> L.)	150.000
Poljski zajec (<i>Lepus europaeus</i> Pallas)	80.000
Alpski svizec (<i>Marmota marmota</i> L.)	150.000
Navadni polh (Glis glis L.)	5.000
Nutrija ali bobrovka (<i>Myocastor coypus</i> Molina)	20.000
Pižmovka (<i>Ondatra zibethica</i> L.)	10.000
Lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	80.000
Rakunasti pes (<i>Nyctereutes procyonoides</i> Gray.)	80.000
Kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	100.000
Kuna belica (<i>Martes foina</i> Erxleben.)	100.000
Jazbec (<i>Meles meles</i> L.)	80.000
Poljska jerebica (<i>Perdix perdix</i> L.) gojena	80.000
Fazan (<i>Phasianus colchicus</i> L.)	40.000
Raca mlakarica (<i>Anas platyrhynchos</i> L.)	20.000
Šoja (<i>Garrulus glandarius</i> L.)	10.000
Sraka (<i>Pica pica</i> L.)	10.000
Siva vrana (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	10.000

Zdajšnja razširjenost jelenjadi v Sloveniji

V Sloveniji se dandanes število in prostorska razširjenost jelenjadi zelo razlikujeta od stanja v še ne tako daljni preteklosti. Zaradi sprememb v okolju, ki so nastale zaradi spremenjenih načinov rabe prostora, so se spremenile nosilne zmogljivosti habitatov, s tem pa tudi njihova primernost za življenje rastlinojedih parkljarjev, med njimi tudi jelenjadi. V Sloveniji je v povojnem obdobju temeljna značilnost prostorskih sprememb zaraščanje površin z gozdom, zaradi česar sta se naglo večala delež površine gozdov ter intenziviranje izkoriščanja gozdov. Vzporedno s tem so se uredile tudi razmere v lovstvu, ki je oblikovalo zakonodajo, ki je (bila) naklonjena rastlinojedim parkljarjem.

ADAMIČ (1989) ugotavlja, da se vse spremembe na eni trofični ravni odražajo tudi na drugih ravneh v ekosistemih. Tako se tudi sprememba načina ali intenzivnosti rabe prostora odraža na populacijah prostoživečih divjih živali oziroma njihovi populacijski gostoti, razširjenosti in dinamiki. Z zaraščanjem opuščenih kmetijskih površin in z intenziviranjem izkoriščanja gozdov se poveča nosilna zmogljivost prostora glede količinske, kakovostne in prostorske zmogljivosti za rastlinojede parkljarje. S tem se spremenijo prehranske in varovalne razmere, z njimi pa pestrost in gostote živalskih populacij.

Predniki jelenjadi, ki pripadajo izumrlji taksonomski skupini *Dicrocerus*, so se v evropskem prostoru pojavili v miocenu, to je pred 5–25 milijoni let (Raesfeld/Reulecke, 1991). Starejše domače najdbe navadnega jelena izhajajo z viška zadnje poledenitve (Pohar, 1994 – citira Jerina, 2003), torej je navadni jelen na našem ozemlju prisoten že vsaj 20.000 let. Janez Vajkard Valva-

sor je v Slavi Vojvodine Kranjske napisal, da je v 17. stoletju jelenjad živela skoraj v vseh delih tedanje Kranjske. Tudi drugi avtorji navajajo obstoj jelenjadi v Sloveniji pred letom 1848. Čeprav je bila po letu 1848 jelenjad domala iztrebljena in kmalu za tem v več oborah ponovno naseljena, pozneje tudi v prosti naravi v Sloveniji, zdaj navadnega jelena obravnavamo kot avtohtono živalsko vrsto.

Po ponovni naselitvi se je številčnost jelenjadi postopno, sprva počasi, pozneje pa hitreje povečevala. Vrh je dosegla v letih 1991–1993, ko je bila ocenjena na skoraj 9.000 glav živali, odvzem (odstrel in ugotovljene izgube) pa je zelo presegel 5.000 glav na leto (Statistični podatki lovskih organizacij). Po letu 1993 se je odvzem jelenjadi za nekaj let zmanjšal na skoraj 4.000 glav, v zadnjih letih (povprečje 2000–2004) pa ponovno presega 4.700 glav na leto.

Ob vedno večji številčnosti se je jelenjad tudi prostorsko širila, tako da zdaj poseljuje že večji del Slovenije (**Slika 1**). V loviščih in loviščih s posebnim namenom, kjer zdaj odstreljujejo jelenjad (obdobje 1997–2001), pokrivajo več kot 75 % površine celotne Slovenije (Jerina, 2003). V loviščih s posebnim namenom s površino, ki znaša 13 % površine Republike Slovenije, pa opravijo skoraj 45 % vsega odstrela jelenjadi v Sloveniji.

Razprave o zgodovini jelenjadi na ozemlju zdajšnje Slovenije kažejo, da v Sloveniji populacije jelenjadi izvirajo iz naselitvenih jeder v Snežniško-Javorniškem območju, v Karavankah in na Pohorju ob koncu 19. stoletja, iz ostankov avtohtone jelenjadi, ki je preživela porevolucijsko obdobje po letu 1848 in iz spontanah selitev jelenjadi prek državne meje (Prekmurje). Osrednji del območja jelenjadi v Sloveniji z največjo gostoto poselitve so strnjeni dinarski gozdovi južne in jugozahodne Slovenije. Pomembna, tudi zgodovinsko pogojena na-

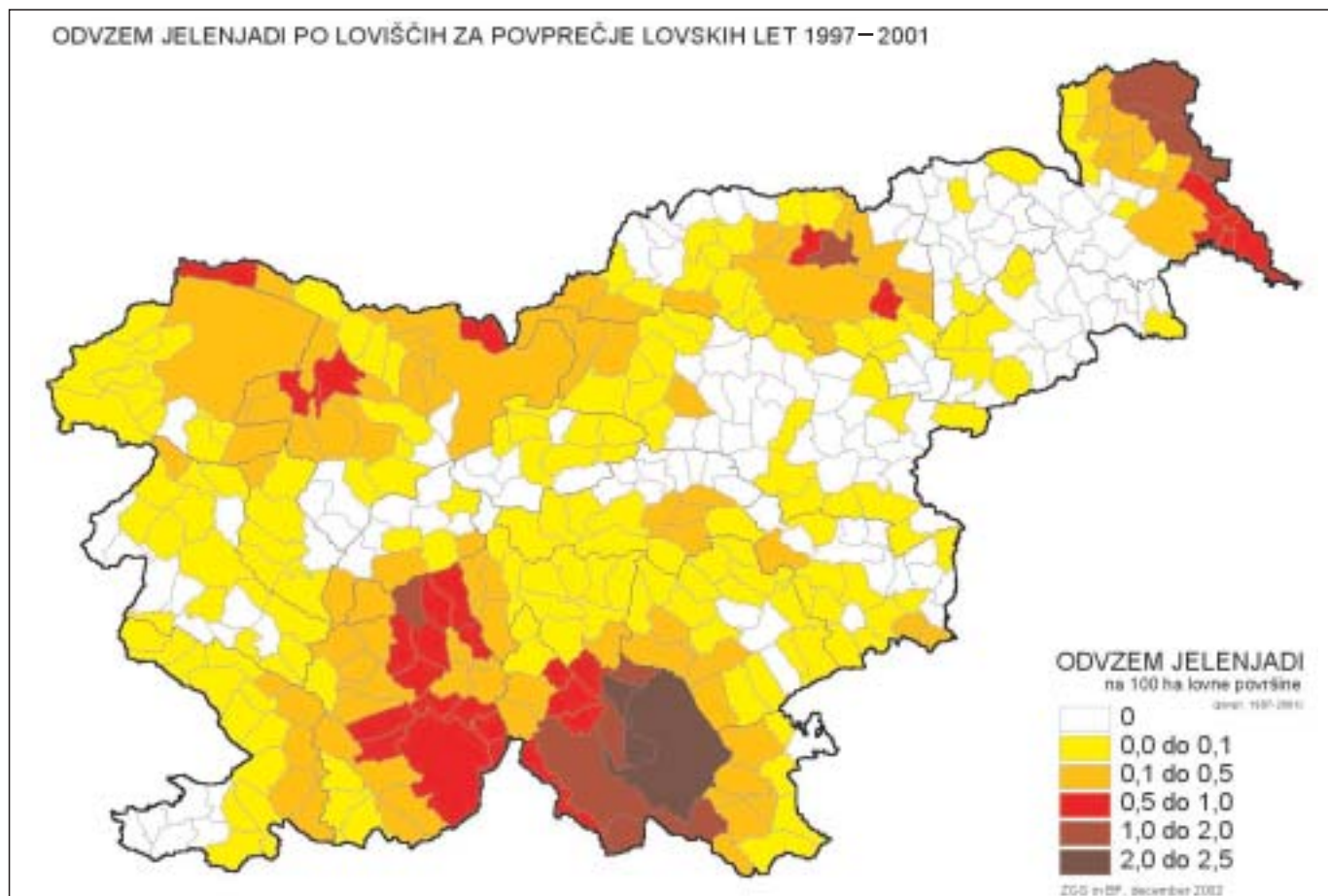
hajališča so še v Karavankah in na Pohorju. V zadnjih desetletjih pa se je pojavilo še več posameznih območij, ki jih jelenjad poseljuje v večjem ali manjšem številu, med katerimi je treba omeniti Julijske Alpe, Jelovico z obrobjem, Vzhodni del Kamniško-Savinjskih Alp, Prekmurje, Zahodno visokokraško planoto in druga. Jelenjad se širi v območje Zasavja, Gorjancev, Obalno-Kraško regijo, pa tudi v nekatere druge predele Slovenije. Če posamezna lovskoupravljalna območja (v nadaljevanju LUO) uvrstimo glede na prevladujočo površino v prostor ustreznih ekoloških regij, ugotovimo, da je v alpski in predalpski regiji uplenjeno 25 % vse jelenjadi v Sloveniji, v dinarski in preddinarski regiji 62 %, v submediteranski 2 % in v predpanonski ekološki regiji pa 11 %.

Notranjski, primorski in zahodnovisokokraški del Slovenije

Drugo pomembno območje jelenjadi v J in osrednjem delu Slovenije je notranjsko populacijsko območje, ki je administrativno večji del obravnavano v **Notranjskem LUO**. Na vzhodu je ta jelenjad naravno, nedeljivo povezana z ribniško-kočevsko jelenjadjo, na zahodu

pa z jelenjadjo z območja Brkinov in Slavnika. Tod so prisotne dnevne in sezonske selitve jelenjadi. Osrednji del območja predstavlja Snežniško-Javorniški masiv, kjer je tudi številčnost populacije največja. Drugo večje jedro jelenjadi je na širšem območju Krima. V nižinsko območje Ljubljanske kotline jelenjad ne prehaja oziroma prehaja le izjemoma v obliki manjših skupin ali posameznih osebkov. Povprečni letni odvzem v obdobju 2000–2004 je bil 685 jelenjadi. Ob širjenju jelenjadi iz Notranjske proti zahodu se je že oblikovalo brkinsko-kraško populacijsko območje, ki ga obravnavamo v **Primorskem LUO**. Jelenjad se je hitro razširila v večino lovišč znotraj območja. V zadnjem letu ponovno beležimo odvzem tudi v zgornjem delu Istre, le v obalnih loviščih še ni opaziti njene prisotnosti. Avtocestna povezava je za gibanje jelenjadi velika ovira in (redki prehodi) populacijsko območje deli nekako na dva dela: na Kras in Brkine - Čičarijo (tudi celinski del Istre). Naravne danosti primorskega območja so za jelenjad zelo ugodne, saj ji zaraščajoče se površine (v osrednjem delu gozd) in podnebje nudijo dobre prehranske in ustrezne bivalne razmere. V predelih določenega osrednjega življenjskega prostora (brkinski lovskoupravljalski ba-

zen) je jelenjadi iz leta v leto več. Prav tako se večja gostota jelenjadi na Krasu, k čemur še vedno pripomore opazen dotok jelenjadi z nanoškega območja, ki pa se z gradnjo avtoceste v Novo Gorico počasi zapira. Na Krasu in v Istri trenutno še ne moremo govoriti o enotni populaciji, saj je le-ta sestavljena iz majhnih ali večjih skupin osebkov in posameznih živali. O populaciji jelenjadi Primorske govorimo v primeru Vremščice, Brkinov in Čičarije, ki je skupaj s slovenskim in hrvaškim delom Istre (območje Učke) prav gotovo selitveno (migratorno) povezano tudi z osrednjo notranjsko in kočevsko populacijo jelenjadi. Pričakujemo, da se bo številčnost jelenjadi prav gotovo še večala, saj so razmere za njeno življenje in razvoj ugodne. V Primorskem LUO je v obdobju 2000–2004 povprečni letni odvzem jelenjadi znašal 95 glav. Širjenje iz notranjskega dela proti zahodu se odraža tudi v oblikovanju zahodnovisokokraškega populacijskega območja jelenjadi, ki se obravnava v **Zahodnovisokokraškem LUO** in obsega območje Hrušice, Nanosa, Trnovskega gozda in Idrijskega hribovja. Proti zahodu se širi na Banjšice, proti severu pa na populacijsko območje tolminske jelenjadi (Triglavsko LUO). Na vzhodu in jugu populacijo omejuje avtocesta Ljubljana -

Slika 1: *Prikaz prostorske razširjenosti jelenjadi v Sloveniji glede na podatke odvzema po posameznih loviščih (Vir: JERINA, 2003)*

Nova Gorica. V območju jelenjad ni enakomerno zastopana, gostejša je v jugo-vzhodnem delu območja. Trend številčnosti je v povečanju. V obdobju 2000–2004 je povprečni letni odvzem znašal 126 glav jelenjadi (Letni načrti lovskoupravljaljskih območij za leto 2005, Berce, 2005, Sila, 2005, Koren, 2005).

Gorenjski, kamniško-savinjski, pohorski in savinjsko-kozjanski del Slovenije

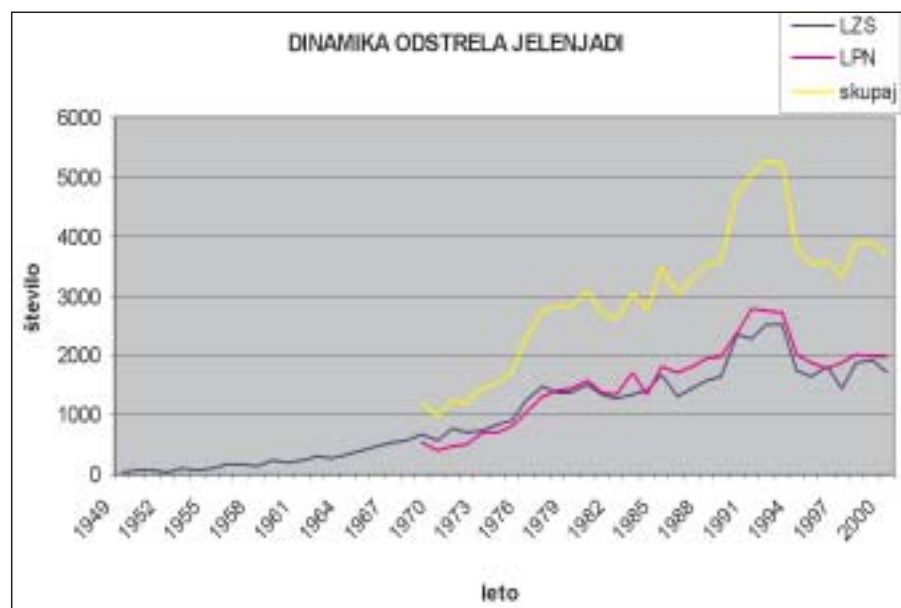
Znatna številčna prisotnost jelenjadi je značilna tudi za severni, t.j. alpski del Slovenije. Večji del jelenjadi v zahodnem delu alpskega prostora se obravnava v okviru **Gorenjskega LUO**. Jelenjad je na Gorenjskem s poselitvijo pretežnega dela lovskoupravljaljskega območja poselila tri dele območja, in sicer zahodne Karavanke (Zgornje Savska dolina), vzhodne Karavanke (območje med Begunjsko, Logarsko dolino, Kamnikom in Cerkljami) ter Jelovico z obrobjem. Najštevilčnejša in najstarejša je kolonija v vzhodnih Karavankah. V območju se jelenjad v poletnem času zadržuje v višjih predelih Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp ter na Jelovici. Še posebno v poznojesenskem ter zimskem času, ko v višjih legah zapade sneg, se v večjem številu premakne v nižje lege in na sončna pobočja gora. V populaciji v vzhodnih Karavankah se jelenjad v zimskem obdobju v znatnem številu zadržuje v bližini večjih krmišč. Posamezne živali iz vseh treh kolonij se občasno pojavljajo tudi v drugih delih območja: iz jelovškega dela predvsem v Poljanski dolini in v Dolomitih, medtem ko so opažanja posameznih živali v nižinskih delih Radovljanske in Kranjske ravnine ter Sorškega polja redkejša. Na pojavljanje jelenjadi v Poljanski dolini lahko vpliva tudi širitev jelenjadi iz Notranjske ali z zahodno visokokraške populacije. V zahodnih Karavankah je v obdobju 2000–2004 povprečni letni odvzem znašal 58 glav, v vzhodnih Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah 321 in na območju Jelovice z obrobjem 194 glav jelenjadi oziroma v Gorenjskem LUO skupno 573 glav. Jelenjad se je razširila tudi v Julijske Alpe, najverjetneje z območja Karavank ter Jelovice, poselila pa je populacijsko območje, ki se obravnava v okviru **Triglavskega LUO**. Jelenjad v območju ni enakomerno zastopana, najgostejše zastopana je v južnem delu, nato na Gorenjskem (Pokljuka, Mežaklja), na primorskem delu LUO pa je sestavljena iz dveh delnih populacij (vzhodne in zahodne), ki sta že tik pred tem, da se združita. Populacija se povečuje tako številčno kot prostorsko. V obdobju 2000–

–2004 je povprečni letni odvzem znašal 160 glav. V vzhodnem delu alpskega dela Slovenije je že dalj časa prisotna populacija jelenjadi na pohorskem populacijskem območju. Ob poseljevanju vmesnega prostora med zahodnimi Karavankami in Kamniško-Savinjskimi Alpami ter Pohorjem pa sta se obe območji povezali oziroma prostorsko sklenili. V **Pohorskem LUO** se jelenjad v največjih gostotah pojavlja na Pohorju in v njegovem obrobju in se razteza tudi v Dravsko dolino in na Kozjak. V obdobju 2000–2004 je bil povprečni letni odvzem 332 glav. Jelenjad med zahodnimi Karavankami na Gorenjskem in Pohorjem se obravnava tudi v **Kamniško-Savinjskem LUO**. To je vzhodni del Kamniško-Savinjskih Alp s predgorji. Tudi v tem pro-

storu je v višjih in gozdnatih predelih poselitve že prerasla značilnosti robne populacije. To velja predvsem za severozahodni del LUO (zgornji del Zgornje Savinjske doline), ki se navezuje na sosednje, Gorenjsko LUO. V preostalih delih območja ima populacija robni značaj. Jelenjad zaseda ves gozdni in gozdni prostor. Številčnost jelenjadi se počasi in zanesljivo veča. Jelenjad se širi do gozdne meje in v nižinske predele. V obdobju 2000–2004 je povprečni letni odvzem jelenjadi znašal 82 glav. Iz Pohorskega in Kamniško-Savinjskega lovskoupravljaljskega območja se jelenjad širi tudi v **Savinjsko-Kozjansko LUO**. Jelenjad je na območju tega LUO sicer redko zastopana. Dosedanji odstrel je bil le naključen, razen v loviščih, ki neposredno

Grafikon 1:

Odstrel jelenjadi v Sloveniji v obdobju 1949–2000

LZS – lovišča lovskih družin, LPN – lovišča s posebnim namenom (nekdanja gojitvena lovišča)

Preglednica 1

Povprečni letni odvzem (odstrel in izgube) jelenjadi v lovskoupravljaljskih območjih v obdobju 2000–2004

Lovskoupravljaljsko območje	Odvzem (število)	Delež (%)
Novomeško	51	1,1
Gorenjsko	573	12,1
Kočevsko-Belokranjsko	2046	43,0
Notranjsko	685	14,4
Primorsko	95	2,0
Pohorsko	332	7,0
Posavsko	22	0,5
Pomursko	506	10,7
Savinjsko-Kozjansko	6	0,1
Slovenskogoriško (leto 2004)	3	0,1
Triglavsko	160	3,4
Zahodnovisokokraško	126	2,7
Zasavsko	52	1,1
Kamniško-Savinjsko	82	1,7
Ptujsko-Ormoško	3	0,1
SKUPAJ	4742	100,0

mejijo na osrednja območja jelenjadi. Številčnost in prostorska razširjenost se zmerno povečujeta, predvsem na območju južnega Pohorja, Bohorja in Paškega Kozjaka. Številčno in prostorsko se jelenjad širi, kar je posledica velike številčnosti v sosednjih LUO. Očiten je dotok s Pohorja, Posavja in kamniško-savinjske regije. Kot divjad prostranih gozdov v večini celjske regije zaradi majhne gozdnatosti nima primernih razmer za stalno naselitev, a jelenjad poskuša naseliti večje strnjene gozdne komplekse, in sicer južno obrobje Pohorja, Bohor, Rudnico, Boč. V obdobju 2000–2004 je bil povprečni letni odvzem 6 glav (Letni načrti lovskoupravljalških območij za leto 2005; Koren, 2005, Pridigar, 2005, Sodja-Kladnik, 2005, Terglav, 2005).

Kočevsko-belokranjski in novomeški del Slovenije, Zasavje ter Posavje

V južnem delu Slovenije lahko glede na gostoto poseljenosti prostora z jelenjadjjo sklepamo na dve veliki, med seboj zelo povezani populaciji jelenjadi. Na območju Kočevske in Bele krajine je kočevsko-belokranjsko populacijsko območje. Večji del jelenjadi je v **Kočevsko-Belokranjskem LUO**. Stalno je prisotna na celotnem prostoru tega območja, razen v loviščih LD Suhor, Gradac, Metlika in Adlešiči, Grosuplje in Krka, kjer se pojavlja le občasno. Območje naseljuje številčno močna populacija jelenjadi. V petletnem povprečju (2000–2004) je bilo na območju tega LUO uplenjeno na leto povprečno 2.046 glav jelenjadi. Populacija se razteza tudi v **Novomeško LUO**, kjer je številčneje zastopana v loviščih, ki mejijo na osrednji življenjski prostor jelenjadi v Sloveniji (JZ del novomeškega območja), poleg tega pa v tem območju jelenjadi nudijo ustrezne življenjske razmere večji kompleksi gozdov (Ajdovska planota, Radoha, Pajkež) v loviščih Plešivice, Toplic, Novega mesta, Dobrnica Mirne Peči. Stalni so prehodi jelenjadi iz Roga in obratno. Prehodi so pogostejši v zimskih mesecih in v času ruka. V zimskih mesecih, ko v roškem predelu zapade večja količina snega, se v nekaterih loviščih novomeškega območja številčnost poveča (lovišča LD Toplice in LD Plešivica). Sicer pa si zlasti v nočnem času jelenjad iz osrednjega dela življenjskega prostora (LPN Medved - Kočevje) najde dopolnilno prehrano na kmetijskih površinah novomeškega območja. Jelenjad stalno prehaja tudi prek reke Krke. Manjša skupina jelenjadi je še na območju lovišč LD Šentrupert, Šentjanž in

Tržišče, ki se navezuje na sosednje Posavsko LUO. V drugih loviščih je jelenjad prisotna le občasno. V Novomeškem LUO je bilo v obdobju petih let (2000–2004) uplenjeno povprečno 51 glav jelenjadi na leto. Tudi proti severu, v **Zasavskem LUO** se populacija jelenjadi številčno krepi. Gostota je sicer še majhna, vendar se krajevno gosti in večja. Težko je sicer govoriti o enotni populaciji, saj je le-ta sestavljena iz manjših skupin osebkov in posameznih živali, vendar pa je v prihodnje pričakovati zlivanje v enotno populacijo. Za razliko od območja na desni strani Save na levem bregu (severni del LUO) jelenjadi ni zaznati v večjem številu. V Zasavsko LUO, predvsem v njegov južni del, se jelenjad širi iz kočevsko-belokranjskega in novomeškega območja. V severni del pride največ živali prek Save, nekaj pa tudi prek Menine planine. V Zasavskem LUO je bilo v obdobju 2000–2004 na leto uplenjeno povprečno 52 glav jelenjadi. Posamezne skupine jelenjadi segajo v **Posavsko LUO**, kjer jelenjad stalno živi le v predelu Gorjancev. Od tam zahaja v prostor med rekama Savo in Krko. Občasno se pojavi tudi na pogorju Orlice. Skupina, ki živi na Gorjancih, je najštevilčnejša in bolj ali manj tudi številčno ustaljena. Večanje številčnosti je opaziti v preostalem delu območja, predvsem severozahodno od Gorjancev. Domneva se, da je jelenjad tega območja povezana z jelenjadjjo na območju Žumberka na Hrvaškem. V Posavskem LUO je bilo v obdobju 2000–2004 na leto povprečno odstreljenih 22 glav jelenjadi (Letni načrti lovsko upravljalških območij za leto 2005, Bartol 2005, Kumelj, 2005, Miklavčič, 2005, Oršanič, 2005).

Pomurje

V vzhodnem delu Slovenije se razteza pomursko populacijsko območje jelenjadi, s katero upravljajo v **Pomurskem LUO**. V Pomurskem LUO je osrednji življenjski prostor jelenjadi večji del lovišč na levem bregu reke Mure (13 lovišč) in obe lovišči s posebnim namenom (LPN). Za ta lovišča se številčno načrtuje posege v populacijo in njeno okolje. Vsa druga lovišča se obravnavajo kot *robni življenjski prostor* in ga zavzema okrog 30 % skupne površine Pomurskega LUO, kjer jelenjad ni stalna oziroma se pojavlja le občasno. Tako se na obrobju populacije v spomladansko-poletnem času, predvsem v večjih zaokroženih gozdnih kompleksih ob reki Muri in na Murskem polju, zadržujejo posamezni tropi jelenov, ki se proti jeseni (pred nastopom ruka) umaknejo od tam. V območju je največja gostota jelenjadi ob državni meji med republiko Slovenijo

in Madžarsko. V Pomurju med letom številčnost jelenjadi niha. Predvsem v spomladanskem in poletnem času na to vplivajo selitve jelenjadi iz vzhodne smeri (Madžarska). Zaradi obmejne lege in sezonskih selitev je jelenjad najbolj zastopana na območju severovzhodnega Goriškega, to je v delih lovišča LPN Kompas - Peskovci. V Pomurskem LUO je v obdobju 2000–2004 povprečni letni odvzem znašal 506 glav jelenjadi (Letni načrti lovskoupravljalških območij za leto 2005; Vajndorfer, 2005).

Slovenskogoriški in ptujsko-ormoški del

Širjenje jelenjadi iz pohorskega pa tudi pomurskega populacijskega območja se odraža tudi v drugih lovskoupravljalških območjih. Del jelenjadi prekmurskega populacijskega območja je obravnavan v **Slovenskogoriškem LUO**. V tem LUO je jelenjad prisotna le občasno, predvsem pa posamično ali v manjših skupinah. Vzroki za pojavljanje so selitve s Pohorja in sosednjega Ptujsko-Ormoškega LUO, tudi iz Prekmurja, v zadnjem času pa tudi živali, ki uidejo iz obor. Na Dravskem polju, ki je razdeljeno med Slovenskogoriško in Ptujsko-Ormoško LUO, se pojavljajo manjše skupine košut, enoletne jelenjadi, telet in mladih jelenov. Te skupine se pojavljajo v začetku lovne dobe, t.j. avgusta. Jelenjad je tamkaj prisotna tudi pozneje, vendar redkeje in v še manjših skupinah. Leta 2004 je odstrel znašal 3 glave jelenjadi. Širjenje jelenjadi iz Prekmurja se odraža tudi v stanju jelenjadi v **Ptujsko-Ormoškem LUO**. Na območju je jelenjad sicer prisotna le občasno, predvsem posamično ali v manjših skupinah. Posamično se tamkaj pojavljajo srednje stari jeleni, največkrat v vzhodnem delu območja, t.j. vzhodno od reke Drave. Predvidevamo, da se tod pojavlja jelenjad iz Prekmurja pa tudi s Pohorja (Pohorskega LUO), verjetno pa tudi iz sosednje Hrvaške. Tako Ptujsko-Ormoško kot Slovenskogoriško LUO sta vmesni prostor med pohorskim in pomurskim populacijskim območjem jelenjadi. Tudi na Dravskem polju Ptujsko-Ormoškega LUO se v začetku lovne dobe, avgusta, pojavljajo manjši tropi košut, enoletne jelenjadi, telet in mladih jelenov. Jelenjad je tam tudi pozneje, vendar redkeje in v še manjših skupinah. V obdobju 2000–2004 je povprečni letni odvzem znašal 3 glave jelenjadi (Letni načrti lovskoupravljalških območij za leto 2005; Krajnc, 2005).

Miran Hafner,
spec. univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@zgs.gov.si

Viri so dostopni pri avtorju.

Foto: M. Rovčak – Džana

Več pozornosti namenjajmo gamsu!

Ko sem v letošnji peti številki 2005 našega glasila Lovec zagledal zelo lepo fotografijo mladega gamsa, me je tako prevzela, da sem se odločil dokončati moj članek, ki sem ga pripravljaj že dalj časa. K pisanju me je spodbudilo dejstvo, da se o gamsih pri nas premalo piše. Tudi sprotno dodatno izobraževanje lovcev vseh starosti je pomanjkljivo, čeprav je potrebno oziroma je to naša dolžnost. Brez neprestanega strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja in praktičnih izkušenj ne bomo kos uveljavljanju in izpolnjevanju naših lovskih dolžnosti.

Med lovci se pojavljajo različna mnenja, nejasnosti, predlogi in kritike glede gojitve in odstrela gamsov. **Karavanški sporazum o gojitvi gamsov** (letos praznuje 25 let obstoja) je zadnja leta precej na »prepihu in obljubah«,

zato bom v uvodu navedel nekaj svojih misli in ugotovitev.

Starejši lovci se bodo gotovo spomnili tako imenovane »gamsje pravde«, ki jo je povzročil v 3. številki Lovca iz leta 1957 članek z naslovom Gojitev in odstrel gamsov v našem lovišču, katerega avtor je bil **Robert Lampreht**. V Lovcu se je vlekla kar nekaj let, do leta 1969, pisci pa so bili **Miloš Kelih, Dečko, dr. Rant, Lojze Kovač, Ivan Cvenk, Alojz Črnuta, Lojze Grm, Fridl Lampreht** in še nekateri manj znani »gamsarji«. V šestnajstih objavljenih člankih v našem glasilu so se kar dobro skresala strokovna lovška mnenja. Nekaj avtorjev je zagovarjalo Lamprehtove teze o gojitvi in načrtovanju odstrela, s katerimi pa se ni strinjal Miloš Kelih iz ZLD Gorenjske. Že leta 1973 se je s pojavom prvih gamsjih garij v Sloveniji prav v tej ZLD potrdilo, da je imel v

»pravdanju« še najbolj prav Lampreht. Ta izkušeni in navdušeni »gamsar« je bil tudi moj velik vzornik in učitelj, saj sva skupaj preživljala nepozabne lovske trenutke kot člana LD Pogorevc, ki je slovela za eno najbogatejših in najlepših gamsjih lovišč v Sloveniji. Naj bo moj prispevek o gamsih obema v zahvalo in spomin!

Do leta 1978 pri nas nismo imeli praktično nobene prave literature o gamsih, zato je bilo o biologiji, gojitvi in lovu na gamse v glavnem vse odvisno od praktičnega opazovanja, medsebojnega priporočevanja in izkušenj. V letih 1951 in 1953 sta sicer izšli knjigi Naš lov I in II izpod peresa velikega lovskega strokovnjaka **Mirka Šušteršiča**. Na žalost pa sta obe knjigi s skupnimi 473 listi obsega namenili gamsom le borihi 5 listov prostora, medtem ko je bilo srnjadi namenjeno

desetkrat toliko strani. Prav o gamsih je bilo v zadnjem času tudi v našem glasilu Lovec malo člankov oziroma o gojitvi, lovu in še posebno o pravilnem gojitvenem odstrelu so bili preskromni prispevki. Večkrat razmišljam, zakaj imamo ravno do gamsov tak mačehovski odnos!?

V Sloveniji je gams kar dobro zastopana divjad gorskih in hribovskih lovišč, saj ga lahko srečamo mnogokje: od Pohorja, Kamniških planin in Karavank pa vse tja do Julijcev, zato si upravičeno zasluži več pozornosti. Zame je še najbolj naša, avtohtona (prvobitna) divja žival, zato ga tudi statistično ne bi smeli zapostavljati. Pri naštevanju prispevkov v Lovcu sta ga na prvi strani našega glasila Lovec preskočila celo neavtohtona damjak in muflon. Tudi zdaj imamo od lovske literature le knjigo z naslovom Gams, ki sta jo skupaj

napisala Avstrijec dr. **Werner Knaus** in Nemec dr. **Wolfgang Schröder** z namenom, da bi znanstveni in praktični izsledki lahko koristili prav vsem, ki se ukvarja-
jo z gojitvijo te divjadi. Sicer pa sta oba avtorja knjige dobro znana slovenskim lovcem. V slovenščino je njuno izvirno delo prevedel **Jurij Verovšek**, izdala pa jo je LZS kot 9. knjigo Zlatorogove knjižnice. Ta knjiga je dejansko spremenila marsikateremu lovcu gamsarju napačna mnenja in trditve; tudi tako imenovanim »gamsjim pravdarjem«. Tako je predstavnik LD Kranjska Gora moral priznati, »da so lovili gamse kar precej narobe, ker so jih razvrščali med *nelovne* in *lovne* gamse«. Med lovniimi so za odstrel načrtovali celo 90 % gamsov, starejših od 4 let, in le 10 % nelovnih, kamor so uvrščali gamse, ki jih mi dandanes razvrščamo v razred mladih. Pri takem odstrelu se res ne smemo čuditi, da je morala narava sama poseči po mladih gamsih. Ob takem početju se je zelo hitro pretirano povečala številčnost populacije, verjetno sta se porušili tudi spolna in starostna struktura gamsov, rezultat vsega pa je znan!

Da ne bom predolg, bom moral biologijo gamsa in še kaj izpustiti, saj smo vsi lovci morali to dobro poznati, ko smo opravljali lovski izpit. Prepričan sem tudi, da bi vsi znali dobro opisati to trdno, odporno in plemenito gorsko žival, ki ji huda zima in debela snežna odeja povzročata manj težav kakor drugi divjadi. Tudi pri prehranjevanju je gams zelo skromen. Zame osebno je gams najbolj cenjena in spoštovana divjad. Tudi ocenjevanje gamsov v naravi bom, kar je zelo dobro poznati pri lovu, izpustil, ker ga je v 11. številki Lovca leta 2002 dobro opisal **Branko Galjot**. Svetujem pa, da pred lovom omenjeni članek večkrat preberemo. Dandanes razlikujemo naslednje geografske rase ali podvrste gamsov, pri čemer je razmejitve pogosto avtorsko samovoljna, razvrstitev pa nedokončana:

- alpski gamsi (*Rupicapra rupicapra*) so razširjeni v francoskih, švicarskih, italijanskih, avstrijskih, nemških, liechtensteinskih Alpah in tudi pri nas,
- pirenejski gamsi so razširjeni v Pirenejih,
- kantabrijski gamsi so v Španiji v Kantabrijskem gorovju,
- abruški gamsi so razširjeni v Apeninih in Abruzih,
- balkanski gamsi živijo v Grčiji, Albaniji in v državah nekdanje Jugoslavije,
- kavkaški gamsi so na Kavkazu,
- karpatski gamsi so razširjeni v Transilvanskih Alpah v Romuniji
- maloazijski gamsi pa so razširjeni na Pontskem gorovju, Taurusu in Antitaurusu v Mali Aziji.

Če izvzamemo naravna območja razširjenosti, je človek gamsa naselil še drugod. Naselitve so na splošno gledano dobro uspevale.

Gojitev in odstrel gamsov

Včasih je bilo o gojitvi gamsov bolj malo slišati, med lovci je bil pomemben le odstrel, ki pa se je izvajal nenehno. Zato so večkrat nastale dileme, kdo gamse odstreljuje pravilneje. O kakih

gojitvenih smernicah še ni bilo slišati, lovili so bolj brez predsodkov. Številčna razmnožitev izbrane vrste divjadi, ki so jo hkrati šteli pred kakršnimi koli motnjami, je bila tedanja vsebina pojma gojitve divjadi, ki pa je zanesljivo niso upoštevali vsi lovci. Utemeljitev je bila skoraj izključno lovska in največkrat enostransko pretirana. Tako so skrbno gojili gamse v prevelikem številu, hkrati pa streljali njihove naravne plenilce, kot so bili orli in risi v prepričanju, da s tem opravljajo najkoristnejše delo.

Če želimo dandanes opredeliti pojem gojitve, še posebno gojitve gamsov, se moramo zavedati nastalih sprememb. Sodobna gojitev divjadi pomeni v prvi vrsti varovanje življenjskega območja (značilnega habitata) določene vrste, zavarovanje nahajališč na celotni naravni površini, če ta še nudi zadovoljive življenjske razmere, in opravljati pravilen odvzem (na kratko odstrel).

Pri nas na Koroškem smo v daljni preteklosti gojili in odstreljevali gamse še po (enotnih gojitvenih smernicah) EGS Slovenije. Ker pa za naša gamsja lovišča niso najbolj ustrezale, smo si v Mežiškem lovskogojitvenem bazenu (MLGB) ustvarili svoje

smernice, ki so bile sicer nekoliko zahtevnejše, a to je bilo dovoljeno. Pripravil jih je priznani statistik in dolgotletni strokovni vodja MLGB **Mirko Kumer**, uveljavil in odobril pa svet bazena. Naše gojitvene smernice so nadaljnjo gojitev gamsov precej spremenile v pozitivnem pomenu. Škoda je bilo, ker jih je uporabljal le MLGB, drugi sosede, tudi onstran avstrijske meje, pa jih niso sprejeli, zato se njihova učinkovitost ni mogla dovolj odraziti. Po nekaj letih dogovarjanja in ugotavljanja o potrebi dejanske enotnih GS za gojitev gamsov na celotnem območju Karavank naše in avstrijske strani smo februarja 1980 dočakali Karavanški sporazum, ki so ga sklenili s podpisom v gradu Mageregg. Za Slovenijo ga je podpisal **Lojze Briški**, takratni predsednik LZS, za Avstrijo pa dr. **Gerhard Anderluch**, vodja koroškega lovstva. Sporazum je zajemal vsa lovska območja Karavank na naši in avstrijski strani meje. Priznati moram, da smo bili Korošci s te strani meje prijetno presenečeni, predvsem zato, ker so se smernice za lov, navedene v sporazumu, skoraj popolnoma približale našim smernicam MLGB, po katerih smo se ravnali že dobrih deset let.

Smernice (v Karavanškem sporazumu) so nam bile pravzaprav posredno neke vrste priznanje oziroma potrditev, da smo mi že davno prej izbrali pravilnejšo pot pri gojitvi gamsov. Mnogo težje je bilo tistim, ki so še vedno odklanjali odstrel mladih gamsov in koz ter stremeli le za povprečno starost uplenjenih gamsov z dobrimi roglji.

Čeprav je Karavanški sporazum, ki velja že 25 let, zadnja leta precej »na prepihu«, zame še vedno velja, ker ga uradno ni še nihče razveljavil, vsako leto pa tudi še potekajo letna srečanja, na katerih obravnavamo letne načrte za prihodnje leto in analiziramo opravljen odstrel v minulem letu, pa še marsikaj drugega se domenimo. Pravzaprav mi ni povsem jasno, zakaj Ka-

2. Razred srednjih II:

kozli, stari od treh let (4 obročki) do sedmih let (8 obročkov),

koze, stare od štirih let (5 obročkov) do enajst let (12 obročkov).

3. Razred starih (zrelih) III:

kozli, stari osem let (9 obročkov) in več,

koze, stare dvanajst let (13 obročkov) in več.

Odstrel naj znaša: 65 % mladinski razred, 10 % srednji razred in 25 % razred starih (zrelih).

Potekati pa mora tako, da najprej odstrelimo bolne živali, nato telesno razmeroma šibke in nazadnje preveč številčne zdrave živali, ki jih je treba odstreliti po merilih načrta odstrela.

Morda se bo kdo vprašal, kaj smo dosegli s smernicami

je razvidno, da je izpolnjevanje in načrtovanje odstrela problematično, doseženo le z 87,9 %. LD, ki s svojimi lovišči mejijo na dve ali tri sosednja gamsja lovišča, verjetno večkrat na temelju spomladanske številčnosti načrtujejo z istimi gamsi (divjad ne pozna meja). Zelo narobe in nevzdržno je, ker je vsa leta opazno močno preseganje načrta odstrela gamsov srednjega starostnega, II. razreda! S takimi gamsi pa pokrivanje neopravljenega odstrela gamsov v drugih razredih ni dovoljeno! Tudi odstrel v razredu mladih I. je izpolnjen le s 83,6 %, zaradi česar veliko slabotnih gamsov prehaja v višje starostne razrede, kar posledično z negativnimi posledicami slabi populacijo gamsov.

narede gnezda. Vanje samičke odložijo 30 do 50 jajčec, iz katerih se po 3 do 4 dneh izležejo šesteronoge pršične ličinke. Po nadaljnjih 2 do 4 dneh se ličinke preleve v osmeronozne nimfe (nespolne živalce), po ponovni levitvi pa nastanejo že v 2 do 3 dneh za razplod sposobni samički ali druga stopnja nimf, iz katerih se razvijejo spolno zrele samičke. Po oploditvi se samičke zarijejo globlje v kožo in že po 4 do 5 dneh odložijo prva jajčka. Razvoj od jajčeca do odlaganja jajčec traja torej le 10 do 15 dni. To je v 90 dneh pri 30 jajčkah na samičko kar pol milijona pršičjega potomstva! Življenjska doba samčkov je kratka, saj poginejo po oplojevanju, samičke pa živijo do 45 dni. Poleti pri višji

Preglednica

ODSTREL			RAZRED STARIH III				RAZRED SR. STARIH II				RAZRED MLADIH I				DRUGE		
V %			NAČRT		ODSTREL		NAČRT		ODSTREL		NAČRT		ODSTREL		IZGUBE		
M	Ž	SK	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	SK
91,5	83,1	87,1	16	17	27	10	10	9	27	10	45	51	30	44	8	9	17
112,3	87	99,3	16	17	11	8	11	9	33	16	46	52	38	41	3	5	8
90,2	92,4	91,5	11	13	8	15	11	24	23	18	50	56	38	49	5	2	7
84,7	82,9	83,7	11	13	9	13	8	23	15	17	54	50	38	43	7	10	17
100	65,2	80,7	15	19	11	15	11	28	23	18	67	68	59	42	9	14	23
96	81,1	87,9	69	79	66	61	51	93	121	79	262	277	233	219	32	40	72
			- 3		- 18		+ 70		- 14		- 29		- 58				

ravanški sporazum negiramo in pri načrtovanju vsiljujemo nekaj nepomembnih sprememb, ki pa niso dokazane, da so za populacijo gamsov koristnejše – osebno menim celo nasprotno!

Gojitvene smernice v Karavanškem sporazumu določajo, da je spomladanska številčnost merilo (osnova) za določitev številčnega odstrela, ki naj v normalnih razmerah znaša od 20 do 25 %, ob izbruhu hujših bolezni pa se po dogovoru lahko poveča. Spolno razmerje mora biti 1 : 1,3 ali največ 1 : 1,5. Starostna sestava pa je naslednja:

1. Razred mladih I:

kozlički obeh spolov,

kozli, stari od enega leta (2 obročka) do dveh let (3 obročki),

koze, stare od enega leta (2 obročka) do treh let (4 obročki).

Karavanškega sporazuma. Če sem odkrit, kar precej, nikakor pa še ne vsega, kar smo pričakovali oziroma kar bi lahko dosegli. V populacijah gamsov je še vedno preskromen delež zrelih, starih gamsov, predvsem zaradi še vedno prevelikega poseganja v razred srednje starih, ki je zagotovo nosilec vsake zdrave in močne populacije. Ker to počnemo celo pred prskom, je negativni vpliv še večji. Take velike napake delamo kljub vsem omejitvam, navodilom in opozorilom. Človeški dejavnik je tisti, ki zavira pot k boljšim uspehom! Preveč je še lovcev, ki preprosto ignorirajo naše skupno sprejete notranje akte in smernice, vzrok pa je treba iskati tudi v pehanju nekaterih za trofejami! Da je to tako, bom dokazal s podatki v **preglednici**.

Iz podatkov v preglednici

Še nekaj o gamsjih garjah

Ker gamsje garje trkajo že skoraj na vrata naše LD, dve LD MLGB pa se že soočata z njimi, je prav, da obnovimo znanje oziroma spoznanja o tej nevarni gamsji bolezni.

Garjavost je nalezljivo obolenje kože z močnim srbenjem. Povzročitelj je pršica (*Sarcoptes rupicaprae*), ki živi v globljih plasteh kože. Samički so veliki 0,2 mm, samičke do 0,4 mm in imajo štiri pare kratkih nog; zgornja stran telesa je pokrita z luskami, resami in trni. Gamsja pršica se po novjših izsledkih zadržuje le na gostitelju, torej se je docela prilagodila gamsom.

Pršice dražijo površinske sloje kože in jo silijo k povečani poroženitvi. Potem se zarijejo pod tako nastale rožene lamele (ploščice), kjer si

temperaturi in zračni vlagi žive le 12 do 21 dni.

Prenos je neposreden z dotikom bolnih živali, lahko pa tudi posredno s pomočjo klopov, jelenjih uši in z muhami. Na mrtvih gostiteljih in tudi izolirano (ločeno) pršice žive še 2 do 8 dni, pozimi celo do 18 dni, kar je odvisno od temperature in zračne vlage. Izredno pomembna je torej čim hitrejša in neškodljiva odstranitev poginulih živali, ki jih je treba sežgati na primerno velikem ognju ali pravilno zakopati. Mesojeda divjad in ujede so sicer zdravstvena policija, vendar te lahko garje занesejo v sosednje, neokužene okoliše.

Bolezen se začne z večjim nastajanjem kožnih lusk na glavi, vratu ali na trebuhu, pa tudi na zgibnih površinah nog. Pri tem je dlaka videti, kot bi bila naprašena z otrobi. V začetnem stanju nastaja

močan srbež, zato se živali drgnejo ob skale ali rušje ter se praskajo s parklji ali gobcem. Pozneje se garjasti madeži povečajo, koža postaja debela in trda, nastanejo ploščate kraste in skorja z globokimi razpokami. Globlje plasti krast so prepojene z rumeno žolčasto gnojno snovjo. Skorjaste spremembe na očeh in ušesih povzročajo slepoto in gluhost, na gobcu in nogah pa otežujejo pašo. Zmanjšana zmožnost za pašo in zastrupljanje telesa s presnavljanjem milijonov pršic povzročata hujšanje in izčrpanost do smrti.

Kako v naravi spoznamo za garjavostjo obbolele živali? Vse živali, ki se zadržujejo zase, tudi koze s kozlički, je treba natančno opazovati, če je le mogoče z dobrim daljnogledom oziroma spektivom. Pri okuženih živalih je dlaka sršča in poleti tudi temnejša kakor pri zdravem gamsu, zimska dlaka obolele živali pa nima siceršnje zdrave črne barve. Bolni gamsi dajejo vtis utrujenosti, so ovirani pri gibanju in se pogosto praskajo. Pri močni okužbi koža ni več mehko gibljiva, živali se ne otresajo več, tako kot to delajo zdrave. Obbolele živali hodijo počasi in previdno, ker jim sleherni korak povzroča bolečine, zlasti če je koža okužena na trebuhu, notranji strani nog ali oprsju. Kadar gamsi bežijo pred človekom ali ob sumljivem vetru je skoraj nemogoče opaziti patološko obnašanje. Na splošno so vsem bakterijskim in zajedavskim obolenjem najbolj podvrženi mladiči, sledijo starejše koze in mladi kozli. Gamsje garje se najprej poja-

vijo tam, kjer so gamsi že oslabei zaradi obolelosti z virusnimi, bakterijskimi in zajedavskimi obolenji. Pri takih obolenjih moramo biti previdni in jih moramo skrbno opazovati, da jih ne zamenjamo z gamsjimi garjami. Tudi neprimerna številčnost gamsov na 100 ha habitata, slabša prehranjenost, nepravilno spolno in starostno razmerje zelo pogojujejo izbruh epidemije gamsjih garij.

Gamsje garje v posameznih letnih časih

Pomlad: V tem letnem času se poveča možnost nastajanja gamsjih garij predvsem po koncu zime, ko se pojavljajo še močnejša sneženja z mokrim snegom. Le-ta lahko prekrije poginule garjave gamse. Ko se začne menjava dlake od črne zimske na rumeno sivo poletno dlako, imajo gamsi zmršen, skuštran videz, kar večkrat povzroči tudi zamenjavo s pojavom garjavosti.

Poletje: Na začetku lova na gamse, po prvem avgustu, se lahko tudi ponovijo večji pojavi garjavosti, saj lovci takrat odkrivajo garjave gamse tudi zato, ker jim ob lovu nanje namenjajo tudi več pozornosti. V zadnjem stadiju ima gams zmršeno dlako, ki je velikokrat temnejše barve kot pri zdravih živalih.

Jesen: Zimska dlaka začne rasti. Gamsi si nabirajo zaloge tolšče za prihajajočo paritev – prsk – in zimo, ki je gamsom včasih nenaklonjena zaradi debele snežne odeje in pomanjkanja hrane.

Zima: Prsk – paritev gamsov poteka novembra in decembra in takrat lahko gams-

Foto: M. Skudnik

Roglji gamsove koze iz Šumahovega (LD Peca - Mežica), 13 let, z razkrečenimi roglji (22 cm). Uplenitelj: Mirko Skudnik - Fridl.

je garje ponovno dosežejo svoj vrhunec. Tedaj se prenos garjavosti pojavlja predvsem zaradi intenzivnih dotikov (stikov) med gamsi. Poleg tega porabijo gamsi, predvsem kozli prskači, v prsku zelo veliko energije in si tudi ne vzamejo dovolj časa za prehrano. Za prave »gamsarje« pomeni lov v času prska vrhunsko doživetje. Na žalost pa to po drugi strani pomeni za gamse še dodatno vznemirjanje in telesno slabitev. Včasih, posebno v visokogorju, se to dogaja že v visoki snežni odeji, kar še dodatno povečuje telesno slabitev gamsov, kar vedno pomeni tudi nevarnost za večjo dovzetnost za nastanek garjavosti.

Gamsja garjavost, zajedavska bolezen med gamsi, se je v Sloveniji prvič pojavila, ko so v Petelinjaku, v lovišču LD Kranjska Gora, leta 1973 našli prvega poginulega gamsa, ki je zanesljivo prišel iz Avstrije prek meje. Bolezen se je hitro širila vzdolž Karavank v smeri zahod – vzhod in se prenesla v Julijske in Savinjske Alpe ter se leta 1989 pojavila že v Mežiškem LGB, na Olševi. Ta lovišča so dandanes tudi vzhodna meja razprostranjenosti gamsje garjavosti pri nas. Na območju ZLD Gorenjske se je bolezen najbolj razbohotila v letih 1976 do 1981, v LUO Triglav pa od leta 1980 do 1984. Gojitveno lovišče Kozorog je bilo bolj prizadeto v letih 1991 do 1995. Bolezen je sicer dobivala bolj občasen

prizvok, z le nekaj deset garjavimi živali na leto, kar pa ni vplivalo na obnavljanje gamsjih populacij. Je pa bilo v letih 1973 do 2003 evidentirano skupno 3.656 garjavih gamsov v loviščih Slovenije, in sicer v ZLD Gorenjske 1.522 živali, LUO Triglav 990 živali, v ZLD Gorica 701, v GL Kozorog 518, v SK-ZLD Celje 100 in KLZ 43 garjavih gamsov.

Pri nas na Koroškem so se gamsje garje kot epidemija najprej pojavile v LD Koprivna - Topla na Olševi leta 1986 (16), razsajale so leta 1990 (18). Od takrat pa do danes pa le vsako četrto leto ugotovimo po dva primera (1992, 1996, 2000). Leta 2003 so se pojavile bližje našega gamsjega lovišča v LD Bistra (3), kjer pa so lani po neuradnih podatkih odkrili že 14 garjavih gamsov.

Če na grobo sklenem, je bilo doslej, mogoče je še, pod vplivom gamsjih garij kar okoli 80 % površin, ki jih v Sloveniji naseljujejo gamsi. Garjavost ni prizadela le gamsov v predgorjih Alp, na Pohorju in na tako imenovanih osamelcih, raztresenih lokacijah, ki s temeljnimi populacijami nimajo pomembnih selitvenih povezav in kjer tudi večji preskoki bolezni niso verjetni. Taka so pretežno gozdnata gamsja stanišča z maloštevilnimi gamsi.

Osebnostno menim, da so garje bile, so in bodo še prisotne v naših krajih. Tudi v naši neposredni bližini so postale resničnost, s katero bomo morali živeti! Posebnih zdravil za preprečevanje garjavosti ni. Zato je splošno mnenje, da moramo lovci skrbeti pred izbruhom garij, da bi upoštevali vse pogoje: pravilna številčnost gamsov v lovišču, pravo spolno razmerje, starostna struktura, čim več mirnih stanišč, čim manj nepotrebnega vznemirjanja, pravilno načrtovan odstrel in še kaj, kar vse ugodno vpliva, da je populacija zdrava in odporna proti raznim boleznim. Vse, kar sem ugotavljal in napisal, naj bo v dobro našim plemenitim gamsom.

Mirko Skudnik - Fridl

Foto: M. Skudnik

Gamsov čop na klobuku je simbol koroških lovcev.

DVANAJST MESECEV V PRAŠIČJEM REVIRJU (V.)

SEPTEMBER – Večje potrebe po živalskih beljakovinah in občutnejše škode na travnikih – Obrod gozdnih plodov – Začetek jesenske menjave dlake – Dnevna zavetja v večjih goščavah – Pojav škod na posejanih njivah, začetek privabljalnega krmljenja in intenziven lov s prež

September je zadnji poletni mesec in pogosto prevladujoče sončen mesec. Rosa se osuši šele v poznih dopoldanskih urah in narava se počasi odeva v jesenske barve. Konec meseca so že mogoče prve slane. Razmeroma izrazita temperaturna nihanja pospešujejo prebarvanje in hranjenje. V naravi je miza bogato pogrnjena. Večina žit je požetih, na travnikih divji prašiči najdejo privlačne mlade trave in detelje pa tudi druga zelišča, krompir in koruzo, ki jo kmetje začno silirati. S takih njiv se divji prašiči preselijo na sosednje njive ali v gozd. Sprva hladne in pozneje mrzle noči vplivajo na večje prehranske potrebe.

Divji prašiči hitro pridobivajo na tolšči, kar jim je toplotna zaščita in energetska rezerva za zimske mesece. Ob prevladujočem škrobu in grobovlaknati hrani se povečuje tudi potreba po živalskih beljakovinah. Med priljubljene beljakovinske vire sodi paša detelj in zelišč, ki jih uživajo tako, da ruša ostane nepoškodovana. Povsem drugače pa se prašiči vedejo ob iskanju živalskih beljakovin, kot so črvi, polži, ličinke in hrošči ter voluharice in miši. Pri tem sicer plitvo, a vendarle razrijejo rušo na večjih površinah, kar pomeni tudi občutno škodo.

Povečana potreba po živalskih beljakovinah je pri divjih prašičih izrazitejša v dveh obdobjih. Prvo je nedvomno septembra. Poleti imajo divji prašiči namreč dovolj rastlinskih pa tudi živalskih beljakovin. Konec septembra praviloma obogateno ponudbo pomeni gozdni obrod v obliki beljakovinsko, maščobno in oljno nasičenih: želoda, pravega kostanja in žira. To je tudi obdobje, ko si ta vsejeda vrsta ustvarja glavne zaloge tolšče. Drugo obdobje pa je spomladi, ko se, zlasti po pre-

hransko bogatih jesenskih in dolgih, mrzlih zimskih mesecih, skokovito poveča potreba po beljakovinah oziroma ritju po travniku. Prve slane pospešijo jesensko prebarvanje. Ščetine so pretežno iz beljakovin, ki jih njihovo telo črpa iz nakopičene tolšče. Odvisno od bivalnega okoliša pa tudi nižjih temperatur se merjasci prebarvajo že konec septembra in v začetku oktobra. Poleg zimskih ščetin se jim zgosti tudi volnata podlanka. Svinje, zlasti vodeče, se prebarvajo pozneje.

To je konec obdobja, ko so se divji prašiči v mešanih loviščih zadrževali v koruzi ali pa jih obiskovali vsako noč. V izrazito gozdnih območjih so dnevna stanišča v mirnih goščavah ali zaraslih močvirjih.

Kmetje začenjajo orati, po siliranju koruze pa ponavadi sledi setev ozimnih žit. Pogosta posledica tega so številne prerite, komaj posejane njive, na katerih divji prašiči

rijejo za ostanki storžev. Tako je lahko setev povsem uničena. Pogosto pomaga pravočasen dogovor s kmeti, da izpostavljenih njiv ne namenjajo »izzivalnim« kulturam. Nadaljevati moramo tudi preprečevalno krmljenje.

Zlasti v toplem septembru prašiči redno obiskujejo kaluže. Začeti moramo s pripravami na čim uspešnejši jesenski in zimski lov. Zato je potreben ponoven pregled vseh

prež in začetek privabljalnega krmljenja. Koristen je tudi pregled stojišč na bližnjih skupnih lovih, ki morajo biti ustrezno dostopna in pregledna, kar je tudi pogoj za pravilno presojo pred strelom. Dokler je gozd zelen in olistan, imajo skupni lovi bolj simbolni pomen, zlasti za oškodovane kmete. Priporočljivo se je odločiti zlasti za lov s prež.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Blaž Krže

Prosimo, sporočite podatke o označenih divjih prašičih!

Gozdarska fakulteta iz Ljubljane in LD Senožeče v okviru raziskovalne naloge o življenjskih značilnostih in bivalnem okolišu divjega prašiča v Sloveniji opravljata tudi **odlov in označevanje (markiranje) divjih prašičev, in to na obeh straneh avtoceste Postojna – Kozina.**

Odlovljeni divji prašiči so markirani s kovinskimi markicami, ki so nameščene dokaj globoko v uhljih.

Vse lovce prosimo, da o odstrelu ali izgubah tako označenih divjih prašičev obvestijo neposredno **dr. Miho Adamiča; telefon 041/690-224**, ali starešino LD Senožeče **Franca Ferfilo; tel.: 041/566-723.**

Za sodelovanje se že vnaprej zahvaljujemo.

Foto: K. Schneider

Na kratko iz tujega tiska ...

ZDA: V zvezni državi Aljaska so delavci elektropodjetja napeljevali kable na novem električnem daljnovodu 50 km južno od mesta Fairbanks. Po končanem delu so pri nadzoru daljnovoda odkrili zares nenavadno odkritje: v žice daljnovoda, približno 15 m nad tlemi, je bil ujet los. Odrasel samec je visel z daljnovoda, ujet z rogovjem. Ko so ga našli, je bil še živ, vendar so ga morali nato ustreliti. Domnevajo, da je los izkazoval svojo agresijo in pripravljenost na paritev v času ruha na električnih kablilih in se pri tem s svojim rogovjem, ki je v premeru merilo 157 cm, zapletel v kable. Meso 600 kg težkega losa so razdelili med domačine.

(Wild und Hund, 14/2005)

Švica: Po več kot sto letih naj bi v alpski prostor te države zopet prišel medved. To naj bi bil mlajši samec, katerega prisotnost je sprva povzročila pravo navdušenje med Švicarji. Številni turisti in naravovarstveniki so prišli v Engadin, da bi mogoče videli medveda v prosti naravi. Pri tem strokovnjaki ugotavljajo nenavadno obnašanje novega prebivalca švicarskih Alp, saj se prišlek skoraj ne boji ljudi. Čez nekaj dni so našli prvo tele, ki ga je pokončal medved. Posledica tega so bile takojšnje zahteve kmetovalcev in živinorejcev, naj medveda preženejo drugam, sam predsednik švicarskega združenja ovčerejcev pa je zahteval, da je treba v Bernski konvenciji rjavega medveda prestaviti iz kategorije strogo zavarovanih vrst v kategorijo zavarovanih, kar bi omogočalo odstrel v določenih primerih. Medved naj bi na posestvu svetovno znanega alpinista Reinholda Messnerja napadel tudi 600 kg težkega jaka (tibetansko govedo) in ga hudo poškodoval.

(Jagen Weltweit Internet)

Tajvan: Carinikom te države je uspelo največje odkritje ilegalne trgovine s telesnimi deli strogo zavarovane podvrste tigra s Sumatre. Odkrili so 140 kg težko pošiljko, v kateri so bile kosti ilegalno uplenjenih tigrov. Storitcem grozi zaporna kazen do 5

Foto: J. Polbič

V Nemčiji so lisice lahko okužene z malo lisičjo trakuljo, ki je zelo nevarna za človeka.

let in denarna kazen v višini do 1,5 milijona tajvanskih dolarjev. Vsako leto krivolovci uplenijo približno 50 tigrov te podvrste, saj so na azijskih trgih kosti teh živali še vedno zelo iskane in jih uporabljajo kot zdravilo v medicini. Po uradnih podatkih naj bi na svetu živelo vsega 400 do 500 osebkov te podvrste tigrov, medtem ko naj bi podvrsti tigrov z Jave in Balijskega že izumrli.

(Jagen Weltweit Internet)

Nemčija: V zvezni deželi Hessen so potem, ko je to odobrila ustrezna evropska komisija, v kakovostno znamko »preskušena kakovost – Hessen« uvrstili tudi divjačino iz proste narave, ki izpolnjuje določene zahteve. V omenjeno kakovostno znamko se lahko uvrsti divjačina od divjadi iz proste narave, ki se je prehranjevala z naravno hrano in katere pH vrednost znaša pri dlakavi veliki divjadi največ 5,8, pri poljskih zajcih največ 6,4 in pri divjih kuncih največ 6,2. Izpolnjevanje predpisanih določil bodo redno nadzorovali.

(Pirsch, 12/2005)

Nemčija: V nekaterih območjih zvezne dežele Bavarske so začeli izvajati triletni projekt, s katerim želijo preprečiti oz. vsaj zmanjšati možnost okužbe prebivalstva z malo lisičjo trakuljo (*Echinococcus multilocularis*). Celoten projekt je ocenjen na 350.000 €, sredstva za izvedbo projekta pa so prispevale lokalne skupnosti – okrožja, 25.000 € pa tudi farmacevtsko

podjetje Bayer. Po predhodnih raziskavah, ki so jih opravili na uplenjenih lisicah, domnevajo, da je z malo lisičjo trakuljo okuženih kar 50 % lisic v tamkajšnjih predelih. Ker so se lisice izredno dobro prilagodile na človekovo bližino, obstaja velika nevarnost okužbe ljudi s temi zajedavci. V prvem letu nameravajo polagati vabe z ustreznimi sredstvi, ki uničujejo trakulje, v trimesečnih intervalih, in sicer 40 vab/km². Vabe bodo polagali ročno in z letali. Dvakrat na leto, in sicer v času vzreje mladičev in v času parjenja, bodo lovci še dodatno polagali vabe v neposredno bližino znanih lisičin. Za kontrolo uspešnosti projekta bodo na terenu na voljo zamrzovalne skrinje, kamor bodo lovci dostavljali uplenjene, policija pa morebitne povožene lisice, opremljene z ustreznimi podatki. Prispele lisice bodo pregledali v laboratoriju univerze Hohenheim. Dodatno bodo poskušali tudi odlavljati lisice ter kontrolirati iztrebke.

(Pirsch, 12/2005)

Švica: V bližini Grindelwalda so našli poginulega odraslega risa, ki je tehtal 14,7 kg. Ugotovljeno je bilo, da je poginil zaradi hude okužbe z lisičjimi garjami (*Sarcoptes scabiei*). Domnevajo, da je ris ulovil lisico, ki je bila okužena z garjami in se pri tem tudi sam okužil. Še posebno veliko primerov garj med lisicami je bilo v severozahodnih Alpah v letih 1999 in 2002.

(Pirsch, 14/2005)

Rusija: Zadnje štetje amurskih tigrov na daljnem vzhodu države v minuli zimi je dalo ugodne rezultate. Na površini približno 21.000 km² so našli od 334 do 417 odraslih živali in od 97 do 112 mladih živali. Po podatki ruskega ministrstva za okolje so zasledovali in pregledovali 4.100 sledi tigrov, od katerih so bili nekateri zagotovo od istih živali. Predzadnje štetje, ki je bilo pozimi 1996, je pokazalo številke od 330 do 371 odraslih živali ter od 85 do 105 mladih.

(Pirsch, 14/2005)

Avstrija: V minulemu letu so v sosednji državi uplenili 49.129 jelenjadi (5 % več kot leta 2003), 552 sika jelenov (+ 7 %), 489 damjakov (+ 11 %), 282.262 srnjadi (- 1 %), 25.042 gamsov (- 4 %), 2.287 muflonov (+ 16 %), 464 kozorogov (+ 0 %), 33.370 divjih prašičev (+ 36 %), 178.667 poljskih zajcev (+ 21 %), 2.047 divjih kuncev (+ 20 %), 7.086 svizcev (- 0 %), 8.940 jazbecev (- 4 %), 60.430 lisic (+ 5 %), 25.831 kun (+ 8 %), 20.906 podlasic (+ 20 %), 6.121 dihurjev (- 4 %), 177.461 fazanov (+ 9 %), 11.170 poljskih jerebic (+ 14 %), 4.841 velikih kljunačev (+ 10 %), 22.540 divjih golobov (+ 13 %) in 82.759 divjih rac (+ 16 %). Še posebno veliko je povečanje odstrela pri divjih prašičih in poljskem zajcu.

(Weidwerk, 8/2005)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Upokojeni kočevski poklicni lovec (lovski čuvaj) **Tone Novak**, 76, mi je povedal nekaj spominov s svojih zasledovanj ranjene velike divjadi iz kočevskih lovišč. Prav je, da v lovskem tisku tudi posredno pišemo o dogodkih in mnenjih preprostejših lovcev, še posebno lovskih čuvajev, ki niso toliko vešči pisanja kot drugi pisci, so pa bili v naših loviščih v vsakodnevnem pristnem stiku z divjadjo in sta jim lov ter lovstvo pomenila tudi vsakdanji kruh. Med mnogimi drugimi je tak tudi Tone, ki je od leta 1970 do 1988 služboval pri GL Rog - Kočevje (pozneje GL Medved - Kočevje) in bil zadolžen za revir, imenovan Grintovec. Zato so ga kar s tem imenom klicali tudi drugi čuvaji in domačini.

Čeprav je prej že vodil lovske pse,

istrske kdl. goniče, je bil predvsem znan kot vodnik dveh, v praksi dokazanih in uspešnih brak-jazbečarjev, **Age** in **Kastorja**.

Tone je mogoče imel že pri izbiri pasme psov za delo po krvnem sledu in imena Kastor za vzornika zdaj že pokojnega, daleč naokrog znanega kočevskega lovca Ivana Grajša. Tudi on se je – tako kakor Tone Novak – med redkimi poklicnimi lovci uspešno in z veseljem ukvarjal s krvosledništvom (zagotovo se bo še kdo spomnil zapisov dr. Franceta Avčina v Lovcu?) in s pasmo brak-jazbečar. Dober lovec zna paziti tudi na psa, zato navadno ob takšnih lovcih lahko živijo dlje in v svoji praksi lovci ne zamenjajo prav veliko psov. Dejstvo je, da sta Age in Kastor, s katerima je Tone požel največ službenih in drugih zasledovalskih uspehov, kljub vsakodnevemu trdemu

Upokojeni lovski čuvaj Tone Novak iz Kočevja

Spomini na moja zasledovanja

FRANCI NOVAK

lovskemu in »krvosledniškemu« poklicu doživela visoko starost: Aga 16 let in Kastor 10. »Težko sem se poslovil od Age, ki sem ji moral na koncu sam skrajšati muke, Kastor pa bi gotovo živel še dlje,« je žalostno rekel, »če ga na skupnem lovu ne bi neki lovec iz Podpreske zamenjal za lisico ...«

Na območju GL Medved - Kočevje je Tone s svojima pomagačema našel prek 250 glav najrazličnejše velike divjadi. Rad je priskočil na pomoč tudi poklicnim lovcem iz sosednjega lovišča LZS Žitna gora in lovcem iz sosednjih lovskih družin. Samo v GL Žitna gora je našel 26 glav velike divjadi. Vsa iskanja je zabeležil v posebnem zvezku. V LD Mala gora je poiskal 23 glav najrazličnejše divjadi, v LD Kočevje 4 glave. Tudi v lovišču LD Sela - Šumberk je izsledil medveda, dva pa tudi na Hrvaškem, v Gorskem Kotarju.

Dober spomin ima. Tako je pripovedoval: »GL Medved - Kočevje je bil svoj čas organizator velikih skupnih lovov za goste iz Nemčije. Na

»Flickovem lovu«, ki je potekal dvakrat na leto, so lovci gosti vedno obstrelili nekaj divjadi, ki smo se jo poklicni lovci skušali čim hitreje najti. Na enem takšnem lovu je s svojima psoma po krvnem sledu našel tudi 8 glav divjadi. Podobna sta bila tudi »Schmitov lov«, ki je bil prav tako organiziran dvakrat na leto, in »Jakilov«, na katerem pa so v glavnem lovili jelenjad. Plena je bilo precej, a žal tudi nekaj ranjene divjadi. Tudi v revirju Grintovec, za katerega je bil zadolžen Novak, je moral sam in z gosti poskrbeti za letni načrt odstrela velike divjadi, ki je obsegal od 160 do 170 glav. Zato je razumljivo, da vsa ni nikoli padla »v ognju« in je bilo velikokrat potrebno zasledovanje z izkušenimi psi. V njegovem revirju ni bilo težav, ker je imel svoja psa, žal pa je bilo med drugimi poklicnimi lovci vedno premalo vodnikov lovskih psov, ki so potrebovali pomoč. Občutek je imel, da bi nekatere celo motila prisotnost lovskega psa na lovu. Meni, da bi moral imeti vsak

pravi poklicni lovec enega ali dva psa, ki bi ju moral sam tudi ustrezno izšolati in uporabljati. Res pa je bolje, da kakšen lovec tudi nima psa, saj ne bi vedel, kaj bi z njim, ali če ga ne zna (beri – se mu ne ljubi) izšolati in ga nato tudi uporabljati, meni Tone. Bili pa so tudi taki lovski čuvaji, ki so imeli veselje, »občutek« in znanje za vodenje psa. V njegovem službenem obdobju so bili v širšem okolju kočevskih lovišč takšni prav gotovo Ivan Grajš, Maks Konečnik, Mirko Remih in Lado Troha. Meni, da poklicni lovec nikoli ne bi smel biti brez psa, še manj pa, da bi ga morala v vodništvu psa prisiliti uprava lovišča. Brez veselja za delo s psom nikoli ne bo uspeha. Kadrovska politika in izbira lovcev za ta poklic bi morala pri izbiri kandidatov temeljiti na mladih kandidatih z izrazito kinološko nagnjenostjo in veseljem do vodenja psa. Meni, da je še danes žal prav obratno.

Nekdaj je bilo krvosledništvo prepuščeno bolj posamezniku, skoraj tako, kot bi nekomu puščali »njegovo vesel-

je. »Ko pa je bilo potrebno, so usluge vsi prosili, v službi celo zahtevali. Včasih so si lovci bolj po svojih merilih lovske etike, srčne kulture in potrebah izšolali in prilagodili psa; seveda, če so to sploh znali ali če so se potrudili, da bi si ga izšolali s pomočjo strokovnjakov, ki so se spoznali na to. Poklicni lovec je imel več priložnosti dobro izšolati psa, ker je bilo v lovišču veliko več divjadi in jo je navadno večkrat praktično zasledoval. Nemalokrat se je lahko pes učil od lovca in lovec od psa. Oba sta imela veliko eden od drugega. Zdaj se je na tem področju na srečo že veliko spremenilo. Krvosledništvo je zdaj določeno po zakonu, vendar pravega, praktičnega zasledovanja še vedno ni dovolj čutiti, pred čemer si marsikatera vodstva LD zatiskajo oči. Spet je kljub naporom enako mislečih vse odvisno od posameznikov, ki veljajo zgolj za zanesenjake. »Z zanesenjaštvom ni nič narobe«, meni Grintovc, »če ga le pravilno upoštevajo in če so iskalci nagajeni, saj so morali v svoje rezultate vgraditi zelo veliko svojega truda, minulega ustvarjalnega dela, znanja in predvsem vztrajnosti. Praktično iskanje ni »paraderstvo« z vnaprej določenimi pravili zasledovanja, kot se od psov in vodnikov zahteva na tekmah. V praksi je vse podrejeno samo enemu cilju: poskusiti izslediti ranjeno trpečo žival na kakršen koli izviren način, le da se jo naposled dobi. Pomemben je končni rezultat – najdena ranjena divjad – in ne »parada« po pravilih! Seveda pa brez temeljnega znanja pravilnega zasledovanja in izkušnje ne bo pravih rezultatov; v praksi so se dobri vodniki že zdavnaj morali naučiti, katerih napak ne smejo več ponoviti, nekaj pomembnih izkušenj pa so vodnike naučili tudi psi. V lovišču si od stotih zasledovanj dve nista podobni! Jaz lahko rečem, da sem v 18-ih letih poklicnega dela v lovstvu s svojimi psi našel prek tristo glav velike divjadi, pri iskanju pa sem bil vsaj 70 % uspešen. Že tedaj sem vodil dnevnik iskanj.«

Potarna tudi, da ni bil nikoli deležen nobene posebne podpore in spodbude za tisto, kar je delal, da se je odločil za tovrstno (glede na druge kolege dodatno) delo v svojem poklicu. Meni, da je bila to njegova dolžnost v lovišču, za katerega je skrbel, pse pa je imel tako in tako vedno rad; v njih je vedno videl le pomočnike in prijatelje, nikoli oviro. »Vedno sta bila psa z menoj v lovišču, moj avto je bil njihov drugi dom. Le tako lahko ustvariš s psom pristen stik; on dobro pozna tebe in ti razumeš njegovo vedenje.« Sprva tudi od uprave

lovišča ni dobival nobene podpore za krvosledniške usluge, ki jih je delal v drugih revirjih, kjer lovci niso imeli svojih psov. Zato je pozneje zahteval nagrado za iskanje. Ker na zasledovanja v druge revirje brez plačila ni več hotel, so mu nadalje nagrade redno odobraval in izplačali. V drugih loviščih ni nikoli pogojeval iskanj z denarjem, res pa je, da je po dobro opravljenem delu od vodstev LD ali GL pričakoval nagrado. Malokdaj so jo dali sami od sebe, pravi, čeprav so ga ob najdeni divjadi vsi navdušeno trepljali po ramah in prisegali na njegove pse. To ga je velikokrat razočaralo. Tudi hvaležnosti ni bilo veliko izkazane. Spomnil se je primera, ko si je pri delu v lovišču poškodoval nogo, da je komaj hodil. Snega je bilo 60 cm, ko so ga poklicali, da bi šel zasledovat obstreljenega medveda. »Odklonil sem, saj s poškodovano nogo in v tako visokem snegu tudi nisem bil sposoben. Pa so me zaradi odklonitve kaznovali tako, da so mi tri mesece pri plači odtegovali 25 %. To sem doživljal, to sta bila »razumevanje in hvaležnost« do mojega dela s psi!« je pristavil kar vidno razočaran.

»Zdaj sem že 17 let v pokoju. Še vedno lovim, sem član LD Mala gora. Žalosten sem, ko vidim, da si stroko v lovstvu vedno bolj prilajajo ljudje iz ljubljanskih pisarn in nedeljski lovci. Kot da prej nikoli ni v lovstvu potekalo nič prav in strokovno ... Na splošno družba ni več naklonjena prostoživečim živalim. Samo o škodi od divjadi se še pogovarjajo,« sva končala pogovor z Grintovcem.

Tone Novak z merjascem, ki ga je uplenil sam; sprejema čestitke k lovskemu blagru.

Za ranjenim medvedom - udeležencem prometne nesreče

Dobro se še spomnim, da je bilo 30. 11. 1976 okrog 23. ure, ko se je v Soteski, približno 400 metrov od požgane-ga gradu v smeri Dvor - Žužemberk, zgodila prometna nesreča. Osební avto znamke fiat 750 ali »fičo«, kot smo dejali takrat še pogosti znamki avtomobilov na cestah, je zadel medveda, ki je prečkal cesto. Fičo je imel ves prednji del razbit, medved pa je po trčenju odhlačal v smer proti reki Krki.

O dogodku je prometni miličnik takoj obvestil tudi revirnega lovca Ivana Mikliča. Povedal mu je, da je na kraju trčenja vse krvavo in da po njegovem mnenju medved ne more biti daleč.

1. 12. sem na upravo gojitvenega lovišča v Kočevju prinesel poročilo o delu za minuli mesec. Tam sva se srečala z Mikličem, ki me je takoj zaprosil, če bi hotel s svojimi psi zasledovati medveda, ki je ranjen odšel v gozdove. Pogovor je poslušal tudi Jože Škufca in naju prosil, če gre lahko z nama. Dogovorili smo se, da bomo šli vsi trije.

Iz Kočevja smo se odpeljali še isti dan okrog devete ure. V gostilni na Laščah nas je pričakal tudi prometni miličnik, ki je vodil postopek prometne nesreče in ki nas je usmeril na kraj, kjer naj bi začeli z zasledovanjem. Tam je bilo res veliko krvi in vsi skupaj smo menili, da bo iskanje lažje, kakor se je izkazalo pozneje. Krvav sled nas je vodil do reke Krke. Domnevali smo, da je medved na tistem mestu preplaval reko. Tudi moja psica Aga, ki je sledila, je neprestano pogledovala v vodo. Vrnili smo se do avtomobilov in se odpeljali v Sotesko, tam prečkali most in se spustili na drugo stran reke Krke, kjer smo poiskali sled. Šli smo mimo žage, kjer je zmanjkalo ceste. Parkirali smo avtomobile in se ob reki napotili proti toku, da bi psica našla kraj, kjer je medved prišel iz vode. Našla je mesto in le 5 do 6 metrov od kraja, kjer je prišel medved iz vode, smo našli tudi ležišče. Očitno sta plavanje in rana medveda toliko utrudila, da je moral počivati. Na ležišču je bilo le še malo krvi. Nato nas je sled vodil v hrib proti Rogu. Kri smo našli le še na vsakih 10 do 20 m. Sled nas je pripeljal na gozdno cesto, vendar medved očitno ni več krvavel. Psica nas je vodila po gozdni cesti približno 700 do 800 m; zaupali smo ji in ji sledili. Prišli smo do gozdnih delavcev, ki so s konjsko vprego iz gozda vlačili hlodovino. Ob našem prihodu sta bila dva voza že naložena,

tretjega pa so ravnokar nakladali. Konji so bili privezani ob cesti. Začudeno so nas pogledali, češ: Kaj pa vi tu počnete? Povedali smo jim, da zasledujemo ranjenega medveda, ki je šel tod nekje mimo. V tistem trenutku je Aga že šla pod oba že naložena voza, nato pa mimo tretjega, kjer je šel sled očitno le ob vozu. Tam se je ustavila in vrnila za polovico dolžine voz, od koder je zavila s ceste in v hrib. Delavci so le začudeno gledali in se spogledovali. Psica nas je pripeljala do kraja, od koder so delavci na cesto vlačili hlode. Po vlaki smo ji sledili še približno 300 metrov. Prišli smo v oddelek, kjer so sekali bukovino. Hlodi so ležali križem kražem. Prvi hlod, ki ga je psica preskočila, je meril več kot kubični meter. Skrbno smo pregledali vsak hlod, ki ga je psica preskočila, a krvi nismo našli na nobenem. Malo smo si oddahnili in mojih spremljevalcev se je že loteval dvom, ali sploh gremo prav. Miklič mi je odkrito dejal, da ne gre več naprej. Odšel je do svojega avtomobila in se vozil po gozdnih cestah, če bi slučajno kje videl medveda. Jaz sem trdno verjel psici in vztrajal. Škufca se je tudi lotil dvom in ponudil mi je, da stavi za pet litrov vina, da medveda ne bomo dobili. Ker sem poznal vedenje psice, sem stavo sprejel in udarila sva v roke. Prepričan sem bil, da je šla moja psica po pravi sledi zato sem sledenje nadaljeval. Kljub dvomu me je Jože še vedno spremljal.

Neviden sled in psica, ki ji ni zmanjkalo volje, sta nas pripeljala do oddelka, kjer so bili hlodi že izvlečeni. Po vlaki sem razločno videl stopinje medveda, ki se je očitno premikal le po treh nogah. Zavil je na veliko poseko, kot gozdarji pravijo goloseku. Nekako na sredini goloseka je rasel šop manjših smrek, visokih le meter do dva. Prepričan sem bil, da bomo ugotovili, da ranjeni medved počiva tam. Z Jožetom sva naredila načrt: on je odšel na drugo stran smrek, jaz pa sem z nasprotne strani spustil psa v smrečje. Videl sem, da gre pes naravnost v smrečice. Tudi sam sem se pripravil na strel. Ves napet sem čakal, kdaj se bo medved pognal ali proti meni ali Jožetu. Pes se je zadrževal v smrečicah približno 5 minut. Jožetu sem zaklical, naj se približa smrečicam, ravno tedaj pa je pes izstopil pred njim. Prosil sem ga, naj psa prime, kar je tudi storil. Nato sem tudi sam odšel do njiju in sledenje s privezanim psoma (s seboj sem imel tudi Kastorja) sva nadaljevala po vlaki v smeri hriba. Prispeli smo v goščo bukovega podmladka. Medved je hodil vedno po najgostejšem pod-

mladku, zato sem sklenil izpustiti psa prosto. Gledala sva levo, desno, če bi morda le našla krvave sledove. Tedaj sem s povodca spustil Kastorja, Ago pa sem še vedno vodil na povodcu.

Vreme se je poslabšalo. Nastal je tak vihar, da so se nekatere bukve podrle kar s korenino. S povodca sem pustil še Ago. Ura je kazala 12.20. Pot smo nadaljevali v hrib. Prišla sva do mogoč- ne osamljene bukve. Malo sva postala, toda veter je bil tako močan, da je bukev kar ječala. V strahu, da se bo podrla, sva z Jožetom nadaljevala pot še višje v hrib. Prišla sva na gozdno cesto. Ustavila sva se in prisluškovala, če bi morda kje slišala pse, ki jih zaradi vetra ni bilo mogoče slišati. Nisva vedela, v katero smer naj se podava. Očital sem si napako, da sem spustil oba psa. Tedaj sva hodila na slepo. Prispela sva na križišče cest: ena je vodila proti žagi v Sotesko, druga pa proti porušeni kočevski vasi Komolc. Tam sva se ustavila in se odločila, da bi počakala pse ali če bi jih zaslišala kje lajati.

Jože me je zopet zbodel: »Dobil bom stavo. Danes medveda ne bomo dobili!« Ura je kazala že 14. Čakala sva do 16. ure. Golo naključje je bilo, da se je mimo pripeljal Miklič. Kot sem omenil, se je vozil po gozdnih cestah in občasno prisluškoval morebitnemu pasjemu laježu. Jože mi je zatrjeval, da sta psa gotovo že prišla do avtomobilov, kjer nas čakata, in predlagal povečati stavo na 10 litrov vina, kar sem jezen

tudi sprejel. Miklič se je z avtom odpeljal v smeri Komolca, midva z Jožetom pa sva se prerekala, kdo bo plačal stavo. Nad nama je bil precej visok hrib. Jožetu sem predlagal, naj se povzpne nanj in morda bo od tam slišal pse. Moj predlog je zavrnil z obrazložitvijo, da so psi zagotovo pri avtomobilih.

Ura se je nagibala na sedemnajsto in začelo se je mračiti. Tudi veter je ponehaval. Naenkrat se mi je zazdelo, da slišim pasji lajež. Pozorno sem prisluhnul – in res, pod nama sta lajala psa. Gost smrekov nasad pod nami ni nudil pravega razgleda, toda psi so lajali ravno tam. Jožeta sem napotil malo nazaj, da bi medvedu preprečil prehod v hrib mimo križišča. Psa sta bila vse glasnejša in se mi približevala. Pomaknil sem se malo pod cesto in že sem zagledal medveda. Kar kri mi je udarila v glavo in srce sem čutil utripati v vratu. Medved se je pomikal ob robu smrek prav v mojo smer. Dvignil sem puško, da bi streljal, toda mrak je že naredil svoje; nisem več videl mušice in kobilce. Hitro sem segel v notranji žep suknjica in vzel strelni daljnogled. Na puško sem ga nastavljal še pravočasno, saj se mi je medved že približal na približno 40 m. Daljnogled mi je omogočil, da sem ga jasno videl in pomeril.

Po strelu je medved padel v ognju. Kakšno olajšanje! Najraje bi kar zavriskal. Tedaj sem že zaslišal Jožetov glas: »Je padel?« Pritrdilno sem mu odgovoril in kmalu je bil poleg mene. Tudi psa sta prišla. Nisem pozabil nanju; odlomil sem dva smrekova vršička in jima ju zataknil za ovratnici.

Nato sva z Jožetom navezala medveda in ga spravila do ceste. Že v temi se je do naju spet pripeljal Miklič. Skupaj smo naložili medveda in tudi midva s psi smo zlezli v avto. Odpeljal nas je do našega avtomobila. Od tam smo se peljali do Smuke, kjer smo medveda oddali v hladilnico. Vsi utrujeni nismo niti pomislili na stavo in vino. Jaz nisem zahteval poravnave stave, lovca pa tudi nista nič omenila ...

Nikoli nisem zvedel, kam so prodali medvedji kožuh tistega medveda, ki je postal žrtev prometa in ne lovske krog- le ter nikoli se mi ni nihče zahvalil za trud, ki sem ga vložil v omenjeno iskanje. Toda v srcu sem bil ponosen na moja psa, ki me nista razočarala, kot me tudi velikokrat pozneje nista. Tudi jaz sem jima zaupal, saj sem z njima na Kočevskem našel veliko obstreljene velike divjadi.

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)

Tone z medvedom, ki ga je poiskal s svojima psoma tujemu lovskemu gostu. Ker je bil še živ, ga je moral umiriti s strelom.

Občni zbor LZS z doslej najštevilčnejšo udeležbo

Sprejeli razrešnico dosedanjim organom LZS - Začasno vodstvo organizacije do konca leta poverili organom LZS, ki so zvezo vodili v minulem mandatu – Nova Pravila LZS bodo sprejemali na Občnem zboru konec leta, ko bodo tudi volitve novih organov LZS

Redni Občni zbor Lovske zveze Slovenije je potekal 25. 6. 2005 v kongresni dvorani hotela MONS v Ljubljani, udeležili pa so se ga domala predsedniki vseh slovenskih lovskih družin ali njihovi pooblaščenici. Osrednji točki predlaganega dnevnega reda sta bili obravnavna predloga novih Pravil LZS in predlog o podaljšanju mandata organom LZS.

Predlog dnevnega reda OZ je predlagal predsednik LZS **Bojan Lepičnik**, za predsednika delovnega predsedstva so izvolili **Miloša Medveda**, za zapisnikarja **Janka Mehleta** in za predsednika verifikacijske komisije **Lada Bradača**.

Toda takoj potem, ko je predsednik delovnega predsedstva pozdravil prisotne in opozoril na pomembnost odločanja na Občnem zboru, saj je bil ta prvič sklican z zastopniki vseh lovskih družin, kar nekako določa novi

zakon o Divjadi in lovstvu, se je zapletlo pri sprejemanju predloga dnevnega reda.

V imenu starešin ZLD Posavje je **A. Ilc** predlagal spremembo vrstnega reda točk dnevnega reda, in sicer, naj bi najprej podelili Zlatorogove plakete, nato sklepali o načinu glasovanja in o sprejemu statutarne sklepa o legitimnosti sklica Občnega zbora, naslednja po vrsti naj bi bila razrešitev organov LZS in sprejetje statutarne sklepov, ki so potrebni za delovanje začasnih organov, ter izvolitev začasnega vodstvenega organa LZS. Obenem je izrekel je tudi kritiko organom LZS zaradi nekaterih neopravljenih nalog, zaradi ne-korektnosti sklica občnega zbora, ki je bil sklican praktično zadnji dan mandata dosedanjega vodstva, zaradi slabo pripravljene gradiva za Občni zbor, za katerega ni bilo priloženih pisnih poročil predsednika UO in NO

LZS, zaradi zaznanih neurejenih odnosov med nekaterimi organi LZS, zaradi slabega dela organov LZS, ki niso uspeli pravočasno pripraviti osnutka predloga Pravil LZS in zagotoviti dovolj dolgega roka za javno razpravo ter ker niso upoštevali vseh utemeljenih predlogov in pripomb iz kratke javne razprave pri pripravi predloga pravil. Izrazil je mnenje starešin ZLD Posavje, da je podaljšanje mandata sedanjim organom neprimerno. Opozoril je, da je LZS že več kot eno leto po uveljavitvi krovnega zakona še vedno brez ustreznih organov, da dosedanje vodstvo ignorira nekatera določila zakona, predvsem pri ustanovitvi in delovanju OZUL. Izrazil je prepričanje mnogih starešin, da lovstvo tudi v prihodnje zaradi svojstvenih administrativnih in društvenih potreb nujno potrebuje območne lovske zveze. Predlagal je tudi, naj občni zbor obravnava predlog Pravil, naj evidentira posredovane amandmaje, določi rok za pripravo novega predloga Pravil in imenuje organ, ki bo to opravil.

Takoj za njim je **G. Šuler** opozoril, da OZ ni bil sklican v skladu s še veljavnimi Pravili LZS ter da je kot tak lahko zgolj neformalni sklic starešin LD, ki

pa ne more sprejemati sklepov tako kot OZ.

J. Šturm je celo predlagal, naj se doda nova točka dnevnega reda, in sicer glasovanje o zaupnici predsedniku LZS.

D. Dobršek je opozoril, da je način posredovanja pisnega predloga Poslovnika občnega zbora (udeleženci so ga prejeli šele na dan OZ) popolnoma nepravilen, saj se starešine niso mogle pripraviti in opredeliti do predlaganih določil.

Predsednik LZS se je strinjal s predlaganimi spremembami dnevnega reda (nekateri je želel predlagati že sam), v zagovor na očitke pa je povedal, da je bilo glede sklica OZ veliko predhodnih razprav, vendar je med pripravljalci prevladalo mnenje, da je pravilnejši sklic OZ z vsemi zakonitimi zastopniki LD, kar je tudi v skladu z novimi določili Zakona o divjadi in lovstvu manjša napaka kot pa sklic v skladu z veljavnimi pravili LZS, ki pa so v tem členu v nasprotju z zakonom.

Predsednik delovnega predsedstva OZ je ugotovil, da je treba ugotoviti, da Pravila LZS veljajo, razen v členih, ki so v nasprotju z Zakonom o divjadi in lovstvu, kar pa ni ovira, da sklican OZ ne bi bil legitimen.

Predlagal pa je, naj OZ takoj sprejeme novi, 14. člen veljavnih pravil, ki se glasi: »Občni zbor sestavljajo starešine oz. predsedniki vseh lovskih družin oz. njihovi pooblaščenici«. To spremembo bodo, če bo sprejeta, poslali v potrditev na upravno enoto in ne bo več v nasprotju z Zakonom o društvih.

Verifikacijska komisija je nato poročala o ugotovljeni prisotnosti na OZ in ugotovila, da je bilo v dvorani 323 predsednikov lovskih družin (starešin) oziroma njihovih pooblaščenecv (od 416), kar je pomenilo, da je OZ lahko veljavno odločal, saj je bila v dvorani prisotna več kot polovica vseh pristojnih ali pooblaščenih predstavnikov lovskih družin.

Takoj nato je Občni zbor glasoval o predlogu spremembe 14. člena veljavnih pravil, in sicer:

»Občni zbor sestavljajo starešine (predsedniki) vseh lovskih družin oz. njihovi pooblaščenici.« Predlagani statutarni sklep je bil z 18 glasovi proti in vsemi drugimi za sprejet.

Bojan Lepičnik je poročal o delu UO LZS v minulem mandatnem obdobju.

Sledilo je še glasovanje o predlogu spremembe dnevnega reda, ki ga je v imenu ZLD Posavje predlagal A. Ilc. Za spremembo se je izreklo 281 prisotnih, proti jih je bilo 18, kar je pomenilo, da je bil dnevni red, ki ga je predlagal Ilc, sprejet.

Tako je prišla na vrsto najprej podelitev najvišjega odlikovanja LZS – Zlatorogove plakete Edvardu Krašni (ZLD Gorica) za njegovo dolgoletno zavzeto in aktivno delo v slovenski lovski organizaciji, kar so prisotni nagradili z aplavzom. Odlikovanje je Krašna prejel iz rok predsednika LZS.

Občni zbor je veljavno odločal, saj je bilo v dvorani 323 pooblaščenih predstavnikov od možnih 416.

Pod drugo točko OZ je predsednik delovnega predsedstva predstavil **Predlog poslovnika občnega zbora**. Pojasnil je, da določilo 8. člena predvideva samo pisno vlaganje amandmajev, kar pa v danem primeru ni mogoče, zato bi bilo treba vsaj za ta sklic OZ ta člen dopolniti in dovoliti tudi ustne amandmaje. Treba pa se je bilo odločiti tudi o veljavnosti glasovanja – ali se bo odločalo z večino prisotnih ali z večino opredeljenih. To je odprlo novo dilemo in razpravo, v kateri so se z mnenji in zatrdili oglašali predvsem pravniki. Prevladalo je mnenje **M. Hočevarja**, ki je pojasnil, da se v državnih organih, občinah ... glasuje z večino opredeljenih, medtem ko se v društvi glasuje z večino prisotnih. To tudi pomeni, da je treba pri vsakem glasovanju sproti ugotavljati prisotnost in nato ugotavljati večino.

Predlagani Poslovnik Občnega zbora LZS je bil s popravkom 8. člena, da je mogoče na tem občnem zboru dati tudi ustne amandmaje, soglasno sprejet.

Po novem dnevnem redu sta sledili poročili UO in NO LZS. B. Lepičnik je kot predsednik UO LZS poročal o delu Lovske zveze Slovenije in njenih organov v obdobju 2003–2005, v sprejem pa je predlagal tudi tri sklepe, o katerih naj bi se prisotni odločali na koncu OZ. Glede na to, da poročilo ni bilo poprej posredovano v pisni obliki, je obljubil, da bo to poročilo priloženo uradnemu zapisniku OZ.

S. Petar je kot predsednik NO prebral obsežno poročilo Nadzornega odbora LZS za mandatno obdobje. Tudi to poročilo bo posredovano kot priloga zapisnika.

Ker pa se je medtem udeležba v dvorani spremenila, je verifikacijska komisija delavno predsedstvo takoj obvestila o prisotnosti še enega dodatnega predstavnika lovske družine, tako da je bila odtlej prisotnih 324 starešin oziroma njihovih pooblaščenecv.

A. Ilc je v imenu predlagatelja spremenjenega dnevnega reda predlagal najprej glasovanje o razrešnici sedanjem organom LZS. **Za razrešnico dosedanjim organom LZS se je izreklo 296 prisotnih, proti pa sta bila 2.**

Nato je Ilc predlagal še sprejem statutarnih sklepov o dopolnitvi 3., 4., in 5. odstavka 16. člena Pravil LZS – imenovanje **časnega organa za obdobje 6 mesecev**, ki bi ga sestavljala začasni predsednik in 15-članski začasni upravni odbor, sestavljen iz predstavnikov LUO.

V izjemno burni in množični razpravi na ta predlog so se najprej oblikovali štirje predlogi za začasno vodstvo, in sicer:

1. začasni upravni odbor s 15 člani (predstavniki območnih lovskih zvez) + predsednik;
2. začasni upravni odbor z 18 člani (predstavniki območnih lovskih zvez) + predsednik;
3. funkcijo časanih organov LZS naj opravljajo dosedanji, razrešeni organi;

4. začasni upravni odbor naj bo sestavljen iz 30 članov + predsednik.

Pozneje so v razpravi ovrgli prvi in drugi predlog. Predsednik d.p. OZ je predlagal 15-minutni odmor za usklajevanje mnenj, pred tem pa podal še predlog statutarnega sklepa: **če noben od zadnjih dveh predlogov ne bo dobil potrebne večine, bo postal veljaven predlog, ki bo dobil največ glasov. Tak sklep je bil soglasno potrjen.**

Po odmoru je bilo glasovanje o dveh predlogih: (1) imenuje se začasni upravni odbor s 30 člani in predsednikom in (2) funkcijo časnega organa naj prevzamejo sedanji organi.

Z 256 glasovi za je bil sprejet sklep, naj funkcijo časnega vodstva LZS za obdobje največ 6 mesecev prevzame dosedanji upravni odbor z dosedanjim predsednikom.

S še večjim številom glasov, 267 za, pa je bil sprejet sklep, da se za izvajanje funkcije časnega vodstva LZS za obdobje največ 6 mesecev pooblastijo vsi organi LZS, ki jim je s 25. 6. 2005 potekel mandat.

Pod naslednjo točko – **Obrazložitev predloga Pravil LZS** – je Lepičnik v uvodu povedal, da je bil pisni predlog, priložen vabilu za Občni zbor, rezultat zelo dolgotrajnega in težavnega dela, saj so interesi in pogledi na zadeve zelo različni, kar je bilo po njegovem razvidno tudi iz poteka razprav na OZ. Glede na to, da morajo organi, ki jim je OZ podaljšal mandat, pripraviti pred-

log pravil in izpeljati kandidacijski postopek, je predlagal, naj OZ sprejme jasne usmeritve, na kakšen način naj to opravi. V dotedanji javni razpravi se je že ugotovilo, da Izvršni odbor LZS v prihodnje ni več potreben ter da je treba tudi Upravni odbor številčno zmanjšati, pri čemer pa so dobili na obe predlagani možnosti (1), da bi bil upravni odbor sestavljen iz predstavnikov območnih lovske zvez ali (2) iz predstavnikov OZUL, približno enak odstotek posredovanih pripomb. Predlog pravil je bil posredovan v prehodno presojo tudi na upravno enoto, s katere so posredovali dve glavni pripombi, in sicer: da je treba (3. člen) pravice in dolžnosti članic opredeliti v pravilih in ne s posebnim aktom ter naj se volilni okoliši (14. člen) opredelijo v posebnem aktu ali z internim aktom LZS ne pa v obliki priloge Pravil, kajti pravila praviloma naj ne bi imela priloge.

V razpravi so prisotni na predlog ustno predlagali številne dopolnitve in spremembe členov, predsednik delavnega predsedstva OZ pa je nato dal na gla-

lovskih zvez) in predsednik – za tak predlog je glasovalo 52 članov.

Sprejet je bil torej drugi predlog, po katerem bo UO LZS 18-članski, sestavljen iz predstavnikov območnih lovske zvez in predsednika ter podpredsednika LZS.

S 3 glasovi proti in preostalih 2 je bil izglasovan tudi naslednji statutarni sklep:

Z izglasovanim predlogom glede sestave Upravnega odbora LZS se nadomesti prvi odstavek 19. člena še vedno veljavnih pravil LZS, kar se pošlje v potrditev na upravno enoto.

Na predlog ZLD Novo mesto je občni zbor LZS (le z enim glasom proti) potrdil Miho Božiča za nadomestnega člana (pred časom je iz UO LZS odstopil Janez Bulc) začasnega upravnega odbora LZS.

V zadnji točki OZ – Vprašanja in predlogi – je E. Trafela izpostavil vprašanje legitimnosti pridobitve lovske izkaznice za člane nekaterih lovske družin, ki nimajo opravljenega veljavnega lovskega izpita, saj

lovske družine ravnaajo glede vprašanja omejevanja števila članov v lovske družinah glede na določila Zakona o divjadi in lovstvu.

A. Beer je izpostavil vprašanje lovcev v LPN (lovišču s posebnim namenom) Kompas - Peskovci, ki so bili na podlagi internega akta člani tega lovišča, nimajo pa urejenega statusa v okviru ZLD Prekmurje ali LZS. Težava je nastala pri uveljavljanju članskih ugodnosti članic LZS, predvsem pri prejemanju glasila Lovca in knjig Zlatorogove knjižnice.

B. Lepičnik je pojasnil, da so članice LZS lovske družine, njihovi člani pa so posamezni lovci. Člani LPN Kompas – Peskovci torej niso člani lovske družine.

Na vprašanje glede plačevanja več članarin za člane, ki so člani več lovske družin, pa je Lepičnik pojasnil, da so članice LZS le lovske družine, ki morajo poravnati članarino za toliko članov, kolikor lovcev je včlanjenih v posamezno lovske družino. Kako pa imajo LD urejeno plačevanje članarine znotraj LD, je povsem njihova interna zadeva. Pristavil je še, da je v interesu LZS, naj bi bil vsakdo član samo v eni LD, čeprav zakon dopušča drugačno možnost.

Na koncu zasedanja OZ se je dosedanjemu predsedniku LZS B. Lepičniku zahvalil vsem prisotnim za udeležbo in predstavil približen rokovnik dela in dogajanj za obdobje delovanja začasnih organov LZS. Po tem rokovniku naj bi bil predvidoma 19. novembra 2005 **Volilni občni zbor LZS**, ki bo v prvem delu zasedanja sprejemal nova Pravila LZS, v drugem delu pa bodo volitve novega vodstva in organov LZS.

Predsednik delovnega predsedstva OZ Miloš Medved je še predlagal glasovanje o že napovedanih treh predlogih iz poročila predsednika LZS:

1. Občni zbor LZS sprejema poročilo predsednika UO LZS za obdobje 2003–2005;

2. Občni zbor LZS seznanja Vlado RS, da podpira predlog njenega odgovora na pobudo Društva za osvoboditev živali in njihove pravice za odpravo lova, številka 322-08-242/2004/5, z dne 3. 2. 2005, s katerim zavrača pobudo tega društva;

3. Občni zbor LZS predlaga Vladi RS, da dopolni predlog Uredbe o koncesiji za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v

loviščih v Republiki Sloveniji tako, da:

v 6. členu, 2. odstavek, namesto besede »koncesionar« navede »koncedent« in da 1. odstavek 8. člena spremeni tako, da se glasi:

»Višino koncesijske dajatve za tekoče leto izračuna Zavod za gozdove Slovenije, in sicer tako, da od 50 % prihodkov od realiziranega odstrela, v skladu s prejšnjim členom, odšteje še izplačano škodo od divjadi in stroške za opravljena biotehnična ter biološki deli v skladu z letnim načrtom lovišča.

Vse tri predlagane sklepe je OZ soglasno sprejel.

D. Jug je predlagal OZ, naj bi Vlado RS tudi pozvali, naj – podobno kot to delajo v nekaterih drugih srednjeevropskih državah – čim več operativnih zadev, ki jih je mogoče, prenese na civilne institucije, saj je to ugodneje za državo in davkoplačevalce. Med take naloge zagotovo spadajo tudi naloge na področju lovstva. M. Medved je povedal, da je to pravzaprav naloga Upravnega odbora LZS.

Uredništvo Lovca

Vse foto: B. Leskovic

Za dolgoletno aktivno delo v lovske organizaciji je LZS odlikovala Edvarda Krašno z Zlatorogovo plaketo.

sovanje tri morebitne možnosti (glede 14. člena predloga Pravil LZS), kar naj bi bilo temeljno vodilo začasnim organom pri pripravi končnega predloga Pravil LZS.

(1) Upravni odbor sestavlja 15 članov (predstavniki LUO), predsednik in podpredsednik – za tak predlog je glasovalo 98 članov;

(2) Upravni odbor LZS sestavlja 18 članov (predstavniki območnih lovske zvez), predsednik in podpredsednik – za tak predlog je glasovalo 121 članov;

(3) Upravni odbor sestavlja 30 članov (predstavniki območnih

so opravili le nekakšen društveni izpit pri ZGS.

B. Vasa je pojasnil, da je Komisija IO LZS za vzgojo in izobraževanje prejela pisno vlogo ZLD Ptuj-Ormož glede tega vprašanja in pojasnil, da za izdajo lovske izkaznice velja samo opravljen lovske izpit po veljavnih predpisih. Torej takim članom zato ne bo mogoče izdati lovske izkaznice. Sprejet je bil sklep, da odgovor na to vprašanje pripravi začasni upravni odbor LZS.

Komisiji IO LZS za pravno-statutarne zadeve je bilo postavljeno tudi vprašanje, kako naj

Lovstvo in narava - Nitra 2005

Na mednarodni lovske razstavi na Slovaškem se je predstavila tudi LZ Slovenije

Tudi potem, ko sta se leta 1992, po mnogih desetletjih skupnega življenja z ne preveč velikimi pretresi prijateljsko razšli Češka in Slovaška, kar se žal ni zgodilo tudi med nekdanjimi jugoslovanskimi republikami, se lovci obeh zdajšnjih držav niso nikoli povsem razšli. Čeprav dandanes češki in slovaški lovci svoje lovske poslanstvo dokaj uspešno uresničujejo v povsem ločenih lovske zvezah, so še vedno povsod prisotne dolgoletne strokovne, predvsem pa prijateljske vezi. Da je temu res tako, je bilo opaziti tudi na letošnji veliki mednarodni lovske razstavi, ki je v univerzitetnem in sejemskem mestu Nitri, v katerem živi več kot 80.000 ljudi, potekala od 15. do 19. junija pod sloganom **Lovstvo in narava – Nitra 2005**. Čeprav je letos spomladi Češka - Moravska že organizirala posebno mednarodno lovske razstavo **Natura viva 2005**, je na razstavi v Nitri sodelovalo kar nekaj držav, in sicer Češko - Moravska, Slovenija, Slovaška, Hrvaška, Srbija, Bolgarija, Poljska

in Madžarska. Medtem ko se LZ Slovenija na Češkem ni predstavila, pa se je kar uspešno predstavila pozneje na Slovaškem.

Zaradi prevelike oddaljenosti Nitre od Slovenije si LZ Slovenije ni mogla privoščiti, da bi na Slovaško prepeljala še več razstavnih eksponatov (močnih lovskih trofej – gamsovjih rogčev, rogovij srnjakov, čekanov divjih prašičev in tudi drugega propagandnega gradiva), kot so naredile druge države. Zato je LZS v Nitri predstavila projekt Medved, s katerim je na preprosto, vendar dokaj privlačen način predstavila številčnost in gibanje medveda v Sloveniji. Na stenskih panojih sta bila lepo predstavljena tudi dosedanja organiziranost LZ Slovenije in enoletni odstrel divjadi glavnih vrst v Sloveniji. Sva pa z **Mitjo Kersnikom**, strokovnim delavcem na LZ Slovenije, poleg drugega sejemskega propagandnega gradiva s seboj na Slovaško vzela tudi slovenskega prvaka – najmočnejše rogovje jelena, ocenjeno z 230,47 točke (CIC) ter močno srnjakovo rogovje, ocenjeno z 171,95 točke. Medtem ko je trofejnega jelena v Dolgi vasi pri Lendavi uplenil **Ladislav Feher**, je srnjaka leta 1981 uplenil **Jože Draksler** v LD Hrastnik.

Da bogata tradicija lovstva v tem delu vzhodne Evrope sega več stoletij nazaj, je bilo opaziti vse dni na celotnem sejmskem prostoru, predvsem v dveh velikih razstavnih paviljonih, pa tudi v mestu in v prečudovitih dvorcih – v okolici Nitre jih je kar nekaj dobro ohranjenih in vzdrževanih – kjer so gostoljubni in nadvse prizadevni slovaški lovci pripravili nepozabne sprejeme za državne lovske delegacije. Veliko pove podatek, da si je razstavo ogledalo več kot 60.000 obiskovalcev. Zlasti pa je bilo mogoče opaziti: da slovaški lovci res dobro sodelujejo z državo, ki ima lovce in naravovarstvenike za svoje sogovornike. To so dokazali tudi najvišji predstavniki slovaške republike na razstavi – šču. Tako si je npr. slovaški predsednik **Ivan Gašparovič** kljub neznosni vročini, ki je vse dni vladala v razstavnem paviljonu, z velikim zanimanjem ogledal razstavljene vrhunske trofeje, in sicer več kot 1.200 »zlatih, srebrnih in bronastih« rogovij jelenov, damjakov, srnjakov, čekanov divjih prašičev, rogov muflonov, prepariranih jazbecov (ali kož), volkov in lisic. Velike pozornosti so bile nedvomno deležne svetovne vrhun-

Foto: F. Roltar

Delegacija Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi – CIC – od leve: Nina Ninova iz Bolgarije, predsednika Komisije za razstave in ocenjevanje trofej, predsednika CIC Dietra Schramma ter predsednika LZ Slovaške Mariana Lipko je na našem razstavnem prostoru sprejel predsednik LZS Bojan Lepičnik. Mitja Kersnik jih je pogostil s šilcem več kot tri desetletja stare slivovke iz kleti svojega strica.

ske trofeje, zlasti rogovje jelena, ocenjeno z 273,60 točke (CIC), ki ga je leta 1988 uplenil Bolgar **Christo Ivanov**, rogovje srnjaka z 231,53 točke (CIC), ki ga je leta 1975 uplenil Madžar **Paul Riegel**, čekani divjega prašiča s oceno 162,85 (CIC) iz leta 2003, ki ga je uplenil Madžar **Javier Botin**, rogov čiškega muflona, ocenjeni z 252,45 točke (CIC) itn. Predvsem pa je bila vredna ogleda diorama, saj so lovci na velikem prostoru z nagačenimi gozdnimi živalmi predstavili delček prečudovite narave. Slovaški predsednik se je nekaj časa zadržal tudi na razstavnem prostoru LZ Slovenije, kjer si je ogledal predstavitev projekta Medved. Potem, ko sem mu izročil nekaj naših lovskih prospektov, majsko številko Lovca, značko slovenskih lovcev in turistični prospekt Slovenije, mi je povedal, da bo 7. in 8. julija tudi uradno obiskal Slovenijo. Dejal mi je, da čeprav Slovenijo dobro pozna, si bo vzel čas in skrbno pregledal ves naš tisk. Da je pred-

sednik **Gašparovič** res obiskal Slovenijo, kot nam je »zaupal«, so prve dni julija poročali tudi številni dnevni mediji.

Tudi slovaški lovci se lahko pohvalijo z nekaterimi močnimi lovskimi trofejami, in sicer s čekani divjega prašiča, ocenjeni

s 156,25 točke (CIC), z močnim rogovjem srnjaka, ocenjeno z 214,10 točke (CIC), in z rogovjem jelena, ocenjenim z 249,30 točke (CIC). Čeprav je bilo v Nitri razstavljenih več kot sto »zlatih, srebrnih in bronastih« rogovij, je bil velike pozornosti deležen tudi »slovenski prvak«, saj tako razkrečenega jelenjega rogovja v Nitri ni bilo mogoče videti.

Slovesnega sprejema in odprtja lovske razstave se je udeležil tudi predsednik LZS **Bojan Lepičnik**. Predzadnji dan si je razstavo skupaj z lovskim prijateljem z Gorenjske ogledal tudi direktor LZS, mag. **Janko Mehle**, saj je moral na Slovaško pripeljati še dodatno propagandno gradivo. Iz Slovenije so si razstavo in druge prireditve – predstavitev sokolarstva, tekmovanje v oponašanju jelenovega roka, modne revije oblačil za lov, prosti čas in slavnostne trenutke ter kinološke prireditve – ogledalo tudi nekaj slovenskih lovcev. Skupino slovenskih članov sokolarskega društva je vodil **Roman Savič**. Prišli so tudi trije lovci iz LD Vojnik in LD Dolič. To pa je bilo tudi vse ...

Da slovaški lovci res dobro sodelujejo z državnimi službami, so s svojo prisotnostjo dokazali tudi člani slovaške vlade. Kar šest ministrov in podpredsednik vlade so se udeležili osrednjega slovesnega sprejema v dvorcu Malanta, ki ga je Slovaška lovska zveza priredila za vse predstavnike FCI, CIC, FACE, IAF in delegacije državnih lovskih zvez, ki so sodelovale na letošnji lovski razstavi v Nitri. Delegacijo CIC je vodil predsednik **Dieter Schramm**. V prečudovitem okolju večstoletnih hrastov so slovaški gostitelji s prizadevnim

Foto: Sašo Čeranič

Predsednik Slovaške Ivan Gašparovič (v sredini) si je ogledal tudi projekt Medved.

in vsestranskim **Marianom Lipko**, predsednikom Slovaške LZ na čelu, poskrbeli za preudovit julijski lovski večer, bogat z vrhunsko slovaško narodno glasbo in nošo, predvsem pa z izbranimi kulinaričnimi dobrotami iz slovaške kuhinje. Na dvorcu Malanta so se še bolj okrepile več desetletij dolge prijateljske vezi z lovci iz Hrvaške, Srbije in Vojvodine. Sklenila so se tudi nova prijateljstva z lovci iz drugih držav, predvsem iz Češke in Slovaške. Sproščeno vzdušje je bilo tudi na dvorcu Palarikov, ko so se predstavniki delegacij pomerili v streljanju na glinaste golobe in na bežečega zajca. Na tekmovanju, za katerega je bilo veliko zanimanja in navijanja, je bolgarski predstavnik le za enega goloba premagal našega večkratnega državnega prvaka, predstavnika LZ Slovenije **Mitjo Kersnika**, ki je zasedel odlično drugo mesto; tretji je bil predstavnik Slovaške LZ. Nova spoznanja in prijateljstva smo navsezadnje tudi tisti, ki kot dopisniki ali drugače pomagamo ustvarjati naša društvena lovska glasila. Še posebno mi je v lepem spominu ostal **Peter Lihocky**, glavni in odgovorni urednik ter novinar slovaškega lovskega glasila *Hu-bertlov*. Tam sem spoznal tudi glavnega in odgovornega urednika, novinarja in fotoreporterja **Marijana Lekića** glasila hrvaških lovcev – Lovaškega vjesnika.

Kot že rečeno: Nitra 2005 je v vseh pogledih opravičila svoje poslanstvo. Zato se lovci že veselijo naslednjega snidenja na lovski razstavi, ki bo leta 2010 na Slovaškem, v kateri živi že več kot 55.000 lovcev. LZ Češke - Moravske, v katero je včlanjenih že okrog 120.000 lovcev, pa bo razstavo organizirala dve leti pozneje, okrog leta 2012–13. Do takrat bosta lovski razstavi organizirali tudi LZ Hrvaške in LZ Srbije, smo neuradno izvedeli v Nitri. Morda bomo po mnogih letih lovske razstavo ponovno organizirali tudi v Sloveniji. Pustimo se presenetiti.

Franč Rotar

LD Otavnik švignil mimo 50-letnice

Člani Lovske družine Otavnik so že lani avgusta nazdravili ob 50-letnici obstoja omenjene LD. Novembra daljnjega leta 1954 je namreč peščica

Foto: D. Hvala

Že lani avgusta je LD Otavnik proslavila svojo 50-letnico. Na fotografiji so člani omenjene LD ob slavnostnem dogodku.

vaščanov iz vasi Orehek, Bukovo, Zakojca, Laharna in Jesenice ustanovila lovsko bratovščino, ki zdaj šteje 32 članov. Takrat se je družina imenovala še Bukovo, pozneje pa so ime spremenili. Nadeli so si ime Otavnik, kjer so kmalu po ustanovitvi zgradili prvo lovsko kočo, ki stoji več kot tisoč metrov nad morjem. Do novega koraka naprej je bilo treba nekoliko počakati, a se je izplačalo. Leta 1988 je na Nemcih, ob vasi Orehek, zrasel čudovit lovski dom, ki je od takrat glavna postojanka družine.

Med reko Bačo na severni strani lovišča in reko Idrijo na južni je njegov razpon od 400 do 1.600 metrov nadmorske višine z vrhom Porezna. Razteza se na dobrih 3.300 ha površine in velja

za manjše sredogorsko lovišče, vendar bogato. Zastopana divjad je v glavnem srnjad, jelenjad, gams, divji prašič, pa tudi ruševca in veliki petelin. Člani na leto odstrelijo približno sto glav divjadi, vendar lov še zdaleč ni prvi namen. Veliko več je odrekovanja in prostovoljnih delovnih ur, zaradi katerih so lahko nastale lovske kočice in dom ter hkrati 25 kilometrov lovskih stez in 15 lovskih prež. Vsak lovec je izdelal in tudi skrbi za vsaj tri solnice. LD Otavnik je vsekakor lahko ponosna na hladilnico za odpremo divjadi ob lovskem domu, saj je ena izmed redkih v Sloveniji, ki ima status obrata z omejenim dovoljenjem za obdelavo uplenjene divjadi, ki jo lahko neposredno izvaža v države EU.

BOJANU LEPIČNIKU ZLATI RED LOVSKE ZVEZE SRBIJE
Osemnajstega junija letos se je delegacija LZS na povabilo predsednika Lovske zveze Srbije Zorana Živojinovića udeležila Redne letne skupščine Lovaškega saveza Srbije v Lazarevcu. V začetnem, slavnostnem delu skupščine so gostitelji predsedniku LZS Bojanu Lepičniku v znak priznanja in hvaležnosti za pomoč pri včlanjevanju Srbske lovske organizacije v CIC in FACE izročili zlato red LZ Srbije. Izročil mu ga je Zoran Živojinović. Zasedanje je s svojo prisotnostjo počastil tudi predsednik Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) Dieter Schramm, kateremu so srbski lovci ob tej priložnosti izročili plaketo LZ Srbije. Svojo odsotnost na skupščini je pisno opravičil prav tako povabljeni koordinator CIC za srednjo in vzhodno Evropo Veljko Varičak.

Na fotografiji: B. Lepičnik se je gostiteljem zahvalil za visoko odlikovanje in tudi v prihodnje obljubil pomoč in tesno sodelovanje ob lovske organizacije ter razvijanje tovariških lovske odnosov. – B. Leskovic

Za družino je pomemben dohodek tujski lovski turizem. Če se še pred nedavnim Kojco ali Porezen radi obiskovali Nemci, so zdaj njihovo vlogo prevzeli predvsem Italijani.

Sicer pa tudi pridno delo včasih ni dovolj in narava hitro poskrbi, da gredo stvari svojo pot. Kulturna krajina je namreč po petdesetih letih spremenjena tudi na območju LD Otavnik. In če so tod okoli še pred petdesetimi leti na veliko lovili poljskega zajca, je zdaj takšen način lova prejel izjema. Okolje mu namreč ni več naklonjeno, ker so se v teh krajih izrazito skrčile obdelovalne površine. Zaraščanje in težka prehodnost sta omogočila veliko številčnost jelenjadi. Značilen primer za to je Kojca, kjer je bilo nekdanj zaradi košnje trave po vsem hribu bore malo gozda. Zdaj je travnatih jas veliko manj. Tudi za videz krajine skrbijo lovci z vsakoletno košnjo košenic, ki divjadi zagotavljajo dodaten vir hrane.

V družini se bodo morali spopasti tudi z novim izzivom. Kot ugotavljajo, med mladimi plahni zanimanje za lov. Povprečna starost članov LD Otavnik že presega 50 let. Zato bodo morali poskrbeti, da bodo njihovo ljubezen do narave, živali in lova nadaljevali tudi mlajši domačini ali od daleč naokoli, ki jim ne bo vseeno za 50-letno izročilo starešin.

Dušan Hvala

Razvili smo nov prapor LD Ljutomer

»V imenu vseh članov naše lovske družine obljubljam, da bomo pod tem praporom enotno in složno, z nesebičnim delom vedno in povsod dokazovali, da smo lovci vredni zaupanja slovenske družbe,« so bile besede, s katerimi je starešina LD Ljutomer **Ernest Fišinger** prevzel novi družinski prapor od **Borisa Lebarja**, vodje predstavništva Zavarovalnice Maribor kot predstavnika botra prapora.

Tako kot stari prapor nas bo tudi naš novi simbol lovske bratovščine uspešno združeval in vodil v slogi ter spodbujal ob plemenitem poslanstvu – varovanju divjadi in narave.

Obledel, več kot 40 let star dosedanji prapor smo s hvaležnostjo postavili na častno mesto v našem domu, da bomo ob pogledu nanj lahko v mislih poro-

Z razvitja novega lovskega prapora LD Ljutomer, katerega boter je Zavarovalnica Maribor.

mali k številnim uspehom ter predvsem prijetnim dogodkom v življenju družine.

Razvitje novega prapora smo obeležili z dvodnevni prireditvami, namenjenimi tudi širši javnosti. V soboto, 11. septembra, so se prireditve začele zgodaj zjutraj z budnico Ljutomerske godbe na pihala ter jutranjo lovsko mašo z rogisti v podružnični cerkvi sv. Ane v čudovitem naravnem okolju blizu našega lovskega doma.

Od maše smo se s številnimi gosti napotili na prireditveni prostor v lovskem domu. Tam je bila slavnostno odprta slikarska razstava na tematiko divjadi in narave kot rezultat slikarske kolonije, ki jo je organizirala naša LD in ob udeležbi slikarjev amaterjev, združenih v »slikarski sekciji« pod mentorstvom akademskega slikarja **Vlada Potočnika**.

S posebno razstavo v lovskem domu smo goste seznanili s projektom ponovnega obujanja številčnosti male divjadi, s katerim želimo do leta 2008 povečati številčnost pri nas nekoč tako zelo številčne male divjadi ter tudi druge prostoživeče divjadi. To skušamo doseči predvsem z ukrepi za ohranjanje naravnega okolja in z ustvarjanjem nadomestnega življenjskega prostora. Z razstavo smo prikazali, kako smo v zadnjih dveh letih v ta namen v lovišče namestili nove krmilnike izključno za malo divjad, spremenili sestavo krmil, ustrezno preuredili in pomladili naše remize ob sočasni okrepitvi lovskočuvske službe.

Nato smo v večjem šotoru ob lovskem domu opravili lovski ceremonial prevzema novega prapora s pobratenjem z drugimi navzočimi lovskimi prapori ter z zaključnim blagoslovom, pri ka-

terem so sodelovali praporščaki sosednjih LD. V kulturnem programu so sodelovali Prleški rogisti, Ljutomerska godba na pihala, župnik Ljutomerske župnije ter številni darovalci trakov in žebličkov, katerim velja še posebna zahvala.

Po končani slovesnosti smo vse navzoče pogostili z lovskimi dobrotami in izvrstno ljutomersko kapljico ter se z njimi zadržali na prijetnem popoldanskem druženju ob glasbi vse do večernih ur.

Naslednji dan smo v sklopu načrtovanih prireditev uspešno opravili tudi tekmo v streljanju na umetne golobe, ki so se je udeležile številne strelske ekipe sosednjih in drugih lovski družin.

Edvard Ljubec

4. srečanje »jagrov« in »pavrov« pod Uršljo goro

V Kotljah so že stekle priprave na praznovanje 60-letnice LD Prežihovo

Tudi koroška LD Prežihovo - Kotlje že skoraj 60 let tesno sodeluje z zemljiškimi posestniki na svojem območju. Lovci in kmetje pa se ne srečujejo samo ob vsakdanjem delu in življenju, ampak tudi na tradicionalnih družabnih srečanjih. Tudi letos je bilo tako, ko je kotuljska lovska družina že četrto pripravila družabno srečanje pri svojem novem lovskem domu na Kogovskem.

Sončna in dokaj topla prva julijska sobota je v prijetno urejeno okolje v bližini Ivarčkega jezera privabila več kot dvesto zemljiških posestnikov in lovcev. Lov-

ce in kmete sta obiskala tudi **Maksimiljan Večko**, župan ravske občine, in **Janko Torej**, predsednik KS Kotlje. Kotuljski lovci so se tudi letos izkazali kot dobri gostitelji. Najprej je ob vznožju Uršlje gore zadonela lovska in koroška pesem iz grl pevcev Lovskega okteta LD Prežihovo. Prisrčen pozdrav starešine **Toneta Navodnika**, ki je v svojem nagovoru poudaril, da kotuljski kmetje in lovci že skoraj šest desetletij dobro sodelujejo in da se v tem obdobju nikoli niso skregali zaradi divjadi, je samo potrdil sicer dobro sodelovanje z vsemi uporabniki narave v tem delu Koroške. »Medtem ko kmetje od lovske organizacije ne zahtevate skoraj nobenega plačila škod, ki jih na vaših pridelkih in kmetijskih površinah naredi divjad, pa imamo lovci vedno več težav z malimi vrtičkarji, ki ne zavarujejo svojih gred. Zato se lovci tudi tokrat zahvaljujemo za vaše razumevanje in dobro sodelovanje, saj nam vedno priskočite na pomoč, ko to najbolj potrebujemo,« je dejal **Tone Na-**

vodnik, sicer tudi podpredsednik Koroške lovske zveze.

Pravega lovskega golaža, dobrot z žara in dobre pijače je bilo dovolj za vse. Poleg dobre plesne glasbe so lovci organizirali tudi nekaj športnih tekmovanj. Tako so pripravili tekmovanje v streljanju z zračno puško, z lokom in na skrito tarčo ter v vlečenju vrvi. Kot vsako tekmovanje je tudi to določilo zmagovalce. Pri streljanju z zračno puško so se med najmlajšimi tekmovalci najbolje izkazali otroci lovcev: **Nac Krivonog**, **Marko Gostenčnik** in **Saša Zdovc**, pri ženskah pa lovska pripravnica **Urška Dvornik** in lovske ženi **Majda Zdovc** in **Bernarda Lihteneger**. Da so lovci res dobri strelci, so dokazali **Jani Kokučnik**, **Rudi Dvornik** in **Alojz Gostenčnik**. Pri upravljanju z lokom pa se je kot pravi Robin Hood najbolje izkazal zemljiški posestnik **Tone Kolar** z Brdinj. Pri streljanju na »skrito tarčo«, ki vedno pritegne veliko strelcev, so največ strelskega znanja in sreče imele kar tri lovske žene:

Foto F. Rotar

Za letošnje srečanje so lovci pred lovskim domom še postavili šotor. Prihodnje leto pa bodo 5. srečanje in druge prireditve ob 60-letnici LD Prežihovo že organizirali pod streho novega idiličnega prireditvenega nadstreška.

Foto F. Rotar

S prostovoljnim delom in samopriskupkom so kotuljski lovci uredili asfaltno cesto do lovskega doma na Kogovskem.

Urška Zdovc, Majda Rotar in Ančka Kotnik. Prva je za nagrado dobila mlado ovco.

Tekmovalno vzdušje je nastalo pri vlečenju vrvi. Ker so tudi koroške kmetice in kmetje močni in postavni, nič slabše niso videti tudi lovci, je bilo najbolj zanimivo in nadvse razburljivo pri vlečenju vrvi, saj so kmetje in lovci navijali za svoje favorite, čeprav je bilo v ekipi »pavrov« največ »jagrov« kmetov. Ne glede nato, da so morali tekmovalje nekajkrat ponoviti, so na koncu kmetice le premagale lovske žene in dekleta, nič drugače pa ni bilo tudi pri moških. Ker naj bi vlečenje vrvi postalo tradicionalno, je LD Prežihovo zmagovalni ekipi kmetov podelila prehodni pokal.

Sicer pa je LD Prežihovo, ki bo prihodnje leto praznovala že 60-letnico nadvse uspešnega delovanja in je že v spomladanskih mesecih začela z raznimi aktivnostmi, zagotovo praznovanje organizirala tako, kot se spodobi. Medtem ko so s prvimi letošnjimi delovnimi akcijami polepšali okolico in asfaltirali cesto do lovskega doma, so se že začela dela za postavitev večje idilične lesene nadstrešnice, ki bo služila za razne prireditve. V njej bodo uredili tudi manjši gostinski kotiček in postavili vse potrebno za piknike. Na zadnji seji UO LD Prežihovo pa so imenovali uredniški odbor, ki bo skrbel za izdajo almanaha ob 60-letnici LD Prežihovo.

Franc Rotar

Koristno prijateljsko srečanje lovcev ob štajerski meji v Zg. Kungoti

Letošnje že tradicionalno srečanje funkcionarjev obmejnih LD na Štajerskem, to je iz okrajev Lipnica, Deutschlandsberg ter LZ Maribor, je tokrat organizirala LZ Maribor v lovskem domu LD Kungota aprila letos. Srečanja se je udeležilo več kot 30 najodgovornejših lovcev iz vseh obmejnih LD in vseh treh lovskega okrajev, na čelu katerih so bili: lovski mojster **Rudolf Gaube** iz okraja Lipnica, lovski mojster **Johann Krinner** iz okraja Deutschlandsberg, predsednik LZ Maribor **Zoran Lešnik** in župan Občine Šentilj **Edvard Čagran**.

Takoj po pozdravu, izrečeni dobrodošlici in napovedanem

namenu tokratnega srečanja s strani predsednika LZ Maribor Zorana Lešnika je vse prisotne pozdravil župan Občine Šentilj Edvard Čagran. Poleg dobrodošlice in nekaj vzpodbudnih besed je v svojih ugotovitvah zelo pohvalno ocenil delovanje lovcev na tej strani meje. Dejal je, da pri nas lovci opravljajo zelo pomembno in koristno naravovarstveno poslanstvo. Posebej je poudaril njihovo vsakodnevno skrb za varstvo prostoživečih živali, kar opravljajo brezplačno, a vendar zelo odgovorno v korist divjadi in varstva njihovega naravnega okolja. Celotno njegovo razmišljanje je bilo izrazito naravovarstveno, kar so z vidnim presenečanjem opazili tudi gostje iz avstrijske Koroške. Na nje-

prava, v kateri je bilo zaznati veliko koristnih izkušenj z obeh strani. Zlasti je bila koristna in tudi polemična razprava, kako zmanjšati škode od divjadi in zaradi nje. To očitno postaja povsod resen problem. Onstran meje se pojavljajo vedno večje škode od divjadi v vinogradih, zato imajo med ukrepi za zmanjševanje škod odobren odstrel enoletne srnjadi že od prvega aprila naprej. Drugi velik problem so škode, ki jih povzročajo vrane na posevkih pa tudi na senenih balah. Zato so vlado zaprosili za odstrel tudi zavarovanih poljskih vran, ki so se pri njih čezmerno namnožile.

Naš skupni problem, kot se je pokazalo v razpravi, so škode na srnjadi, ki nastajajo na cestah.

V sklepnem delu smo lahko skupaj ugotovili, da je bilo srečanje koristno in tudi prijetno.

Branko Vasa

Lepa beseda razreši vsa nesoglasja

Lovci, kmetje, posestniki in lastniki zemljišč za skupno mizo

Znano je, da so marsikje v državi lovci in kmetovalci »na bojnih nogi«. Toda temu ni tako na območju, kjer deluje in gospodari **LD Radgona**, kjer večinoma živijo in delujejo v sožitju. K temu vsekakor prispeva tudi razumevanje in dogovarjanje vseh zainteresiranih ter različna srečanja in druženja. Eno takih so pripravili tudi poleti. Starešina LD Radgona **Janko Kralj** je namreč na srečanje, ki je bilo v lovskem domu LD Radgona v Hercegovščaku, povabil kar nekaj kmetov, posestnikov, najemnikov in lastnikov zemljišč, vinogradov, sadovnjakov in gozdov iz »svojega revirja«. In čeprav je bilo na prvem tako obsežnem srečanju okoli 100 ljudi, so jih lovci povabili in pričakovali še več. Kljub vsemu je bil Kralj zadovoljen z zanimanjem vseh, ki jih zadevata lovstvo in gospodarjenje z lovniimi površinami, prepričan pa je, da bo v prihodnje obisk še večji. Po njegovem je pomembno, da se o vsem pogovarjajo in s skupnimi močmi razrešujejo morebitna nesoglasja ter zaplete.

Starešina radgonskih lovcev, ki gospodarijo na več kot 2000 hektarjih površin, je veliko pozornost namenil novi lovske zakonodaji, saj imajo lovske organizacije številne odgovorne obveznosti. Poleg temeljnega pogoja sonaravnega upravljanja s prostorom in trajnostnega gospodarjenja z divjadjo je treba spoštovati tudi: Zakon o varstvu naravnega okolja; Zakon o vodah; Zakon o zaščiti živalskih vrst; Zakon o gozdovih ter Zakon o nalezljivih boleznih živali. »Da pa bi vse to uspešno izvajali in kvalitetno realizirali, moramo v prostoru prav vsi dobro sodelovati. Zakoni namreč niso napisani samo za lovce, kar pomeni, da imamo vsi tako dolžnosti kot pravice pri upravljanju s prostorom in varovanjem okolja,« je med drugim dejal Kralj, ki je še posebej opozoril na zakonsko določbo, ki omenja »ekocelice« kot del naravnega okolja za mir-

Johann Krinner, Zoran Lešnik, Rudolf Gaube in Martin Krajnc kot predsedujoči

Foto: B. Vasa

govo izvajanje se je zlasti odzval okrajni lovski mojster Deutschlandsberga **Johann Krinner**, ki je v svojem nagovoru med drugim dejal, da smo lahko srečni, ker imamo takega župana, ki tako pozitivno gleda na vlogo lovca v naravnem okolju. Dejal je, da povsod žal ni tako. Za njim je spregovoril Zoran Lešnik, predsednik LZ Maribor, in kot gostitelj srečanja poudaril namen in pomen obmejnega sodelovanja. V razpravi je zavestno spregovoril tudi o nekaterih aktualnih težavah. Pri tem je želel izvedeti, kako jih rešujejo lovske kolegi onstran državne meje. Kot aktualne probleme je izpostavil gospodarjenje z divjadjo ter škode na divjadi in zaradi nje. V nadaljevanju je **Martin Krajnc** iz Območne enote Zavoda za gozdove Slovenije v Mariboru v grobem predstavil način lovskogojitvenega in lovskogospodarskega načrtovanja pri nas.

Nato se je razvila bogata raz-

Ta problem oboji rešujemo na podoben način, to je z odvrčali, klasičnimi in kemijskimi ograjami. Na avstrijskem Koroškem v zadnjem času uporabljajo tudi zvočne ograje, ki pa so še v poskusni fazi. Z vsemi omenjenimi ukrepi so uspeli zmanjšati izgube na srnjadi na 20 %. Kot je dejal okrajni lovski mojster **Rudolf Gaube** iz Lipnice, ocenjuje, da so vsa zaščitna sredstva učinkovita le določen čas. Ko jih srnjad prepozna, postanejo neučinkovita. Po njegovi oceni so močnejše od njih njihove prehranske navade. Tako se jih divjad, zaradi življenjske potrebe, prej ko slej navadi. Zato jih je treba nenehno spreminjati in posodabljanje. Menil je, da je še vedno najučinkovitejši in tudi najbolj dolgoročen način za zmanjševanje škod od divjadi ustvarjanje mirnih con, bogatih s hrano in zavetjem. S tako ugotovitvijo so soglašali tudi vsi navzoči, kar so potrdili v razpravi.

no poleganje in vzrejo mladičev. Po njegovem je težko dojemljivo sovraštvo do divjadi. Kmetovalce je spomnil tudi na določbe, ki urejajo uporabo fitosanitarnih sredstev, in v katerih je za kršitev predvidena drastična kazen od

nesoglasje ali zaplet, bo rešitev lažja ob dobrem sodelovanju. Zato bi morali tudi v drugih okoliščinah, še zlasti tam, kjer se pogosto pojavljajo težave, slediti primeru iz Gornje Radgone.

O. Bakal

Lovci in kmetje so se v LD Radgona za skupno mizo prijateljsko pomenili o skupnih težavah. Bili so si enotni: Lepa beseda lepo mesto najde.

500.000,00 do 30.000.000,00 tolarjev.

Udeleženci srečanja so se seznanili tudi z regulacijo vodotokov, košnjo brežin, gradnjo prometnic, sekanjem drevja, kurjenjem v naravi, varstvom divjadi pred nepotrebnimi vznemirjanji v mirnih conah ipd. Poglavlje zase pa je postavljanje ograj na določenih površinah. Te naj bi postavljali le z vseh strani določene površine, kajti če denimo kakšen vinograd ni ograjen z vseh strani, se zlasti srnjad in tudi vse druge prostoživeče živali zaletavajo v žičnate ograje. V takšnih primerih postanejo lahke plene za morebitne preganjalce, potepuške pse ali kaj podobnega. Ravno o potepuških psih je bilo na srečanju tudi največ slišati, pa o motenju lova (sprehajalci in gobarji ob nepravem času, jezdec, motoristi-mopedisti ipd.), o škodi, povzročeni na divjadi, o postavljanju lovskih objektov v loviščih ipd. Vsekakor pa Janko Kralj ni pozabil na obveznosti lovcev in lovske organizacije, kadar divjad povzroči škodo na premoženju. Vsi udeleženci so tovrstno srečanje ocenili za zelo koristno.

Po tistem, kar smo videli po samem uradnem delu srečanja ob golažu in pečenki ter dobri kapljici, so bili vsi zadovoljni. Zagotovo lahko tudi v prihodnje pričakujemo še nadaljnje dobro sodelovanje vseh, ki so tako ali drugače povezani v naravnem okolju. Četudi bo nastalo kakšno

Uspela tekma na aprilski praznik

Letos so člani LD Toško Čelo organizirali in izpeljali že 24. strelsko tekmovanje v počastitev dneva upora proti okupatorju. Že peto leto prireditev traja kar dva dni. Člani družine imamo namreč pred tem svojo interno tekmo, ki je hkrati generalna za praznične tekme. Interno tekmo priredimo vedno v soboto pred 27. aprilom. Nato najboljših devet tekmovalcev s te tekme sestavlja tri ekipe naše LD, ki imajo pravico nastopati na praznični tekmi. Pred začetkom interne tekme se vsakokrat postavimo v vrsto in pod vodstvom starešine izstrelimo častni salvi v spomin na naše pokojne člane LD.

Letošnje ekipe LD Toško Čelo so sodelovale v naslednjih postavah: I. ekipa: **Henrik Hoffman**, **Igor Tomažič** in **Vinko Tomažič**, II. ekipa: **Dražen Babič**, **Mile Jurić** in **Andrej Lukano**vič ter III. ekipa: **Klemen Lepoša**, **Gašper Peklaj** in **Franci Rejec**.

Tudi tokratno tekmovanje se je začelo ob 8. uri, ko so na strelišče stopili pripravniki. Sodelovalo jih je 17 iz desetih lovskih družin. Spremljali so jih mentorji, ki so budno pazili na varovanje, tako da je bilo prijetno opazovati mimiko sodelujočih, ki je bila v razponu od skoraj razposajene brezbriznosti do že kar presresne zaskrbljenosti in vidne ner-

voze. Na koncu je bilo vseh sedemnajst pripravnikov uspešnih in tudi zadovoljnih. Starešina naše LD in vodja celotne prireditve **Franci Rejec**, pomočnik glavnega sodnika **Henrik Hoffman** ter strelski referent LD Toško Čelo **Gašper Peklaj** pa so jim ob vpisu uspešne strelske preizkušnje v njihove pripravniške dnevnike iskreno čestitali.

Tekme se je udeležilo enajst tričlanskih ekip. Vseh strelcev je bilo 86, od tega 69 tekmovalcev in že omenjenih 17 pripravnikov. Med posamezniki se je sedem tekmovalcev prijavilo v konkurenco veterani.

Celotno prireditev je vodil starešina **Franci Rejec** s sodniško ekipo domače LD. Glavni sodnik je bil ponovno **Stane Tomažič**, ki mu je pomagal **Henrik Hoffman**. Sodnika pri glinastih golobih sta

bila **Igor Tomažič** in **Dražen Babič**, sodnika pri tarčah MK – srnjak pa **Mile Jurić** in **Rajko Starovašnik**. Drugi člani so imeli tudi 'netekmovalne' zadolžitve: redarsko, pogostitveno; ena ekipa je poskrbela za 'intendantsko službo', ki je pripravila slasten lovski golaž, prav posebna ekipa pa je poskrbela za srečelov in tudi za razvedrilo.

Tekma je potekala tekoče in brez nevšečnosti. K dobremu razpoloženju udeležencev je pripomoglo tudi vreme, ki je bilo letos prav prijetno. Naša ekipa namreč že kar 'slovi' po slabem vremenu.

Pred podelitvijo pokalov in praktičnih nagrad je prireditev popestril **Lovski pevski zbor iz Medvoda** z znanim, vrhunskim nastopom izbranih pesmi z lovsko tematiko.

Rezultati 24. strelskega tekmovanja (Toško Čelo, 2005)

Posamežno – golobi: 1. **T. Končan** (LD Ig) s 100 točkami, 2. **B. Kozlevčar** (LD Velika Loka) s 95 točkami in 3. **S. Resnik** (LD Tabor) z 90 točkami.

Posamežno – MK – srnjak: 1. **J. Kraševac** (LD Grahovo) z 79 točkami, 2. **L. Polanšek** (LD Tuhinj) s 77 točkami in 3. **A. Kraljič** (LD Tomišelj) prav tako s 77 točkami.

Posamežno – kombinacija: prvak tekme je postal **B. Kozlevčar** (LD Velika Loka) s 167 točkami (95 pri golobih in 72 pri MK – srnjak), drugi je bil **T. Končan** (LD Ig) s 166 točkami (100 + 66), 3. **S. Resnik** (LD Tabor) s 159 točkami (90 + 69).

Ekipno – kombinacija: najboljša je bila ekipa **LD Trebnje** v sestavi P. Flis (146 točk), K. Šadar (133 točk) in J. Slak (152 točk), 2. je bila ekipa **LD Toško Čelo** v sestavi H. Hoffman (155), I. Tomažič (119) in V. Tomažič (151), 3. pa **LD Velika Loka** v sestavi M. Blatnik (123), B. Kozlevčar (167) in A. Pangerc (128).

Posamežno – veterani – kombinacija: najboljši je bil **F. Barbič** (LD Šmarna gora) s 167 točkami (60 golobi + 68 MK – srnjak + 10 točk na starost), drugi **S. Knific** (LD Medvode) s 158 točkami (45 + 67 + 5), tretji pa **J. Druškovič** (LD Udenboršt) s 149 točkami (50 + 55 + 10).

Marko Koračin

Lovski tovariši in strelski tekmeči že več kot dve desetletji – z leve, spredaj: V. Tomažič, S. Tomažič in F. Barbič; za njimi: T. Markič in P. Slatner.

Foto M. Koračin

Zavzetost na tekmi je bila na visoki ravni.

V tednih pred letošnjo tradicionalno strelsko tekmo smo člani LD Toško Čelo postavili delno zidano, delno leseno zgradbo, ki je nadomestila dotedanjo drvarnico. V njej bomo imeli novo izkoževalnico in hladilnico ter t.i. klubski prostor, ki je zdaj na podstrešju lovske koče in neupravičeno odrinjen skoraj v ilegalo.

Letos so se na tekmi ponovno zbrali prvi aktivni strelci in strelski funkcionarji lovskih družin, ki so si bili tekmeči že davnega leta 1982: **Franci Barbič** iz LD Šmarna gora, **Tone Markič** in **Peter Slatner** iz LD Udenboršt ter **Vinko Tomažič** in **Stane Tomažič** iz LD Toško Čelo.

Po uradni tekmi je bila še *tekma na izpadanje*, ki se je je udeležilo več kot polovica tekmovalcev z meddružinske tekme. Tekmovali so le v streljanju na glinaste golobe po vnaprej dogovorjenem programu (naključna smer metanja golobov, samo 'ravni' golobi, samo 'levi' golobi in samo 'desni' golobi). Zdi se, da je taka tekma, ki je pretežno družabne narave, za gledalce privlačnejša, najbrž tudi zato, ker jim je dovoljeno glasno komentirati zadetke, kar pri resni tekmi ni dovoljeno.

Zmagovalcem in drugim najboljšim posameznikom redne tekme sta starešina in strelski referent izročila pokale in praktične nagrade.

Celotna prireditev se je zavlekla kar v pozno popoldne, nakar se je dogajanje preusmerilo v sponatano druženje, za kar je poskrbel **Ansambel Tomaža Palčiča**. To je bilo za strelce in njihove svoje prijatelje s plesom. Mešane lovske družbe ob polno zasadenih mizah so poskrbele za poglobitev stikov med lovskimi tovariši iz različnih lovišč.

Marko Koračin

32. srečanje LPZ in rogistov LZ Slovenije

22. oktobra letos v Vojniku, v Frankolovem in Novi Cerkvi

Logotip 32. srečanja LPZ in rogistov LZ Slovenije

PROGRAM 32. SREČANJA LOVSKIH PEVSKIH ZBOROV IN ROGISTOV

VOJNIK, 22. 10. 2005

8.–9. ure	Prihod skupin v Novo Cerkev
9.–10.	Skupna vaja pevskih zborov in rogistov
10.–12.	Nastopi pevskih zborov in rogistov v Vojniku, na Frankolovem in v Novi Cerkvi
od 12. ure naprej	kosilo v novi cerkvi s spremljajočim programom
13.30–14.	Priprava na skupni nastop – vaja godbe in pevcev
14.–15.	Sklepni del srečanja, sestanek predsednikov pevcev in rogistov (pozdrav župana)
15.–17.	Skupen nastop pevcev in rogistov:
	• SLOVENSKA HIMNA – Godba na pihala Nova Cerkev in pevski zbori; dirigent: Marjan Vrečar
	• EVROPSKA HIMNA – ODA RADOSTI – Štajerski in Celjski rogisti v »ES« izvedbi; dirigent: Marko Gunzek
	• POZDRAV ŽUPANA OBČINE VOJNIK BENEDIKTA PODERGAJSA
	• MI SMO LOVCI (Radovan Gobec) – skupni nastop pevcev in rogistov; dirigent: Marjan Vrečar
	• POZDRAV ROGISTOV (J. Grlec) – skupni nastop rogistov; dirigent: Ivan Kozarič
	• PESEM LOVSKEGA – HALO (Fran Venturini) – skupni nastop pevcev; dirigent: Tone Gašper
	• GOVOR PREDSEDNIKA LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
	• ZELENi GOZD JE LOVČEV RAJ (Franjo Gerlič) – skupni nastop pevcev in godbe; dirigent: Marjan Vrečar
	• ZBOR LOVCEV (Carl Maria von Weber) – nastop rogistov v »ES« izvedbi; dirigent: Marko Gunzek
	• PODELITEV PRIZNANJ SKUPINAM ZA SODELOVANJE
	• PODELITEV PRIZNANJ IN PLAKET ZA LOVSKE KULTURO
	• LOV NA GAMS (von Hermann Maderthand) – Štajerski rogisti
	• OSTANIMO PRIJATELJI – Godba na pihala Nova Cerkev
	• ZAHVALA – Viki Kovač
Od 17. ure naprej	ZAKLJUČEK SREČANJA za nastopajoče in obiskovalce z Ansambelom MIKOLA.

nik, KUD Štajerski rogisti in LZ Slovenije.

Na delovnem sestanku, ki ga je vodil župan Občine Vojnik **Beno Podergajs**, udeležili so se ga tudi **Štefan Virjent**, predsednik IO LZ Slovenije, **Gregor Rettinger**, predsednik odbora za lovsko kulturo, **Franc Rotar**, član odbora, **Viktor Kovač**, predsednik Štajerskih rogistov, in **Urška Čretnik** (Občina Vojnik), so se dogovorili, da bosta organizatorja 32. srečanja Občine Vojnik in KUD Štajerski rogisti v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo RS in pod pokroviteljstvom LZ Slovenije. Ker je treba vsakoletno srečanje lovske pevskih zborov in rogistov organizirati čim bolje, so zato letošnji organizatorji pravočasno ustanovili tudi prireditveni odbor in sestavili program srečanja. Odbor vodi prizadeveni in nadvse uspešni organizator, župan vojniške občine **Beno Podergajs**. V odboru so še: **Urška Čretnik** (Občina Vojnik), **Viktor Kovač** in **Franc Čakš** (Štajerski rogisti), **Edo Krašna**, **Gregor Rettinger** in **Franc Rotar** (LZ Slovenije).

Organizatorji pričakujejo več kot 400 nastopajočih pevcev in rogistov iz Slovenije pa tudi iz zamejstva. Srečanja naj bi se udeležili tudi pevci in rogisti LZ Madžarske in Hrvaške. V Vojniku, Frankolovem in Novi Cerkvi, kjer bodo potekale prireditve, pričakujejo tudi precej drugi ljubitelji lepih domačih in lovske pesmi ter melodij lovskega roga. Tudi ob letošnjem srečanju bo organizator izdal spominski bilten, v katerem bodo s sliko in besedo predstavljene vse nastopajoče skupine.

F. Rotar

Le kdo bo pel?

Pa naj se sliši sem zapisal ob tridesetletnici prvega srečanja slovenskih lovske pevskih zborov v Globokem. Slovenska pesem spremlja naš mali narod skozi dolgo obdobje obstoja, skozi lepe in tudi žalostne trenutke. Naše izgance je spremljala tudi v težkih trenutkih daleč od doma in v negotovosti o prihodnosti. Med članstvom LD Globoko je bila vedno prisotna na zadnjih pogonih, med skupno malico med lovom, na delovni akciji in še kje. Tako je še vedno, posebno slovesna pa je bila ob podelitvi reda za lovske zasluge II. stopnje enemu od ustanoviteljev in sedaj že dolga leta tudi predsedniku Lovskega pevskega

zboru Globoko, **Anton Hrapinu**. To je lepo poudaril tudi **Anton Podgoršek**, predsednik ZLD Posavje Krško, ko je ob prisotnosti tako globoških lovcev kot tudi pevcev izročil visoko priznanje. Hkrati je priznanje pika na i vseh dogajanj v Globokem. S tem mislim predvsem na več kot tridesetletno delo zbora, organizacijo prvega in nato še treh jubilejnih ob okroglih obletnicah. Sodelujoči na prvem srečanju prav gotovo niso mogli predvideti »posledic« svojega dejanja za razvoj slovenske lovske kulture na glasbenem področju. Lovskemu pevskemu zboru Globoko je delovanje na kulturnem področju prineslo najvišje odlikovanje Lovske zveze Slovenije – **Zlatorogovo plaketo**.

Več kot trideset let druženja na srečanjih v različnih krajih naše domovine in prek njenih meja, tkanje novih prijateljskih vezi, širjenje lovske kulture s pesmijo in zvokom lovskih ro-

biti vrhunskih izvajalcev, verjetno pa to tudi ni namen takega druženja oziroma srečanja niso nastala zaradi tega. **Menim, da bo tekmovalnost vzela voljo do dela kakšni skupini**, največ pa bo izgubil njen domači kraj. Nastopi skupin so postali skoraj nepogrešljivi v domačem okolju, prek različnih nosilcev zvoka in slike pa so našli pot tudi v marsikateri dom. Za skupine je bil to tudi lep zaključek sezone in hkrati vzpodbuda za jesen, ko bo ponovno treba obiskovati vaje. Ob delu in drugih dnevnih obveznostih je del vedno bolj dragocenega časa namreč treba nameniti tudi za tovrstno delovanje. Pesmi združenih lovskih pevskih zborov in zvoki skupin rogov so mogočno zveneli in na noge dvignili marsikateriga poslušalca. Tako je bilo tudi v Globokem, vrhunec pa je bil prav gotovo skupni nastop pevcev in godbe na pihala, kar je navdušilo vse prisotne, tudi dele-

ste golobe. Tekma je potekala dva dni, in sicer v soboto, 9. 7. 2005, od 15. ure naprej in v nedeljo, 10. 7. 2005, od 9. ure naprej. V soboto so posamezniki in tekmovalne ekipe trenirali, hkrati pa je bilo, kot ponavadi, mogoče tekmovali tudi za uvrstitev v naslednjih kategorijah:

ekipno,
nagradno,
pokalno in
v kategoriji veteranov.

Vreme nam je bilo naklonjeno, ugodno izbran termin za tekmovalništvo pa je prispeval k dobri udeležbi tekmovalcev in tekmovalnih ekip. Nastopajočih ekip je bilo 24, kar pomeni za dve ekipi

3. mesto **Janez Kustura**, Lovska družina Bojansko

4. mesto **Stanko Branda**, Lovska družina Fazan, Štrigova, RH

5. mesto **Igor Bokša**, Lovska družina Velika Nedelja.

Novo kategorijo, ki je bila letos prvič na tekmovalni, so poimenovali »veterani«. V njej je sodelovalo 7 strelcev in so dosegli naslednjo razvrstitev:

1. mesto **Valter Horn**, Lovska družina Križevci pri Ljutomeru,

2. mesto **Stanko Frangež**, Lovska družina Ormož,

3. mesto **Tomaž Pšak**, Lovska družina Ormož.

Predsednik ZLD Posavje - Krško Anton Podgoršek je ustanovitelju in predsedniku LPZ Globoko Antonu Hrapinu izročil odlikovanje – red za lovske zasluge II. stopnje.

gov se je marsikateremu udeležencu in tudi poslušalcu vtisnilo globoko v spomin. Lovska dejavnost je bila predstavljena v povsem novi luči in je v razmerah, ki lovstvu niso najbolj naklonjene, pripomogla k drugačnemu gledanju na našo organizacijo. Lovci smo dokazali, da znamo in zmoremo gojiti kulturo, ki jo bomo lahko s ponosom pustili našim zanamcem. Žal pa se malokdo zaveda, kako velik zalogaj je organizacija takega srečanja. To se je pokazalo letos, ko ni junaka (zbor ali območne zveze), da bi organiziral tradicionalno srečanje. Hkrati se pojavlja tudi ideja o samo tekmovalnem delu, kar pa prav gotovo ne bo pozitivno vplivalo na množičnost sodelujočih. Vse skupine pač v svoje vrste ne morejo do-

gacijo Lovske zveze Srbije, ki je bila z vodstvom naše zveze med številnimi poslušalci. Z manjšanjem števila skupin bo posredno izgubilo tudi lovstvo, ki bo moralo vedno bolj sodelovati s krajanji zaradi vse pogostejših napetosti ob pojavljanju škod od divjadi in drugih napetosti med ljudmi. No, zanesenjakov in zagancev za delo na tem področju pa le ne bo več treba nagradjevati.

Dušan Lepšina
Globoko

Kogovski glinasti golobi

Lovska družina Kog je organizirala tradicionalno lovsko tekmo v streljanju na glina-

Na Makoterjevem »old timerju« sedi Branko Jug, v ozadju Makoter in Viher. Vsi so člani zelene bratovščine.

več kot leto prej. Prišli so od Koroške, Celja, Vojnika, do Prekmurja in celo iz sosednje republike Hrvaške. Najboljše ekipe so bile naslednje:

1. mesto je dosegla ekipa **Fazan Štrigova** iz RH,

2. mesto je dosegla ekipa Lovske družine **Cirkovci** in

3. mesto je dosegla ekipa Lovske družine **Mala Nedelja**.

V kategoriji »pokalno« je tekmovalo skupaj 69 tekmovalcev, ki so svojo strelsko spretnost preizkusili večkrat. Končna razvrstitev je bila naslednja:

1. mesto **Peter Petrovič**, Lovska družina Vojnik,

2. mesto **Sandi Petek**, Lovska družina Jože Lacko,

3. mesto **Miran Zorec**, Lovska družina Velika Nedelja.

V kategoriji »nagradno« je tekmovalo skupaj 87 tekmovalcev, ki so večkrat preizkusili svojo srečo. Razvrstitev je bila naslednja:

1. mesto **Sandi Petek**, Lovska družina Jože Lacko

2. mesto **Blaž Kuvec**, Lovska družina Kog

V parih v lovske položaju za nagrado »odojek« sta zmagala par **Stanko Frangež** iz Lovske družine Ormož in **Peter Petrovič** iz Lovske družine Vojnik. Nagradnega odojka sta častno razdelila med vse še prisotne goste v poznih nedeljskih večernih urah.

Prve tri uvrščene ekipe in prvi trije posamezniki so prejeli velike pokale, ki jih je sponzoriral **Marijan Večrkovnik**, lovec iz Podgorja pri Slovenj Gradcu. Bogate nagrade različnih sponzorjev, katerim se s tem članom tudi zahvaljujem, so bile razdeljene posameznikom v kategoriji »nagradno« do vključno 34. mesta. Lani so bile nagrade v tej kategoriji do 32. mesta.

In kako je sploh bilo? Bilo je standardno. Prisotni so se mastili s pečenkami, čevapčiči, ribami, golažem izpod »kuhače« Vinca, ki se je že kar izpilil v kuhi golaža. Standardno so prišle kogovske in okoliške gospodinje po golaž še pred deveto uro. Starešina je delil bloke kmetovalcem, ki so čez leto s svojimi pridelki krmili našo divjad.

V soboto so nas obiskali tudi člani PUCH kluba iz Ljutomera (J. J. Puch Ljutomer) in dali na ogled svoje »old timerje«. LD Kog je ob tej priložnosti prejela pokal za sodelovanje z navedenim klubom. Poskusili so naš golaž in vinsko kapljico ter nadaljevali svojo sobotno pot.

Vsem obiskovalcem, sodelujočim, donatorjem in vsem občanom se ob tej priložnosti zahvaljujemo za dolgoletno sodelovanje z lovci na Kogu.

*Tajnik LD Kog,
mag. Srečko F. Kropce*

Župani in lovci skupaj ob občinskem prazniku Občine Rače - Fram

Ob občinskem prazniku Občine Rače - Fram smo se letos tudi lovci aktivno vključili v praznovanje tega pomembnega dogodka. Prireditve, ki so se vrstile, so se nizale kar 14 dni. Lovci smo prevzeli dvojne obveznosti, in sicer: 16. 6. smo priredili strelsko tekmovanje na glinaste golobe, 17. 6. pa smo na grajskem dvorišču Občine Rače - Fram pogostili z našo specialiteto, s srnjačjim golažem. Na strelsko tekmovanje smo povabili strelce sosednjih družin in, kot 'zanimivost', tudi župane občin, v katerih je naše lovišče. Na naše vabilo so se odzvale **LD Fram, LD Cirkovce, LD Starše in LD Pobrežje - Miklavž**. Župani, ki so se odzvali vabilu, so bili **Janez Ribič** iz Občine Duplek, **Vili Ducman** iz Občine Starše in seveda naš župan **Branko Ledinek** iz Občine Rače - Fram. Žal smo pogrešali župana Občine

Župan občine Rače - Fram, Branko Ledinek, prejema pokal za osvojen 1. mesto na strelskem tekmovanju. Izročil mu ga je strelski referent LD Rače, Samo Lipovec.

Miklavž na Dravskem polju in Občine Hoče - Slivnica.

Strelska tekma je potekala v prijetnem, veselem vzdušju. Lovci **LD Rače** smo k temu pripomogli še z dobro jedajo in pristno štajersko kapljico. Med ekipami lovskih družin je prvo mesto osvojila LD Starše, med starešinami pa se je najbolje izkazal starešina LD Rače, **Franc Košir**. Tudi župani so tekmo vzeli zares in med vsemi se je najbolje izkazal naš župan Branko Ledinek. Vsi najuspešnejši so prejeli lepe pokale v trajno last. Najbolj se je veselil svojega uspeha Branko Ledinek, saj biti prvi na prvi takšni prireditvi, in to na praznik njegove občine, je res vredno veselja in navdušenja. Žlahtna kapljica se je pila prav iz njegovega pokala.

Kljub veselemu razpoloženju smo se lotili tudi resnih zadev, med drugim, kako izboljšati so-

delovanje med lovci in lokalno skupnostjo. S strani županov je bilo slišati kar nekaj obljub županov in veseli bomo njihove uresničitve.

Razšli smo se, ko je noč že 'trdo padla na zemljo' z obljubo, da je prireditev vredna ponovitve prihodnje leto. Upamo, da bodo prihodnje leto prišli prav vsi župani in še več lovcev iz sosednjih družin.

Drago Vešner

Predavanje o jelenjadi na Bovškem

Jelenjad se je na Bovškem po II. svetovni vojni začela pojavljati že v sredini petdesetih let prejšnjega stoletja. Tako je bil prvi jelen uplenjen že leta 1956 na območju Skripov v Lovski družini Bovec. Od takrat naprej je bil v vsakem desetletju prej-

li skoraj nobene večje pozornosti drugim vrstam oz. jim je bil gams najpomembnejša, skorajda kulturna divjad. Zato je bila nujna posledica za odpravo takih dilem izobraževanje. Nekateri lovci s tega območja so odhajali na lov v druge kraje, kjer je bila jelenjad pogostejša in so tam pridobivali potrebne izkušnje in znanje. Kljub temu nam je vsem primanjkovalo teoretičnega znanja oz. teorije, povezane s prakso. Zato je pobuda, da bi med bovške lovce pripeljali tudi kakšnega strokovnjaka – teoretika in praktika – zelo pohvalna.

Na pobudo starešine LD Soča sta 18. 2. 2005 prišla k nam predavat o prehrani divjadi dipl. inž. **Sašo Hrovat** in dipl. inž. **Ciril Štrumbelj**. Slednji nam je pojasnil vse skrivnosti o biologiji in lovu jelenjadi. Predavanje je bilo v prostorih bovškega lovskega doma Brdo, in sicer za vse štiri lovske družine z bovškega območja (**LD Bovec, LD Čezsoča,**

Predavanje o prehrani divjadi in biologiji ter lovu jelenjadi je bilo februarja letos organizirano za člane petih lovskih družin z Bovškega, kjer je jelenjadi vsako leto več.

njega stoletja uplenjen kakšen primerek jelenjadi, večinoma moški osebki. Pa vendar, to je bila le prehodna divjad, ki se je na omenjenem območju praviloma zadrževala le kratek čas, prehodno. Zato lovci nismo namenili velike pozornosti tej množični divjadi.

Z opuščanjem košnje in paše živine se je proti koncu prejšnjega stoletja začela jelenjad vedno pogostejše pojavljati na tem območju Julijskih Alp. Zato so se med lovci začele porajati dileme oz. skrbi, kako pravilno gospodariti z jelenjadjo. Predvsem nas je skrbelo, kako bo to vplivalo na preostalo prostoživečo divjad. Zgodovinski gorski lovci razen gamsu niso namenja-

LD Log pod Mangartom in LD Soča

Sašo Hrovat, diplomant Biotehniške fakultete s področja prehrane živali, nam je kot strokovnjak predaval o prehrani prostoživeče divjadi. Orisal nam je temeljne pojme prehrane, rdeča nit njegovega predavanja pa je bilo pojasnjevanje vloge in pomena prehrane kot dopolnilnega ter privabljalnega krmljenja velike rastlinojede divjadi in divjega prašiča. Poudarek je bil na jelenjadi. V tem delu predavanja so bile tudi potrjene naše izkušnje, da je jelenjad prehransko zelo podobna gamsu, zato na nekaterih gamskih staniščih celo izpodriva gamsa oziroma se gams pred jelenjadjo umika iz nekaterih

Župani občin na strelišču (z desne): Branko Ledinek (Rače - Fram), Janez Ribič (Duplek) in Vili Ducman (Starše)

njegovih stanišč. Ob koncu svojega dela predavanja je Horvat še poudaril, da morajo biti vse naše odločitve povezane z naravo, tudi glede dopolnilnega krmljenja divjadi, strokovno premišljene in argumentirane glede na naravne zakonitosti in siceršnje razmere v naravi.

V drugem delu predavanja je Ciril Štrumbelj, priznani kočevski lovec in upokojeni direktor Gojitvenega lovišča Medved – Kočevje, s fotografijami in besedo jedrnat prikazal ter pojasnil domala vse o biologiji in lovu jelenjadi. V nadaljevanju se je največ pomudil ob gospodarjenju z jelenjadjo ter na koncu predstavil še gojitvene smernice za pravičen odstrel jelenjadi. Poudaril je tudi, da so v naših krajih zelo ugodne razmere za nadaljnji razvoj populacije jelenjadi, vendar zaradi težko dostopnega terena in visokogorskih razmer za lov tudi zelo težavne, še posebno za spravilo uplenjene jelenjadi. V predavanju je večkrat poudaril, da je treba biti pri gospodarjenju z jelenjadjo strpen in preudaren, saj jelen doseže telesno zrelost šele po 10., največkrat pa 12. letu starosti.

Na koncu obeh predavanj so prisotni lovci predavatelja postavljali vprašanja. Nanje sta izčrpno in strokovno odgovarjala. Tako je triurno predavanje minilo zelo hitro, morda še prehitro, saj so imeli nekateri pripravljene še več vprašanj. Predavanje je bilo nadvse koristno, pomanjkljivost našega strokovnega druženja je bila le opazno slaba udeležba lovcev vseh štirih družin. Od skupno 176 lovcev, kolikor jih je članov omenjenih LD, se jih je predavanja udeležilo le 24! Ob tem se je treba zavedati, da mora biti lovška praksa obvezno podprta s teoretično-strokovnim znanjem. Zato je takšna udeležba zaskrbljujoča glede zelenega strokovnega napredka tudi v lovstvu.

Vojko Remec

Zapisrega slovenskega lovca

Zapisega slovenskega lovca pomeni moralno zavezo slovenskega lovca, da bo vedno in povsod, v različnih razmerah, spoštoval vsebino in načela **Etičnega kodeksa slovenskih lovcev (EK)**. Zato tudi ni vseeno, kje in na kakšen način se opravi (podpiše listino) Zapisrego.

Po sprejetju Etičnega kodeksa

slovenskih lovcev, leta 1998, smo v LD organizirali slovesno podpisovanje Zapisrega, združenosti s predavanjem o vsebini in namenu Etičnega kodeksa slovenskega lovca. To dejanje je ugodno vplivalo na odnose med lovci v LD: izboljšali so se medsebojni tovariški odnosi znotraj LD, izboljšal se je tudi odnos lovcev do naravnega okolja in do divjadi. Skratka, čutiti je bilo kulturnejše medsebojne odnose in humanejši odnos do divjadi pri lovu, pa tudi pri opravljanju drugih nalog v LD.

Kot dolgoletni starešina LD žal opažam tudi negativne pojave, ki se izražajo glede neupoštevanja vsebine EK, ko je mogoče opaziti očitno nespoštovanje ali nepoznavanje EK. Za kaj pravzaprav gre?

Območne lovske zveze so uvedle prakso, da mladi lovci ob zaključku teoretičnega dela izobraževanja, po opravljenem lovskem izpitu, pripravijo slavnostno podpisovanje Zapisrega o izvajanju in spoštovanju načel EK. Tak način sprejemanja in podpisovanja Zapisrega pa po mojih izkušnjah nima take moralne teže, kakor jo ima Zapisrega, ki jo da novi član – polnopravni lovec **pred člani svoje LD**. Skupina pripravnikov, ki se izobražuje in pripravlja za teoretični del lovskega izpita, je naključna skupina, ki v poznejši lovski praksi ne čuti več medsebojne moralne obveznosti. Pred člani svoje LD pa niso prisegli, da bodo spoštovali in v praksi izvajali vsebino ter pomen določil EK. Zato predlagam, da odbor EK sprejme obvezno razlago oziroma navodilo, kako in kje naj se opravi zapisrega (podpis).

Moj predlog je:

Pripravniki naj zaprisežejo po opravljenem teoretičnem delu lovskega izpita, vendar **pred zborom lovcev v svoji LD**. Lovci, zaposleni v loviščih posebnega pomena, naj zaprisežejo **pred predstojnikom organa, ki upravlja tako lovišče**. Lovec, ki je prišel iz druge LD, naj glasno javno izjavi pred zborom, da je zapisregel že v prejšnji LD.

S sprejetjem predlaganega načina opravljanja (podpisa) zapisrega bi bilo to vprašanje enotno rešeno oziroma urejeno za vso Slovenijo na eni strani, na drugi pa bi se povečala moralna obveznost za izvajanje in spoštovanje vsebine oz. določil EK slovenskih lovcev.

Viktor Seitl
LD Vuhred

Lovci LD Pesnica - Jarenina smo 23. 1. 2005 proslavljali 85-letnico življenja, jubilej našega člana **Franca Felserja**, ki je bil rojen leta 1920 v Počehovi pri Mariboru. V Francu je že v rani mladosti tlela želja postati lovec, saj bi tako lahko ves prosti čas daroval naravi, divjadi in nazadnje tudi svoji duši. Ta močna želja se mu je izpolnila že leta 1939, ko je opravil lovski izpit in si z njim pridobil orožni list ter postal član Lovskega društva Maribor.

Po končani vojni vihuri se je leta 1947 včlanil v rani LD in leta 1952 opravil lovski izpit po tedanji lovski zakonodaji. Franc se s tem ni zadovoljil, pač pa se je želel še strokovno izpolnjevati in se leta 1957 vpisal v prvi tečaj za lovske čuvaje. Istega leta je v Ljubljani z odliko opravil lovski izpit. Takoj po opravljenem čuvajskem izpitu je začel vestno opravljati lovskočuvajsko službo v naši LD in jo opravljal vse do leta 1994. Poleg te zadolžitve je leta 1978 opravil še tečaj za preglednika divjadi in leta 1985 tečaj za mentorja mladim lovcem ter leta 1991 tečaj za lovovodje. Vse naloge, naloge lovskega čuvaja, mentorja in preglednika divjadi, je opravljal z veliko odgovornostjo. Kot lesarski mojster je že leta 1958 postoril vsa lesarska dela na naši prvi lovski koči v Vajgnu. Brez njegovih pridnih rok ni bilo opravljenosti nobeno drugo delo na lovskotehničnih objektih v našem lovišču.

Franc je bil tudi odličen kinolog. Vzredil je več ptičarjev in z njimi pripomogel k uspešnemu lovu na malo divjad, ki je bilo v tistih časih v našem lovišču še dovolj.

Franc je bil tudi član organov naše LD. Član UO je od leta 1951. Do leta 1976 je opravljal več pomembnih funkcij, in sicer: bil je gospodar, tajnik in blagajnik LD. Od leta 1997 do 2000 je bil član UO in od leta 2001 do 2004 član NO.

Zaradi njegovega nesebičnega dela v lovski organizaciji je Franc od leta 2000 častni član naše LD.

LZS in LZ Maribor sta mu za njegov prispevek v lovski organizaciji podelili znak za lovske zasluge, red III. stopnje in plaketo LZ Maribor.

Dragi Franc, ob tvojem visokem življenjskem jubileju ti lovci LD Pesnica - Jarenina čestitamo in ti želimo še mnogo let, veliko dobrega zdravja ter dober pogled. Želimo si, da bi še dolgo zahajal v našo lovsko družbo.

LD Pesnica - Jarenina - N. F.

Petinsedemdesetletnico življenja je praznoval **Marjan Orožen**, član LD Kresnice. Rodil se je 27. 2. 1930 v kmečki družini v Turju, v Občini Hrastnik. Voja

in okupacija domovine sta zaznamovali njegovo življenjsko pot. Z izgubo očeta, ki so ga nacistični okupatorji konec leta 1941 zaprli in aprila 1942 ustrelili kot talca, je kot najstarejši od šestih otrok preizkusil vso

težo odgovornosti do družine. Julija 1942 je bila internirana tudi celotna družina, vendar je bila po nekaj dneh izpuščena.

Težke življenjske izkušnje so bile njegovo vodilo, ko je opravljal razne odgovorne dolžnosti v lokalnih in osrednjih organih družbeno-političnega življenja. Po odsluženju kadrovskega roka v obmejnem srbskem mestu Pirotu se je zaposlil v rudniku Hrastnik. Delal je na odkopu v jami Ojstro, vendar so ga kmalu napotili v višjo politično šolo v Beograd. Postal je poklicni družbeno-politični delavec in opravljal različne odgovorne dolžnosti v Hrastniku, Trbovljah, Ljubljani in Beogradu. Bil je tudi poslanec in podpredsednik skupščine SR Slovenije, član IS ter republiške sekretar za notranje zadeve, predsednik Zveze sindikatov Slovenije ter član predsedstva Zveze sindikatov Jugoslavije z enoletnim predsedniškim mandatom. Leta 1990 se je upokojil.

Na svoji življenjski poti je za delovne uspehe prejel številna odlikovanja in priznanja, med drugim tudi naslov častnega občana Občine Hrastnik.

Marjan Orožen je strasten ljubitelj narave. V gozdu se počuti izjemno dobro. To dejstvo ter nekatere druge okoliščine so ga leta 1973 pripeljale med člane zelene bratovščine, in sicer v LD Dol pri Hrastniku. Lovski izpit je opravil leta 1976.

V svojem lovskem udejstvovanju je imel možnost spoznati številne lovske družine. V treh je bil sprejet tudi za častnega člana. Častni član LD Dol pri Hrastniku je še dandanes. Za uspešno sodelovanje z LZS in zasluge v lovstvu je v času opravljanja funkcije republiškega sekretarja za notranje zadeve prejel tudi red za lovske zasluge I. stopnje.

V LD Kresnice je vstopil leta 1985, ko je dobil »domovinsko pravico« za začasno bivanje v Veliki Štangi. Njegovo aktivno, dosledno in strokovno izpolnjevanje članskih obveznosti smo kmalu opazili in ga že leta 1992 izvolili za starešino LD, ki ji je uspešno predsedoval kar dve mandatni dobi, do leta 2000. Od tedaj je predsednik disciplinskega razsodišča in ves čas tudi mentor številnim pripravnikom. Od leta 1992 do leta 2000 je bil tudi član UO ZLD Zasavje, kjer si je s svojo zavzetostjo, odločnostjo in strokovnostjo pridobil velik ugled ter spoštovanje. To dokazuje dejstvo, da je redno, kot predstavnik LD Kresnice, predsedoval delovnemu predsedstvu na skupščinah ZLD Zasavje. Kot predavatelj in član izpitne komisije pri ZLD Zasavje je osebno zaslužen, da številne generacije mladih lovcev uspešno opravljajo lovske izpite.

Vsa aktivnost pa ni bila ovira, da se Marjan ne bi redno udeleževal tudi delovnih akcij z lopato, grabljami ali motorno žago v roki; tudi zdaj, ko je zaradi starosti teh obveznosti že zdavnaj oproščen. Prav tako se redno videvamo tudi na skupnih lovih ali družabnih prireditvah naše LD.

Marjan, ob tvojem življenjskem jubileju Ti želimo še veliko lepih lovskih doživljajev, lovskega blaga ter da bi še dolgo veder in zdrav prihajal na druženja z lovskimi tovariši, ki te zelo spoštujejo in te imamo radi.

LD Kresnice - B. Z.

Lado Švigelj (rojen 6. aprila 1915 na Kožljeku pri Cerknici) je v začetku letošnje- ga aprila dopolnil 90 let. Leta 1941, ko se je na slovenskih tleh začela 2. svetov-

na vojna, se je kot študent prava pridružil partizanom in bil aktivni bорец NOV. Svojo vojaško kariero je končal kot kapetan partizanske vojske. Švigelj se je lovec že rodil, zato po končani vojni ni hotel kariere, ki bi jo lahko dosegel kot izobraženec in oficir zmagovite vojske, ampak se je takoj po vojni odločil za službeno mesto v gozdarstvu v Kočevju oziroma se je podal tja, kjer je že kot mlad in navdušen lovec slišal in bral, da sta tam divjad in razvito lovstvo. Ko so bila leta 1945 ustanovljena državna rezervatna lovišča, pozneje imenovana Gojitvena lovišča v Sloveniji, se je odločil za poklicno delo v lovstvu. Poslej je vse do svoje upokojitve, leta 1985, poklicno delal v lovstvu kot vodja, upravnik in direktor Gojitvenega lovišča Medved v Kočevju. Čeprav formalno ni imel biološke izobrazbe, je kot lovec pravilno dojemal naravo in še posebno vlogo gojitvenih lovišč. Vseskozi je delal elementarno, na svoj način. Delo v poklicnem lovstvu zanj ni bilo samo lov, ampak predvsem skrb za ogrožene živali in njihov življenjski prostor. V svoji knjigi *Medved v Sloveniji* (Mladinska knjiga, 1961) je predstavil medveda, njegov značaj in vedenje tudi slovenski javnosti; to je zanimivo in aktualno branje še danes. Delo je pisano jedrnat, v lepi slovenščini. Medved je za Šviglja predvsem izjemen naravni spomenik, ki ga je treba varovati in skrbeti zanj ter šele nato obravnavati tudi kot lovno divjad. Zaradi jasnega pojmovanja vloge gojitvenih lovišč v slovenskem prostoru mu ni bilo težko sprejeti odločitve o prvem popolnem zavarovanju velikega petelina na območju Gojitvenega lovišča Medved (1965), ki ga je vodil, pa tudi odločitev leta 1972, da se v tem lovišču ponovno naseli iztrebljenega risa. S ponovno naselitvijo risa je nastala doslej najuspešnejša naselitev v Evropi. Čeprav je bil v svoji mladosti preprosten s takrat splošno družbeno veljavno in priznano ideologijo o ločevanju divjih živali na koristne in škodljive – in jo je še v prvem desetletju svojega poklicnega dela v lovstvu tudi v praksi temeljito izvajal – ga ni povozil čas in novi nazor. Po naselitvi risa, kar je bilo v tistem času še za mnoge »bogokletno dejanje«, je instinktivno čutil, da delamo krivico tudi volku, saj tudi ta zver pripada avtohtonemu slovenskemu živalstvu. Odločitev, da se tudi volka vključi med varovane vrste na območju Gojitvenega lovišča Medved že leta 1974, je bila samo razumljiva posledica procesa, ki se je začel z naselitvijo risa.

Švigelj živi kot upokojenec v Kočevju, kjer kljub visoki starosti doje- ma lov kot trajnostno rabo narave, ki je lahko uspešen in produktiven samo takrat, kadar varujemo hkrati s populacijami, zlasti velikih zverí, tudi njihove ustrezne habitate.

Lovskemu strokovnjaku, še vedno vitalnemu lovcu veteranu izrekamo vse najboljše, predvsem pa še naprej trdnega zdravja!

Lovska zveza Slovenije – C. Š.

Aprila, ko je gor- ska ostenja nad Baško grapo že pozlatil avrikelj, je **Peter Medja**, član LD Podbrdo, praznoval 70. rojstni dan. Rodil se je 21. 4. 1935 v hribovski vasi- ci Znojile pod obronki Črne prsti. Človek, ki ob takem jubileju stopa še vedno s tako lahkim korakom, ki ima neomajno voljo in srčno vedrino, je preprosto izjemen človek. In Peter to zagotovo je.

Že kot osemletni fantič se je soočil z grozotami 2. svetovne vojne. Leta 1943 so mu fašisti okrutno pretepli očeta partizana in ga skupaj z materjo odgnali v taborišče. Malega Petra so v oskrbo vzeli sosede. Šele ob koncu vojne se je ponovno srečal s starši.

Lov, ki so ga na Petrovi domačiji poznali od nekdaj, je tudi njega vedno bolj prevzemal. Skrivnosti zele- nega gozda in prepadnih ostenj, kjer so domovali gamsi, je spoznaval že kot mladenič. Leta 1964 se je včlanil v domačo LD Podbrdo. Kot dobrega organizatorja so ga lovski tovariši kmalu predlagali v UO LD, kjer je postal zastopnik enega od sedmih revirjev v LD. To nalogo je opravljal 10 let. Obenem je bil 6 let član disciplinskega razsodišča. V letih 1975–1982 je prevzel dolžnosti gospodarja LD. V tem času so zgradili lovsko kočico na Baškem sedlu. Obveznosti gospodarja je ponovno prevzel v letih 1988–1991, ko so končevali dela na lovski koči na Saneku. Vzporedno je bil član komisije za ocenjevanje lovskih trofej, komisije za ocenjevanje škode od divjadi ter prevzemnik divjadi v zbiralnico. Zadnja leta je bil član nadzornega odbora. Leta 1984 je opravil lovskočuvaljski izpit, lovskočuvaljsko službo pa opravlja še vedno. Že vrsto let je praporščak. Mlajšim lovcem je kot dober mentor spodbudil skrb in pravi odnos do divjadi ter jim odkrival skrivnosti lova.

Veliko skrbi, prostega časa in dobre volje je namenil lovski organizaciji. LZS ga je za požrtvovalno delo v lovstvu odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Prejel je tudi znak ZLD Gorica ter druga društvena priznanja.

Navkljub težavam, ki so ga spremljale zadnja leta, je Peter ohranil vedrino, skromnost in neposrednost. Njegov pogled v prihodnost je vever in vedno je pripravljen pomagati v lovski družini in prijateljem. Med nami si je ustvaril zaupanje in spoštovanje. To pa so tiste lastnosti, ki so nas navezale nanj in vedno smo veseli njegove družbe.

Ob tvojem častitljivem prazniku ti, dragi Peter, vsi želimo le zdravje in ostani še dolgo med nami!

LD Podbrdo – I. Č.

Drugega avgusta letos je naš dolgoletni član in lovski tovariš **Jože Sever** praznoval svoj 70. rojstni dan. Med člani LD Škofja Loka je že vse od leta 1973. Vedno je bil poln energije in zelo aktiven na vseh področjih, kjer je deloval. Tudi v naši LD je že kmalu po vstopu začel opravljati različne funkcije. Člani predvsem cenimo njegove or-

ganizacijske sposobnosti, kar je že velikokrat potrdil pri vodenju sestankov in občinih zborov.

Leta 1975 je postal predsednik NO, kar je bil skupno štiri leta, nato je bil štiri leta (1978 do 1982) predsednik disciplinske komisije in kar osem let (1986 do 1992) starešina LD. Poleg teh funkcij je zelo aktivno deloval tudi na Gorenjski območni zvezi. Šest let je bil član izvršnega odbora (1988 do 1994), pet let je bil predsednik komisije za gospodarsko finančno področje (1989 do 1994) ter kar 7 let član upravnega odbora (1998 do 2002). Leta 2002 je bil izvoljen na častno mesto predsednika ZLD Gorenjske in to funkcijo zavzeto in odgovorno opravlja še sedaj.

Kljub aktivnemu delovanju tako v LD kot na območni zvezi pa je zmo- gel še dovolj energije tudi za delo- vanje na nivoju Lovske zveze Slove- nije. Tako je leta 1992 postal član ko- misije za gospodarsko finančno po- dročje pri LZS in bil njen član oziroma tudi predsednik vse do danes, skupno torej trinajst let. Vzporedno je bil kar 12 let – in je še vedno – član IO LZS.

Za svoje aktivno in požrtvovalno

delo je prejel od LD na ZLD Gorenjske in LZS številna priznanja in odlikovanja. LD mu je podelila priznanje in plaketo ter ga kot posebno priznanje za aktivno delo imenovala za častnega člana. ZLD Gorenjske mu je podelila plaketo, LZS pa priznanje v času razstave Narava, divjad lovstvo, znak za lovske zasluge ter red za lovske zasluge III., II. in I. stopnje. V okviru dobrega meddružavnega sodelovanja mu je priznanje podelila tudi LZS avstrijske Koroške.

Za aktivno opravljanje številnih nalog in funkcij je vsekakor potrebno veliko volje, veselja in zagnanosti, česar pa Jožetu nikakor ne manjka. Vsako nalogo vedno prevzame z vso resnostjo in skrbnostjo, saj sta mu površnost in nenatančnost tuji.

Člani matične LD in območne ZLD Gorenjske Jožetu čestitamo ob njegovem visokem jubileju in mu še nadalje želimo veliko zdravja ter uspehov pri njegovem lovskem udeleževanju, pa tudi veliko veselja in lepih uric v zavetju škofjeloških gozdov in travnikov.

LD Škofja Loka, ZLD Gorenjske, LZS – S. P.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Franc Kumer, LD Braslovče

90-letnico

Franc Založnik, LD Vitanje

85-letnico

Aco Kroupa, LD Sodražica
Franc Matjažič, LD Timav, Vreme
Mirko Mrak, LD Dole na Idrijo
Franc Najdenik, LD Sv. Jurij
Angel Ozebek, LD Planota
Bruno Puhar, LD Dolenjske Toplice
Jože Saksida, LD Fajti Hrib
Franjo Vomer, LD Janžev Vrh

80-letnico

Franc Bajt, LD Trnovski gozd
Jože Meden, LD Begunje
Franjo Štebih, LD Ljutomer
Bogomir Trabe, LD Boč na Kozjaku
Božo Trifunovič, LD Nova vas
Herman Zafošnik, LD Slovenska Bistrica
Slavko Zaviršek, LD Grosuplje
Jože Žaucer, LD Puščava, Lovrenc/Poh.

75-letnico

Milan Bogožalec, LD Trbovlje
Mirko Čotar, LD Tabor, Dornberk
Edi Fortunat, LD Volče
Anton German, LD Koper
Julij Glavan, LD Trebnje
Alojz Golob, LD Idrija
Franc Hajdinjak, LD Zeleni Vrh
Ladislav Horvat, LD Slovenj Gradec
Venčeslav Humar, LD Grgar
Franc Janežič, LD Kamnik
Polde Juršak, LD Poljane
Albin Kališcar, LD Škofljica

Ivan Lakner, LD Sinji Vrh
Ivan Lovšin, LD Dolenja vas
Ivan Maligoj, LD Smast
Ivan Marošević, LD Izola
Roman Mavrič, LD Dobrovo
Jožef Miklavčič, LD Fajti Hrib
Miha Podpečan, LD Loče
Mihael Polenčič, LD Dobrovo
Franc Rajnar, LD Ljutomer
Ljubo Rataj, LD Padež
Marjan Ražman, LD Dekani
Milan Ritonja, LD Ormož
Franc Štirn, LD Vodice

70-letnico

Remigio Benčič, LD Koper
Joahim Božjak, LD Podgorje
Andrej Ciglič, LD Storžič
Maks Hedl, LD Radlje ob Dravi
Franc Hedl, LD Sv. Ana
Branko Horvat, LD Središče ob Dravi
Venčeslav Hribar, LD Prebold
Stanko Klajnšek, LD Rače
Martin Koleržnik, LD Škale
Jože Kompara, LD Col
Jože Molek, LD Orlica, Vuhred
Marjan Mulej, LD Škofja Loka
Franc Oblak, LD Smrekovec
Ignac Omahen, LD Višnja Gora
Pavel Oven, LD Banja Loka
Silvan Pahor, LD Trstelj
Stanko Povšič, LD Grgar
Marjan Simon, LD Hoče
Ciril Strgar, LD Nomenj, Gorjuše
Marcel Supe, LD Oplotnica
Franc Škufca, LD Grosuplje
Ivan Tekavec, LD Nova vas
Polde Tomšič, LD Škocjan
Maks Vončina, LD Slovenj Gradec
Miha Zoran, LD Plešivica, Žužemberk
Igor Žibred, LD Brežice

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Idrijski didovčki z lovčema

Zvzgojiteljicami v idrijskih vrtcih velja dogovor, da rojstne dneve otrok vsebinsko obogatimo in v praznovanje vključimo starše. V minulem šolskem letu je bil odziv staršev presenetljiv, prav tako njihove ideje, ki so nas vedno znova presenečale.

Za eno od presenečenj sta poskrbela Maksov ata **Maro Brus** in njegov prijatelj **Bruno Ko-**

šah. Pripravili smo ga konec junija. Takrat nam je Bruno skuhal pravi lovski golaž, mamice so poskrbele za pecivo, seveda pa smo tudi peli, plesali in se igrali gibalne igre. Ogledali smo si lovsko kočo, kjer ne manjka lovskih trofej in drugih zanimivosti iz življenja lovcev.

V prihodnjem šolskem letu nas čaka še eno lepo doživetje, saj sta nas lovca povabila na ogled krmišča in opazovalnice. Se že veselimo!

Lovca Bruno in Maro pripovedujeta otrokom o divjih živalih ...

pač, lovca LD Krekovše. Za Maksov 5. rojstni dan sta nas obiskala v vrtcu. Predstavila sta nam lovsko opremo in povedala, kako lovci skrbijo za gozdne živali. Lovec Maro je prišel oblečen v lovsko delovno obleko, lovec Bruno pa je bil opravljen v slovesno lovsko uniformo. Bruno nas je razveselil z lepimi fotografijami gozdnih živali in revijami Lovca. Maro pa nam je pokazal, kaj vse potrebuje na lovu in kaj je v lovskem nahrbtniku (od daljnogleda, prve pomoči, noža, pa do klobas in kompasa ...). Ob fotografijah, njujem pripovedovanju in prikazu smo izvedeli, kako lovci skrbijo za živali, kako se je treba v gozdu obnašati, da se čim bolj zlijemo z naravo in čim manj motimo gozdno življenje. Ob odhodu sta nas razveselila z revijami Lovca, ki sta nam jih podarila, da smo si jih ogledovali in se ob njih pogovarjali. Iz starih revij smo naredili plakat *Gozd*, kamor smo sami narisali drevesa, živali pa izrezali iz starih revij Lovca. Plakat je krasil naš hodnik v vrtcu.

S tem pa naše prijateljstvo z lovci še ni bilo končano, saj smo se za zaključek šolskega leta dogovorili, da bomo organizirali piknik pri lovski koči na Krekov-

šah. Lovcema se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje in popestritev vrtčevskega vsakdana.

Skupina Ježki iz vrtca v Arkovi ulici ter vzgojiteljici Sonja in Romana

»Zeleni teden« na naši šoli

Naša osnovna šola stoji v prijetnem okolju s čudovitim pogledom na Pohorje in Kozjak. Učenci večkrat skozi okno opazujemo živali, ki so svojo bivališče našle v okolici šole. V šolskem letu 2005 smo bili še posebno veseli odprtja učilnice v naravi, kjer je pouk ob petju ptic prijetnejši. V času od 18. do 23. aprila smo pripravili na šoli t. i. »zeleni teden«. V tem času smo opravili različne naravovarstvene aktivnosti (pobiranje odpadkov, zbiranje papirja, itn.).

Učenci 8. razredov smo se v zelenem tednu spomnili na živali v okolici naše šole. Izdelali in obesili smo valilnice za ptice, ki jih redno opazujemo v okolici šole. Ljudje vedno bolj posegajo v življenjski prostor ptic, tako da te težko najdemo ustrezno mesto za gnezdenje. Nekatere ptice še po-

Foto: B. Lovrič

Namestili smo več vrst valilnic za ptice.

sebnorade gnezdiijo v deblih zapuščenih sadnih dreves, ki pa jih ljudje posekajo.

V tistem tednu smo se naučili, da se ptičje valilnice med seboj razlikujejo po velikosti, obliki in velikosti odprtine, skozi katero prihajajo v valilnico.

Zelo pomembna je tudi pravilna namestitve valilnice: odprtine naj bodo obrnjene proti vzhodu, da na ptice posije jutranje sonce. Valilnic nikoli ne pribijamo na drevo, saj ga tako poškodujemo, pač pa jih pritrdimo z žico. Valilnice bomo jeseni pregledali in očistili.

Že letos so se v naših valilnicah izvalili prvi ptčki, ki so nas razveseljevali s svojim petjem.

Učenci OŠ Selnica ob Dravi (učitelj Blaž Lovrič)

S četrtošolci na Nanos

Včetrtem razredu osemletke je pri predmetu *spoznavanju narave* veliko vsebin o živalih in rastlinah v našem naravnem okolju. Učenci vse šolsko leto pridobivajo znanje iz učbenika, od učiteljev ali drug od drugega. Ob koncu šolskega leta pa je primerno narediti kratek povzetek vsega, še učinkoviteje pa je, »če to pove kdo drug«. Tako sem v zadnjem tednu pouka, ko je v dolini že precej vroče, načrtovala naravoslovni dan v sodelovanju z **LD Nanos**. **Edo Krašna** se je z veseljem odzval povabilu za sodelovanje. Poprejšva pregledala vprašalnike, ki so

jih izpolnili učenci, nato pa sestavila vsebino samega srečanja.

O kopitarjih (parkljarjih) se je Edo Krašna pogovarjal z učenci kar v lovskem domu, saj imajo tam veliko primerkov rogovja srnjakov. Potem smo odšli do medveda pri Abramovih, kjer smo se pogovarjali o zvereh. Po vrnitvi pred dom se nam je med obravnavo glodalcev v Sloveniji pokazala celo predstavica – veverica. Seveda so učenci odšli še do krmišča za domom in preže na Ravniku. Navdušenje učencev je bilo tolikšno, da je nekdo videl celo srno, a se je tisti hip hitro skrila v grmovje.

Učenci so bili navdušeni nad naravoslovnim dnem in v prihodnjih letih bi tako obliko sodelovanja kazalo vnesti v redni učni načrt, kar pa glede na vsebine devetletke ne bo težko.

O tem, kaj je bilo res videno in kaj ne, so učenci napisali naslednje:

... kmalu za tem je sošolec **Nejc** zavpil, da vidi srno. Takoj sem stekel tja, ampak je nisem več videl.

Klemen Sluga

Moj sošolec je opazil srno, jaz pa je nisem videla.

Lara Rojc

Nejc je opazil srno. Takoj smo šli tja, kjer naj bi bila, in videli smo stopinje parkljev.

Luka Počkar

Na koncu smo šli k opazovalnici in tam sem videl srno.

Nejc Mesesnel

Gospodu Edu Krašni se v imenu učencev in v svojem imenu najlepše zahvaljujem za sodelovanje.

Nadja Rodman Koradin

Medvedji sledovi na avstrijskem Koroškem

Koliko je tam medvedov in kje trenutno stalno živijo? To vprašanje, čeprav ni ključnega družbeno-političnega pomena, pa tudi čisto na rob zaznavnosti ni odrinjeno, kot tematska stalnica že kar nekaj časa spremlja koroško javnost.

V začetku letošnjega julija je v javnost prišla vest, da je v bližini Podkloštra/Arnoldstein na južnem območju pogorja Dobrač prvi medved prekoračil prehod za divjad čez južno avtocesto. Takemu prehodu pravijo tudi »medvedji« ali »zeleni most«. Iz odtisa šap je mogoče sklepati, da gre za do 150 kg težkega medveda, ki je bil v južni smeri namenjen od Dobrača na Peč oz. na Tromejo.

Na eni strani je to prvi oprijemljiv dokaz, da je poleg preostale divjadi tudi največja evropska zver potrdila in sprejela zgrajeni prehod ter pravilnost gradnje zelenega mostu čez avtoceste, po drugi strani pa se je tudi koroška družba razdelila na zagovornike in nasprotnike medvedov. To potrjujejo številna pisma bralcev, nekatera zelo »žolčna«, v dnevnem časopisju. Predsodki in odklonilna stališča do medvedov (»nevarna zverina«, »ogroža ljudi in živino«) se v ničemer ne razlikujejo od vzorcev iz drugih evropskih držav; v tem tudi Slovenija ni izjema.

Vest je najbolj zanimala mag. **Bernharda Gutleba**, ki je na Koroškem znan kot »medvedji odvetnik«. Po poklicni strani je uradnik koroške deželne vlade na oddelkih za varstvo okolja in lovsko prav zadolžen za spremljanje gibanja medvedov, za ocenjevanje in preprečevanje škod od medveda, za dajanje informacij javnosti in za znanstveno spremljanje medvedje »populacije« ter problematike v deželi. Gutleb je povezan z odličnimi strokovnjaki za medvedja vprašanja v Sloveniji.

Smiselni zeleni mostovi

Zeleni most ali prehod za divjad čez južno avtocesto so zgradili naknadno v letih 2003/04. Za gradnjo na odseku pri Dobraču so se pristojni oddelki pri deželni vladi, zastopniki lovstva in naravovarstvenih organizacij, strokovnjaki ASFINAG, to je družbe za gradnjo avtocest, in biologi odločili zato, ker je bilo treba

Foto: S. Lavrič - Diana

divjadi omogočiti varno prečkanje ceste in ker leži na prastari medvedji stečini, ki vodi iz Slovenije prek zahodne Koroške proti severu. Kot je povedal Gutleb, se je že med gradnjo en medved na petsto metrov približal prehodu, ki so ga odprli jeseni 2004, in so ga doslej uporabljale le male zveri in srnjad, ne pa tudi jelenjad in medved. No, medved je zdaj presek moral moratorij, jelenjadi pa še niso zasledili na prehodu.

Dosedanje izkušnje kažejo, da so prehodi za divjad ali zeleni mostovi zelo smiselna rešitev, ki živalim omogoča varno, mirno in nemoteno prečkanje avtocest in s tem celovito uporabo nekoč nepretrganega življenjskega območja. Tako se izogibamo tudi nevarnosti geografske izolacije divjadi in dolgoročno tudi genskemu siromašenju posameznih populacij. Najbolje je, če prehode že od vsega začetka vključijo

v načrtovanje avtocest, kar bistveno zmanjša stroške, kajti poznejše gradnje takih mostov so

navadno za polovico dražje. Na Hrvaškem, na primer, so pri novih avtocestah že upoštevali take prehode. Gutleb meni, da bo treba tudi v Sloveniji, pač naknadno, zgraditi nekaj prehodov oz. zelenih mostov.

Prehode naj bi postavili oz. zgradili na starih in znanih stečinah divjadi in, če je potrebno, v presledkih 10 do 15 km, široki pa naj bi bili od 80 do 150 m. Vse, kar je več, »nič ne prinese; bolje sta dva 100-metrski prehodi kot pa en sam, zelo širok,« meni Gutleb. Izkušnje so namreč pokazale, da divjad prehodov oz. mostov, ki so ožji od 80 metrov, ne sprejme, ne gre čeznje in jih ne uporablja. Prehod naj služi samo divjadi in naj bo čim bolj prilagojen naravnemu okolju. Če pa ga hkrati uporabljajo tudi ljudje, mora biti načrtovan pač nekoliko širše in opremljen z jasno vidno oddelitvijo »živalskega« prehoda od »človeškega«. Za divjad mora biti do prehoda speljan koridor.

Ponavadi gre medved čez prehod prvič takrat, ko sledi svojemu plenu, jelenjadi. To so potrdili tudi telemetrični podatki iz Avstrije. Zato se Gutleb čudi, da je prehod pri Podkloštru prej prečkal medved kot jelenjad.

Številčnost medvedov na Koroškem

Na Koroškem že kar nekaj let občasno živi 12 do 15 medvedov; od tega jih je 7 do 8 stalna divjad, zato imajo tako rekoč domovinsko pravico živeti tam. Življenjski prostor medvedov na avstrijskem Koroškem obsega predvsem jugozahodni del dežele, to je predel apnenčastih tal s Karavankami, Karnijskimi in Ziljski-

Po 101 letu medved zopet v Švici

Kakor je poročala švicarska televizija DRS 26. 7. 2005, sta dve obiskovalki narodnega parka v Kantonu Graubünden, blizu gorskega prelaza Offenpass, opazovali medveda, ki je bil v omenjenem švicarskem kantonu ponovno opažen natanko po 101 letu odsotnosti.

Znano je bilo, da medved živi v bližini, v Italiji na južnem Tirolskem, 20 km pred državno mejo, a si nihče ni mislil, da bo tako kmalu prišel v Švico.

Uprava narodnega parka, ki je napotila na območje o zadevi preveriti svoje čuvaje, je potrdila resničnost navedb obeh obiskovalk in medvedovo prisotnost v nacionalnem parku. Televizija je med tem tudi že pokazala prve posnetke ilegalnega prehodnika državne meje. V istem kantonu je bil zadnji medved ustreljen pred 101 letom.

Na žalost je bilo veselje naravoslovcev zelo kratko, saj so z veseljem pričakovano vrnitev velike zveri po naravni poti že skalile prve negativne vesti. Medved je namreč medtem že raztrgal goveje tele na alpskem pašniku. Po vsej verjetnosti je pradomovina tega medveda Slovenija. - Marko Matičič, Steffisburg (Švica)

mi Alpami; v glavnem torej vse, kar je južno od Drave. Čez omenjeni pas vodijo tudi prastare medvedje stečine. Srednjekoroškemu prostoru med Celovcem, Šentvidom ob Glini in Beljakom, ki je gospodarsko, naseljeno in turistično najbolj zasičen, se medved izogiba. Severovzhodni del dežele s Turami, Noki, Krškimi Alpami ter Svinško planino in Golico medvedu služi le kot tranzitna smer proti Štajerski in Solnograški.

Kljub latentnemu strahu je večina Korošcev medvedovo navzočnost sprejela precej prijazno. Resnici na ljubo pa je treba poudariti, da je škoda, ki jo medvedi vsako leto napravijo na Koroškem – povprečno deset pokončanih ovc – res zanemarljiva. Tudi sicer njihove navzočnosti pri ljudeh skorajda ni občutiti, ne povzročajo občutka ogroženosti. Izkušnje potrjujejo, da med drobnico napravi medved največ škode takrat, ko pride nekam na novo in še ne pozna krajevne ponudbe hrane. Takrat so mu pač ovce najbolj pri »roki«. Ko se v kraju udomači, se ponavadi škoda krepko zmanjša. Napadi na ljudi niso znani.

Gutleb priznava, da je zdajšnja medvedja populacija na Koroškem še krepko pod kritično številko od 30 do 50 medvedov.

Avstrija, na primer, bi zlahka prenesla 500 medvedov.

Vprašljivo pa je, če se bo na Koroškem v doglednem času število medvedov bistveno povečalo, kajti marsikaj kaže na zmanjšanje populacije. Vzrok temu je pomanjkanje medvedk. Na Koroškem so namreč medvedke le občasne in zelo redke 'turistke', pravi Gutleb. Odkar so v šestdesetih letih prejšnjega stoletja tudi 'uradno' uplenili zadnjega karavanškega medveda na Koroškem, tam verjetno nobena medvedka ni več skotila mladičev. Sicer so v Ziljskih Alpah leta 1999, malo zatem pa tudi pri Železni Kapli videvali medvedko z mladičem, a sta po vsej verjetnosti obe pripeljali svoj naraščaj že s seboj in se z njim spet vrnil v Slovenijo.

To pomeni, da medvedja populacija na Koroškem še zdaleč ne stoji na trdnih nogah. Očitno bo treba 'umetno' naseliti nekaj medvedk, da bodo prišli na svet končno tudi na senčni strani Karavank avtohtoni, pristni koroški medvedi.

Konec koncev pa bosta preživetje in obstoj medvedov na Koroškem dolgoročno zagotovljena le, če bodo to podprli lovci in preostalo prebivalstvo ...

Franc Wakounig
KPL - Celovec

Noži Fällkniven - kakovost s severa

Da se nož razlikuje od noža, pravi lovci hitro spoznajo. Njihova kakovost se ne kaže le v

poteh. Ker pa se z lovom ukvarjam skoraj vsak dan, moram tako hoditi več peš. To pa je vsekakor tudi boljše za zdravje.

Srbski pregovor pravi: » *Svaki*

ceni, temveč v uporabnosti. Poleg skrbno izbrane oblike, ki sledi znanemu reku, da so preproste rešitve najboljše, jih odlikujejo tudi najboljši materiali. Zato dober nož ni samo modna muha ali predmet za postavljanje. Rekli boste: »Nakladanje, saj tistih nekaj srnjadi na leto obvladamo tudi s svojim čehom, švicarjem ali celo kakovostno famipo iz daljnega Prizrena, če jo še imamo«! Mogoče imate celo prav – nikogar ne silim v nekaj proti njegovi volji. Tudi sam ne ljubim preveč raznih terencev, ki so nujna oprema marsikaterega lovca. Dokler večino voženj opravi po asfaltiranih cestah, se raje vozim v stari corolli, ki je presneto nizka in neprimerna za vožnjo po poljskih in gozdnih

Nekaj modelov nožev tovarne Fällkniven

je *lud na svoj način*» in tako je tudi prav. Zato je odločitev, kaj si boste izbrali, seveda vaša.

Ena izmed mojih šibkih točk so gotovo noži. Že pred leti sem opazil oglas v nemških lovskih revijah za firmo Fällkniven in nekaj modelov omenjene švedske tovarne mi je bilo takoj všeč. Zdaj sem ga (jih) spoznal podrobneje, pa naj vam jih predstavim.

To je družinsko podjetje v daljnem Norrbottnu na Švedskem, kjer so desetletja spoznavali, kaj potrebujejo lovci. Podjetje, ki je lani praznovalo dvajsetletnico obstoja, je zdaj znano kot specialist na področju nožarstva.

Njihove nože odlikuje triplastno rezilo. Sredica rezila je iz jekla VG 10, prvič predstavljenega leta 2002, obložena pa je z nerjavnim jeklom - 420J2. To je nedvomno najboljša kombinacija prožnosti, odpornosti in obstojnosti ostrine; zaželeno lastnosti

vsakega dobrega rezila – noža. Take kakovosti ne zagotavlja nobeno drugo podjetje, ki izdeluje nože. No, res poznamo tudi kakovostne norveške nože firme Helle, ki imajo rezilo prav tako sestavljeno iz treh plasti, toda menim, da noži firme Fällkniven sodijo še v višjo kategorijo. Jeklo VG10 dosega trdnost 59 HRC. Nekateri modeli so narejeni iz powder steela (sintrano jeklo), posebno dragega in za obdelavo zahtevnega jekla s trdoto nič manj kot 64 HRC-jev. Tak nož res drži ostrino izjemno doooogo! Iz takega jekla je izdelan njihov preklopni nož z oznako U2, in je v svetu vodilni preklopni nož z »laminatnim« rezilom.

Že na fakulteti, čeprav gozdarstva žal nisem končal, so nas učili, da je ostra sekira manj nevarna od tope, ker teže spodleti! Ko sem profesorja vprašal o ranah, mi je zatrdil, da se take usekanine (ureznine) lepše in se hitreje celijo. Podobno je tudi z

noži, zato mora biti nož vedno tako oster, da brije. Delo s takim nožem je neprimerno lažje. Kar pa zadeva rane, vam svetujem, da ste previdni in ne preizkušate časa celjenja na svojem telesu.

V ponudbi nožev firme Fällkniven naj omenim model F1, ki je nastajal 8 let, zdaj pa ga uporabljajo tudi švedske zračne sile. V tem modelu izdelujejo nož z ročajem iz zelene mikarte, izredno obstojnega materiala, posebnega platna, stisnjenega v stiskalnici z obremenitvijo nekaj deset ton. Ročaji drugih nožev so iz obstojnega umetnega materiala thermoruna. Po mojem okusu so še modeli: WM1, H1, NL5 IDUN ter noži tre kronor – enodelni in preklopni. Proizvajalec ima posebno dovoljenje, da jih lahko označujejo s tremi kronami, švedskim državnim simbolom, starim več kot 700 let.

Nož nabrusite s posebno finim diamantnim kamnom in potem zloščite s keramičnim kamnom. Fällkniven ponuja tudi omenjene pripomočke, potrebujete le malo spretnosti.

Če ste rojeni pod srečno zvezdo in boste nož zaradi pogostega lova ob obilici plena in zato tudi brušenja izrabili, vam ga v njihovi tovarni lahko obnovijo; za ustrezno plačilo seveda. Menim pa, da to ne bo potrebno. Verjetno se to ne bo zgodilo prej kot v dveh letih, za omenjeno dobo pa vam proizvajalec daje garancijo.

Ja, to so res noži za poznavalce in temu podobne so tudi cene, ki se gibljejo od 630 do 3.500 švedskih kron. Če niste navaden Zemljan, si lahko privoščite nož iz cowry X damaščanskega jekla za »samo« 11.200 švedskih kron! Da bo lažje: srednji tečaj krona je 25,6 sit. Svetujem, da preračunate v sedečem položaju ...

V Sloveniji dobite nože na naši Obali v trgovini **Ulov v Luciji pri Portorožu** ali pa na Švedskem.

Na koncu še namig: nož je lahko lepo darilo. A v takem primeru vam mora srečni obdarjenec zanj nekaj malega plačati. Tudi če niste vraževerni!

Mitja Kersnik

Foto: M. Bolha

Neprijeten dogodek za srnjaka, ki se je maja na Ljubljanskem barju (LD Ig) zapletel v žice neaktivnega električnega pastirja, se je po zaslugi lovca Matije Bolhe, ki je slučajno prišel mimo, srečno končal. Lovec je odšel domov po odejo in klešče. Odejo mu je vrgel prek komaj očiščenega rogovja in previdno poščipal žico električnega pastirja, ki ga nevesten kmet, ko je jeseni nehal pasti živino, ni pospravil. Prvi del dejanja je lovec fotografiral, da bo kmetu v poštni nabiralnik potisnil izvod Lovca, kjer je dogodek dokumentiran.

NENAVADNA DRUŽINA

»Izgubljeni« srnjaček – »bambi« – je našel zavetje pri dobrih ljudeh v Olimju. Ker je domača psica, nemška ovčarka, prav tedaj dojila svoje mladiče, je višek mleka brez zadržkov ponudila »izgubljenčku«. Tako je z njeno pomočjo odrasčal med njenimi mladiči. Varovala in negovala ga je z enako skrbnostjo kot svoje mladiče. Ko je srnjaček odrasel v lepega vilarja, je odšel v bližnji gozd. Toda »krušna mamica« ga je lahko kadar koli priklicala k sebi s posebnim laježem. Vsakič ga je skrbno očistila zunanjih zajedavcev. To dokazuje nekoliko slabši dokumentarni posnetek.

Branko Vasa

Foto: M. Rovčak – Dlan

Lov, starostniki in kakovost življenja

Lov je del človeških dejavnosti že od davnine. V posameznih zgodovinskih obdobjih se je potreba po lovu glede preživljanja spreminjala, pa tudi pogledi na lov, oblike in načini lova. Spremenil se je tudi odnos do lova, in sicer lovcev, pa tudi drugih. Vedno več je poudarka na gojitvi divjadi in varstvu narave. Za zapise o lovu, lovu na polhe je v naši deželi, takratni Vojvodini Kranjski, poskrbel že Janez Valjkard Valvasor v znamenitem delu Slava Vojvodine

Foto: A. Bren

Najstarejši član LD Izlake, Franc Bren, še hodi na lov in je maja 2005 v 86. letu starosti uplenil tudi srnjaka. »Lovski blagor!«

Kranjske (1). Prebivalstvo na Zemlji, predvsem v Evropi in tudi pri nas, se vse bolj stara. Zato ni čudno, da je tudi med lovci vse več starejših. Ko človek doseže starost 65 let, je po definiciji Svetovne zdravstvene organizacije že star človek, starostnik. Po statističnih podatkih na ravni LZS, ki zajema 19.355 članov in članic (podatki so še v obdelavi, ker še ni vključenih približno 2000 članov), je povprečna starost pripravnikov približno 35 let, rednih članov 54 let, častnih članov 77 let in rednih/častnih članov 80 let (2). Žal, kot vemo, starost pogosto prinaša tudi nekatere nevšečnosti, npr. pogostejše bolezni, osamljenost, manjšo telesno aktivnost, slabši socialni položaj kot v aktivnem delovnem obdobju, kar vse lahko vpliva na slabšo kakovost življenja posameznika. Kako je na splošno ocenjena kakovost življenja v posameznih državah, je na voljo veliko lestvic in preglednic oziroma pogojev in stanj. Eden od pokazateljev (indeksov) kakovosti življenja zajema naslednje dejavnike: materialno blagostanje, zdravje, politično stabilnost in varnost, družinsko življenje, družbeno življenje, podnebje in zemljepisne razmere, varnost glede zaposlitve, politično svobodo in enakost med spoloma (3). Za leto 2005, po istem viru (točkovanje od 1 do 10), je glede kakovosti življenja po državah na prvem mestu Irska (8,333 točke), Švica je na 2. mestu (8,068), Švedska na 5. (7,937),

Italija na 8. (7,810), Španija na 10. (7,727), ZDA na 13. (7,615), Japonska na 17. (7,392), Avstrija na 20. (7,268), Francija na 25. (7,084), Nemčija na 26. (7,048), Slovenija na 27. (6,986), Velika Britanija na 29. (6,917), Češka na 34. (6,629), Madžarska na 37. (6,34), Argentina na 40. (6,469), Hrvaška na 49. (6,301), Indija na 73. (5,759), Albanija na 78. (5,634), Srbija in Črna Gora na 84. (5,428), Ukrajina na 98. (5,032), Rusija na 105. (4,796) itn. Seveda pa je osebna kakovost življenja posameznika v različnih deželah lahko različna. Tudi med lovci? Kako jo izboljšati? Kako med starejšimi lovci? Več dobrih odločitev v tej smeri je naredila že LZS, pa tudi lovske družine same: olajšave pri članarinah in obveznem delu v lovišču, pozornosti ob obletnicah in jubilejih – objave v Lovcu in slovesnosti v lovskih družinah, pomoč mlajših članov, da starejšim omogočijo lažji dostop v lovišče in še bi lahko naštevali. Vse to lahko vsaj malo prispeva k boljši kakovosti življenja tudi starejšega lovca. Naštete pobude razvijajmo še naprej in jih dopolnjujmo!

Andrej Bren

Viri:

1. Janez Valjkard Valvasor: Slava Vojvodine Kranjske. MK, Svet knjige, Ljubljana 1984
2. Darko But: Lovski informacijski sistem Lisjak, 2005.
3. The Economist Intelligence Unit's quality-of life index: The world in 2005.

Tudi starejšim lovcom omogočimo lov na gamsa

Pri prebiranju lovske literature sem na več mestih naletel na vprašanje in priporočila, kako v lovskih družinah pomagati starejšim lovcom, ki niso več povsem kos težkim preizkušnjam v gorah pri lovu na gamsa.

Starejšim lovcom, ki so kljub starosti še ohranili ljubezen do gora in bi še vedno radi ostali zvesti gorskemu lovu, je treba ta užitek pomagati ohranjati kolikor mogoče dolgo. Nemški pesnik Wagner je zapisal: *»Kljub starosti se lovec zna živeti v gore in se z njimi povezati. Za to ga gore tisočkrat poplačajo. Tudi starejšemu lovcu, ki se jim približa in začuti oster zrak gorskih vetrov, predstavljajo gore neusahljiv vrec veselja in sreče.«* V svoji knjigi, das 'Gamswild' pa je dr. Knaus zapisal: *»Dan, ko starost gorskemu lovcu ukaže 'NIČ VEC', pride tako ali tako vedno prezgodaj!«*

Da bomo starejšim članom dejansko omogočili lov na gamsa, moramo mlajši člani poskrbeti za dostopnost lovišča: dobro izpeljane in terenu prilagojene lovske steze. Take z enakomernim vzponom so temeljni pogoj, ki starejšemu lovcu dejansko še omogočijo lov na gamsa ter od njega ne terjajo preveč telesnih moči. Povezujejo naj za lov pomembne točke. Vsaka čezmerna poraba telesne moči z utrujenostjo in zadihanostjo lahko pri starejšem lovcu ob nenadnem srečanju z gamsi, ko je treba hitro

ukrepati, izbrati in streljati, povzroči lovsko neupravičen strel. Posledica je zgrešen strel ali še slabše, obstrelitev gamsa. Iskranje obstreljenega gamsa na težavnem terenu pa ni lahka naloga. Hitra smrt divjadi velja za najvišji zakon lovske etike in pravičnosti. Nedopustno je pustiti gamsa razpadati na polici nedostopne skale, kjer postane žalosten ostanek nekoč ponosne divjadi. Zato je spremstvo mlajšega lovca na lovu več kot priporočljivo in dokaz pravega lovskega tovarištva. Lov postane za starejšega lovca spet pravi užitek.

Čas za lov je skoraj vsakemu lovcu skoraj vedno skopo odmerjen. Mnogo je članov lovskih družin, ki so tudi več deset kilometrov oddaljeni od lovišča. Povprečen lovec z vso pravico premišljuje, da časa, ki ga ima na voljo za lov, ne bo porabil za dolgo pešačenje in vzpon do lovišča. V prvi vrsti želi čim prej uživati v stiku z divjadjo. Tudi starejši lovci, ki niso več kos težkim preizkušnjam v gorah, imajo pravico do lova na gamsa.

Velik razmah gozdarstva v minule obdobju je lovcem s širokopotezno gradnjo gozdnih in planinskih cest omogočil dostop z avtomobilom do visoko ležečih planinskih predelov. Tako se je odprl dostop do novih gamskih lovišč. Od gorskih cest se odcepljajo lovske poti na lovcem znanih, turistom pa največkrat neopaznih mestih. Divjad se avtomobilov skoraj ne boji več. Tudi pastirjev ne. Je pa zelo nezaupljiva do tujih oseb, če se nenadoma pojavijo v njihovih staniščih. **Streljanje na divjad, iz katerega koli motornega vozila, je lovsko neetično in tudi z zakonom prepovedano. To velja za mlade in tudi starejše lovce!**

Marsikateremu mlajšemu lovcu, polnemu telesnih moči in zavzetosti, poletni gams pomeni veliko manj kakor gams v zimski dlaki. Prisegajo na črnega, z vihravim zimskim čopom. Zato starejšim lovcem omogočimo, da uživajo v poletnem lovu na gamsa s letni dlaki. V znanih alpskih loviščih Nemčije in Švice pa tudi drugje je znan lov »auf den Sommergams« (na letnega gamsa). Poletje v gorah je čudovito. Dolgi dnevi, osvežujoč gorski zrak, pisano cvetje in beli oblaki na modrem nebu kličejo v planine, na zalaz na poletnega gamsa. Če bodo lovske steze pravilno vzdrževane, bo starejšim članom postal lov na gamsa ob naši pomoči pravi užitek. Pa

ne samo starejšim, tudi marsikateremu mlajšemu lovcu. V samotni visoki planini in v svežem zraku, daleč od dogajanj v dolini, je lovec na poletnega gamsa deležen pristnega lovskega doživetja.

dipl. inž. Bojan Rak

Pravilno opravljanje lovskega šega in običajev

Šege in običaji so del kulture vsakega naroda. Tudi slovenske lovske šege in običaji so sestavni del kulture slovenskega naroda. Sleherni lovec jih mora spoštovati, jih ohranjati in se po njih ravnanju ter jih prenašati na mlajše rodove. Vsako odstopanje od lovskega običaja priča o nezadostnem poznavanju ali njihovem nespoštovanju. Sleherno

Takšen naj bi bil slovenski lovski klobuk.

takšno napako hitro opazijo lovci in nelovci, ki si jo tudi zapomnijo. Ti lovcem očitajo nepravilnosti pri lovskega obnašanju. Dolžnost lovcev je, da skrbimo za ugled naše lovske organizacije in za pravilno opravljanje lovskega šega in običajev, in sicer tako pri lovu kot tudi pri druženju lovcev, kjer nas še najbolj opazujejo. Druženja lovcev so različna: od veselih, do žalostnih, ko se na lovskega pogrebu, npr., poslavljamo od lovskega tovariša. Pri druženjih lovcev, zlasti na lovskega pogrebu, je obvezna slovenska lovska noša. V poletnem času je to lahko tudi letna lovska noša, sicer pa lovski krog in klobuk. Zaželeno je, da bi bili udeleženci oblečeni enako; torej ali vsi v zimski noši (kroju) ali vsi v letni.

K lovski noši je predpisan tudi slovenski lovski klobuk. Ta je

zeleno barve, z lovskim znakom na levi strani; zgoraj je potlačen tako, da je na vrhu jamica (»štula«) s še dvema sprednjima jamicama ob straneh za oprijem s prsti pri odkrivanju ali pokrivanju. Klobuk je obdan s tremi zelenimi pletenimi vrvicami. Ko opazujemo lovce na druženjih, zlasti na pogrebi, ima precej lovcev na glavi neslovenski lovski klobuk. Zgodi se, da imajo celo lovci, ki so na »častni straži« ob krsti, na glavi klobuk brez jamice na vrhu; nosijo klobuke lovcev iz sosednjih držav, zlasti avstrijskih. Tak klobuk vendar ne spada k slovenski lovski noši in naj ga lovci, če že želijo, nosijo le na lovu ali pa kadar ne bodo imeli na sebi domenjenih slovenskih lovskega oblačil – noše. Kakšen naj bo slovenski lovski klobuk, je lepo opisano v knjižici Etični kodeksi, lovske običaji in lovska noša na strani 50.

Lovski rogisti in lovski pevski zbori pri svoji glasbeni dejavnosti potrebujejo svoj prostor, ki je ponavadi nekoliko ločen od drugih lovcev. Pri oblikovanju lovskega spreveda pa **morajo obvezno hoditi v sprevodu**. Ko se sprevod ustavi, se lahko postavi posebej na način, ki služi dobremu izvajanju glasbenih dejavnosti. Tudi nelovci pogosto kritizirajo, če rogisti in lovski pevski zbor ne gresta na pogrebu skupaj z drugimi lovci – torej v lovskega sprevodu. Na tem mestu bi rekel le, da je vse odvisno od vodij zborov, predvsem od njihovega poznavanja lovskega šega in običajev ...

Večkrat je opaziti nepopolno izvajanje lovskega šega in običajev tudi na drugih lovskega druženjih in pri lovu. **V marsikateri lovski družini bi bilo treba osvežiti znanje o lovskega šega in običajih.**

Dobro bi bilo, da bi v okviru stalnega izobraževanja našega članstva organizirali predavanja in razgovore o lovskega šega in običajih, kar bi zagotovo veliko pripomoglo pri njihovem pravilnem ohranjanju.

Jože Kocjančič

Barvno upodobiti »zamrznjen trenutek« iz življenja divjadi ...

Predstavljamo vam slikarja, ilustratorja in oblikovalca Igorja Pičulina

Prispevek je pravzaprav najprej odgovor predvsem vsem tistim bralcem, ki ste se po telefonu, elektronski pošti ali s pismi obračali na uredništvo Lovca in nas spraševali za naslov slikarja, ki se s svojimi slikami divjadi poleg dveh že znanih in uveljavljenih lovskega slikarjev, **Jurija Mikuletiča in Uelija Iffa**, v zadnjih nekaj letih pojavlja v našem glasilu in knjigah, ki jih izdaja LZS.

Res je, že zdavnaj bi ga lahko predstavili, pa smo to doslej nekako prepuščali njegovim barvnim slikam, ki nam jih avtor, največkrat po naročilu in natanko na domenjeni rok, vestno pošilja na uredništvo; največkrat že skenirane iz njegovih originalov, ki ostanejo pri njem doma. To so likovna avtorska dela enega izmed nas, lovca **Igorja Pičulina**, po poklicu oblikovalca, zaposlenega v podjetju Iskraemeco v Kranju. Tako elektronska priprava njegovih slik za objavo v Lovcu Igorju ne pomeni večjih težav, saj prav tako kakor čopič in vodene ali tempera barve obvlada tudi računalnik, ki je pri njegovem osnovnem poklicu pravzaprav delovno orodje. Na naše veselje nam pripravi njegovo avtorsko barvno upodobitev že v ustreznem, barvno obdelanem računalniškem dokumentu, pripravljenem za objavo. Največkrat nam ga, shranjenega na CD, pošlje po pošti. Tako v uredništvu nismo nikoli v skrbeh, ali bo naročena ilustracija ali grafičen strokovni prikaz za kakšen strokovni članek v tekoči številki prišel v naše roke še pravočasno.

Igor dobro pozna lovstvo in divjad, saj je lovec (v LD Jošt - Kranj) že od leta 1979, znan pa je tudi kot izjemen strelec (tudi večkratni državni prvak in zma-

govalec mnogih strelskih tekmo-
vanj). Zato po tej strani njegovo
ime ni novo v slovenskem lov-
stvu in Lovcu.

S slikarstvom se Igor Pičulin
ukvarja že od leta 1980. Povedal
mi je, da je sprva slikal predvsem
naravo in kmečke motive, ki pa
jih je čas do današnjih dni skoraj
povsem preoblikoval. Prej bi ga
velikokrat lahko srečali v doma-
čem okolju rodnega Stražišča pri
Kranju, kjer je kot akvarelist naj-
več slikal stare hiše, kozolce in
znamenja. Upodabljal je značil-
ne elemente kmečke gorenjske
arhitekture in ostanke nekdanjih
ekstenzivnih poljedelskih orodij
ali »tehnike«, kot bi rekli danda-
nes.

O Pičulinovem slikarskem
ustvarjanju je ob priložnosti ene
izmed njegovih več samostojnih
slikarskih razstav dr. **Cene Av-
guštin** opisal avtorjevo delo in
stvaritve: »... Igor Pičulin je
dober opazovalec; dobro ve, da
so tla, hiše in ozračje nasičeni z
barvami, ve, kako je treba z njimi
meščati temna debela dreves, čr-
ne late kozolcev, ostre robove
temnih streh zvonikov ali ogrod-
je gospodarskih poslopij, v kate-
rih se skriva množica barvnih
odtenkov. Značilno za slikarjeve
krajinske slike je predvsem nizko
očišče, kar daje slikam močan
prostorski zalet. Pičulinov pre-
tanjeni slikarski spomin ničesar
ne izpušča, drobni, komaj opazni
detajli so zanj enako zanimivi kot
na primer širina panoramskega
pogleda na pokrajino. Spremi-
njajoče se razmerje med obema
načinoma gledanja daje Pičuli-
novemu slikarstvu zdaj risarsko
jasen in plastičen, drugič barvno
poudarjen in slikovit karakter.
Ta se uveljavlja v najrazličnejših
upodobitvah živali v naravnem
okolju pogosto v družbi s člove-
kom – lovcom. Odnos med njimi
je sproščen in naraven, kot bi
bila lovec in žival na neki način
notranje povezana. Lovec ni pri-
kazan kot njen sovražnik, temveč
kot varuh narave in življenja v
njej.«

Jaz pa bi, potem ko sem ga
tudi sam dobro spoznal, še dodal:
kakor vsi kmečki arhitektur-
ni spomeniki pa v slikarjevih
delih zaživijo tudi domače in
divje živali, nemalokrat poveza-
ne z njimi. Natančno naslikane
jih največkrat (če le ne gre le za
narochen portret ali strokovno sli-
ko) vidimo barvno upodobljene
v njihovem značilnem okolju in
v nekem značilnem, slikarsko
»zamrznjenem trenutku« njihove-
ga življenja in dejavnosti.

Igor Pičulin pri ustvarjanju

Pičulinova slika: Lisica s kljunačem (akvarel)

Pravzaprav se avtor vedno potru-
di na sliko ujeti značilen trenutek
iz življenja neke živali v njenem
prav tako značilnem okolju; npr.
rastlinojede živali največkrat na-
slika pri hranjenju, begu, opreza-
nju, zveri pri iskanju plena, v
boju za naklonjenost samice ...
Zanimivi in življenja polni so
tudi njegovi upodobljeni prizori
divjadi, ki so povezani z lovom.
Veliko smo jih že lahko videli
kot dopolnilne ilustracije ob ob-
javljenih lovskih zgodbah in do-
življajih v Lovčevi rubriki *Lov-
sko pripovedništvo*. Celotna pa-
leta, pravzaprav že kar mala av-
torska slikarska razstava Igorja
Pičulina, pa je ovekovčena v

28. knjigi Zlatorogove knjižnice
ali natančneje v zborniku izbra-
nih dobrih lovskih pripovedi, *Ze-
lene stečine II – Dotiki narave*.
Avtor je knjigo, poleg tega, da jo
je v celoti ilustriral, tudi obliko-
valsko uredil.

Povsem drugačen pristop in
slikarsko tehniko pa nam je avtor
predstavil v 29. knjigi ZK, v stro-
kovni knjigi mag. **Marka Mali-
ja** *Lovska Kinologija* in v majhni
knjižici *Stopinje in sledovi divja-
di (Sesalci)*, ki ste jo prejeli kot
prilogo Lovca. Tu se je izrazil
predvsem kot ilustrator izjemno
natančnih strokovnih prikazov –
naravoslovnih strokovnih ilu-
stracij, ki so v bistvu vizualno

dopolnilo poljudnoznanstvenega
ali strokovnega besedila, torej
slike, ki bralcu pomaga do pra-
vilne predstave vsega opisanega
z besedami. Igorja lahko spozna-
mo povrh vsega tudi kot stro-
kovno in tehnično odličnega
fotografa in oblikovalca. Je prav-
zaprav vsestransko usposobljen
sodelavec, grafik in ilustrator, ki
si ga kot sodelavca vsako sodob-
no uredništvo samo želi.

Ko sva se v vročem poletnem
popoldnevu pogovarjala o njego-
vih najpogostejših slikarskih teh-
nikah, mi je zaupal, da najraje
uporablja vodene barvice in tem-
pero, včasih pastelne barve in
akril, da pa se občasno zateče
tudi h kombinaciji vseh ter da
mnogokrat vse skupaj kombinira
tudi s črtno, tuš tehniko – pravza-
prav s perorisbo. Kakšno tehniko
bo v posameznem primeru upo-
rabil, se navadno odloči šele, ko
sprejme določeno ilustratorsko
ali slikarsko nalogo. Takole mi
je razložil: »Pri ustvarjanju stro-
kovnih slik in prikazov, ki mi jih
naročate, si velikokrat pomagam
tudi s fotografijami živali, njihov-
ih telesnih delov in seveda tudi
s sodobnimi računalniškimi teh-
nikami in orodji. Kako bi sicer
dandanes lahko grafično, sodob-
no in najbolj realno ter verno
predstavil npr. lobanjo, lobanj-
ske šive, obliko ... neke živali,
če si ne znaš pomagati s fotografs-
ko in računalniško tehniko!? To
so vendar avtorsko realni ilustra-
tivni prikazi, kjer sta umetniška
svoboda in lastno doživljanje ob-
jekta podrejena pedagoško-izo-
braževalnemu cilju poljudne
predstavitve nekega naravoslov-
nega objekta! Vse to pa povsem
odpade pri mojem drugem na-
čelu slikarskega osebnega doživ-
ljanja narave in pri mojem, lahko
bi rekel umetniškem slikarskem
upodabljanju narave in divjadi
na terenu, ki mi je bližji, za mojo
dušo, se mi je prepričljivo in
mimo izpovedal.

Med vsemi ustvarjalnimi pri-
stopi je Pičulinu najbolj pri srcu
upodabljanje in slikanje prizorov
iz narave, ki so povezani z div-
jadjo in lovom, zato je še pri-
stavil: »Vsako željo in naročilo
uredništva Lovca takoj in z ves-
seljem sprejemam ter tudi začnem
udeležati, če mi le službene za-
dolžitve to dopuščajo. Res je, da
največkrat niste prizanesljivi z
roki,« mi je hudomušno očital,
»a vseeno: vaša naročila in želje
so zame izziv, ki mi, če sem od-
krit, prav tako kakor moje samo-
stojne razstave pomagajo, da
moje delo spozna najširši krog

Foto: P. Pičulin

Fotolovci pozor!

Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi - CIC je zaprosil tudi uredništvo našega glasila, da vas opozorimo na

Mednarodno tekmovanje za najboljšo naravoslovno fotografijo

Tema: **PTICE SELIVKE IN DIVJE ŽIVALSTVO**

Opozarjajo na skrajni rok za oddajo fotografskih prispevkov, ki je **31. december 2005**.

Nagrade bodo razglašene na 35. generalni skupščini CIC, 3. maja 2006 na Cipru.

Več o mednarodnem tekmovanju in pogojih kandidiranja za nagrade boste izvedeli na spletnih straneh (angleški, nemški in francoski jezik):

<http://www.cic-wildlife.org/?id=71>

slovenskih lovcev. Zato se mi zdi lepo, da ste se odločili, da me osebno predstavite v Lovcu, saj me lovci (tudi iz tujine) pa tudi drugi bralci glasila pogostokrat kličejo, če jim daste moj naslov in telefonsko številko. Zaupal mi je še, da je največje zanimanje za originale v Lovcu objavljenih in pomanjšanih slik z lovsko tematiko. Veliko je tudi tistih, ki si želijo, da jim sliko naslika po naročilu, z želeno lovsko tematiko ali z določeno divjadjo ali kakšno hudomušno lovsko karikaturjo, ki bi jo s posvetilom poklonili lovcu ob življenjskem jubileju. »Največkrat pa naročila in kratek čas za pripravo slike ne gresta skupaj... Ker trenutno pripravljam dela že za novo samostojno razstavo, tudi ni mogoč odkup vseh mojih že naslikanih originalov, tako da z zainteresirani stvari pustimo največkrat časovno odprto. Nekaj

želj posameznikov pa sem lahko tudi upošteval...« Še to je pristavil: »Zanimivo,« se je nasmejal in smeje odkimal, »kdo vse se ob listanju Lovca ne spomni name. Pred nedavnim sem na posebno željo vrhunskega izdelovalca diatoničnih in klavirskih harmonik eno unikatno poslikal tudi z lovskimi motivi.« Meni pa je ob koncu najinega pogovora godilo, ko mi je zaupal, da je z menoj in sploh z uredništvom Lovca prav »fletno« sodelovati.

Čeprav smo se odločili, da osebno predstavimo našega slikarja, ki trenutno vleče lok »prve violine« med drugimi, prav tako cenjenimi likovnimi in fotografskimi sodelavci uredništva, ne bomo izdali njegovega osebnega naslova in telefonske številke. Z avtorjevim dovoljenjem vam ga bomo radi povedali po telefonu, če boste želeli.

Boris Leskovic

Foto: N. Družina

Tudi lovski prijatelji in žene lovcev pomagajo pri spravilu sena za dopolnilno zimsko krmljenje divjadi. Fotografija je nastala 16. julija 2005 v lovišču LD Draga – Trava v predelu, imenovanem Petrka vrh.

Žene presenetile svoje može

Zadnji vikend junija, ko je generacija lovskih pripravnikov 2005 pri LZ Maribor opravila lovske izpite, so bili novi lovci iz LD Zreče nemalo presenečeni. Njihove žene so jim namreč skrivaj naročile radijske čestitke in zanje organizirale bogat piknik. Vse v znamenje pozornosti, ker so tako uspešno opravili lovski izpit. Povsem zaslužno, saj so bili vsi mladi lovci iz omenjene LD razglašeni za odličnjake. Poleg vseh dobrot, ki so jim jih žene pripravile same, so jim spekle še veliko torto. Ker je bilo jedače in pijače na pretek, so bili novi lovci zadolženi, da na piknik povabijo tudi svoje mentorje z ženami in vse dosegljive predavatelje.

Tako je bila kmalu v popoldanskih urah tistega junijskega dne zbrana številna lovska družina, med njimi seveda niso

manjkali muzikanti. Iz »prese- nečenja« je naposled nastala prava veselica, ki je mladi lovci prav gotovo ne bodo hitro pozabili. Ob prijetnem druženju niso skri- vali hvaležnosti, ki so jo v zna- menje zahvale izkazovali svojim dragim ženam. Tudi za nas, go- ste predavatelje, bo ostal spomin na prešerno druženje nepozaben.

Vse je potekalo na vzorno ure- jeni domačiji **Miroslava Hrena** nad Zrečami, po čemer pa je bilo mogoče sklepati, da je bila orga- nizacijski vodja prireditve prav njegova žena **Tanja**. To je izpo- vedovala tudi s svojim odločnim, a vendar prisrčnim nastopom.

Če star pregovor še velja, da »dobri zgledi vlečejo«, potem naj bo omenjeni primer spodbu- da še za katero damo, ki bo orga- nizirala, da bodo »boljše polovi- ce« nove lovce presenetile s po- dobnim dejanjem, kot so ga sto- rile žene novopečenih lovcev v LD Zreče.

Branko Vasa

Spominski posnetek vseh udeležencev. Med njimi sta tudi dva preda- vatelja (desno zgoraj): Zmago Tinta in Branko Vasa.

Mladi lovci z ženami ob torti. Od leve: Sebastijan Sagadin z Milko, Peter Ločnikar z Janjo, Miroslav Hren s Tanjo, Dejan Pinter s Sin- tijo in Bojan Dečar s Koni.

Polonine polpetke

Za 6 oseb potrebujemo:

650 g ostankov različne sveže divjačine, (fazan, srnjad, jelen ...), 150 g surove ali dimljene slanine, 1 na drobno sesekljano čebulo, osem rezin belega kruha, 200 ml suhega belega vina, tri stroke česna, žlico drobno sesekljane drobnjake, dve čajni žlici mlete mešanice začimb Kotanyi za divjačino, 3 jajca, žlico naribane limonine lupinice, 12 kolobarjev na 2 cm debelo narezanega svežega ananasa, 100 g moke, 3 stepena jajca, 150 g drobnih presejanih belih krušnih drobtin, 150 g surovega masla, 12 žlic domače marelične marmelade.

Kruh brez skorje namočimo v belem vinu, meso zelo drobno sesekljamo, še bolje pa bo, če ga zmeljemo. Dodamo na tanko sesekljano čebulo, stopljeno maslo, dobro ožet kruh, strt in sesekljan česen, limonino lupino, začimbe Kotanyi za divjačino in jajca. Vse sestavine pognetemo v gladko maso, iz katere oblikujemo 12 polpet, debelih 1 do 1,5 cm in s premerom 6 cm.

Polpete nežno povaljamo v mešanici ostre in mehke moke, nato jih potegnemo skozi raztepena jajca ter jih povaljamo v drobtinah. Tako pripravljene zlato rumeno ocvremo v maslu, ki smo mu dodali olje, ker le tako prenese večjo temperaturo.

Ocvrte polpete postavimo na toplo in jih pokrijemo.

Medtem prav tako paniramo sveži ananas, ga na hitro ocvremo, previdno naložimo na krožnik, nanj damo žlico sveže marelične marmelade, čezenj ali okrog pa zložimo ocvrte polpete. Jed obložimo z rezinami limone. Na eno osebo računamo po dve rezini ocvrtega ananasa in po dve polpeti.

Srnina jetra na štajerski način

Za 6 oseb potrebujemo:

900–1000 g svežih jeter srne ali srnjega mladiča, 300 ml hladnega mleka, 120 g surovega masla, 2 veliki čebuli, narezani na rebrca, tri stroke drobno sesekljane česna, žlico drobno narezanega drobnjaka, 1 srednje veliko kumaro, naribano limonino lupino, 1 rdečo papriko, 1 manjšo bučko, 300 ml rdečega vina, 2 čajni žlički strtih brinovih jagod, 200 ml dobre divjačinske omake, 250 ml kisle smetane, sol, poper.

Sveža jetra operemo pod tekočo vodo, jih dobro osušimo s papirnato brisačo, odstranimo tanko vrhno kožico (mreno) in jih narežemo na tanke lističe. Jetra stresemo v posodo s hladnim mlekom, z roko premešamo in za pol ure postavimo na hladno.

Medtem operemo vso zelenjavo, papriki odstranimo semenje, kumaro olupimo in vse skupaj narežemo na tanke trakove.

Na maslu posteklenimo na rebrca narezano čebulo, dodamo odcejena jetra, vse skupaj na močnem ognju na hitro opražimo, prilijemo vino, močno zavremo, da alkohol izhlapi, in dodamo vso, na rezance narezano zelenjavo in brinove jagode.

Vse skupaj pomešamo, prilijemo divjačinsko omako (lahko tudi juho) in počasi kuhamo pet minut. V jed stresemo naribano limonino lupinico, dodamo kislo smetano, potresemo z drobno zrezanim drobnjakom, začimimo po okusu in ponudimo s slanim krompirjem, zabeljenim z domačimi ocvirki.

Srnjakov steak s svežimi gobami

Za 6 oseb potrebujemo:

6 debelejših steakov, odrezanih od srnjakovega stegna (vsak naj tehta okrog 200 g), 300 g svežih jurčkov ali drugih svežih gob, 1 manjšo čebulo, 2 stroka česna, 100 ml olja, 100 g surovega masla, žlico sesekljane peteršilja, 150 ml smetane za kuhanje, 2 sveža korenčka. Začimbe Kotanyi: moškati orešek, timijan, mleti kajenski poper, sol. Potrebujemo tudi zajemalko dobre divjačinske ali gobove osnove, sok polovice limone.

Iz dobro uležanega in očiščenega srnjakovega stegna, ki smo ga 3–5 dni marinirali v olju, odrežemo 6 debelejših steakov. Razlika med rezom zrezka in steaka je v tem, da za steak vedno odrežemo debelejšo koso (2–4 cm), vsakega obvezno v enem kosu, medtem ko za zrezke odrežemo tanjše. To storimo tako, da prvič zarežemo v meso in ga odrežemo skoraj do konca, šele pri drugem rezu pa odrežemo meso čisto do konca.

Steake potolčemo, najbolje bomo to storili s pomočjo polivinilaste vrečke, ker le tako ostane struktura mesa enakomerna. Meso posolimo in potresemo s kajenskim poprom.

Sveže gobe dobro obrežemo, jih na hitro operemo in narežemo na tanke rezine. Vse

Kulinarični kotiček

morebitne gnile ali črvice dele zavržemo. Nato olupimo čebulo in jo zelo na drobno sesekljamo. Korenček olupimo, operemo in drobno naribamo.

V kozici raztopimo pol masla, prilijemo olje in steake na obeh straneh rjavo opečemo, kar traja pet minut, na ne prevroči maščobi. Opečene postavimo na toplo in jih pokrijemo.

Na isti maščobi posteklenimo čebulo, ki ji dodamo narezane sveže gobe in pražimo pet minut. Nato gobe potresemo s strtim česnom in drobno naribanim svežim korenčkom ter vse skupaj pražimo še nekaj minut. Nato prilijemo divjačinsko ali gobovo osnovno omako. Nastali omaki prilijemo sladko smetano, dodamo preostalo maslo in meso ter 3–5 minut narahlo vremo.

Okus izpopolnimo z vsemi naštetimi začimbami in limoninim sokom, zraven pa ponudimo koruzno polento s sirom.

Matjaž Erzar
prmaticku@siol.net

Polonine polpetke

Ko se je začela prebujati pomlad, je tiho, za vedno odšel od nas **Miro Mlakar** (umrl 25. 2. 2005) v 77. letu starosti.

Rodil se je 27. 10. 1927 v Ložu. Odraščal je v kmečki družini in je imel že kot otrok možnost začitati skrivnostne in radostne občutke do narave in živali v njej.

Leta 1943 se je vključil v NOB, kjer je ostal vse do osvoboditve. Po končani vojni je aktivno sodeloval pri obnovi domovine. V svojem domačem kraju si je ustvaril družino in se zaposlil v Kovinoplastiki - Lož. Doma pa je rad kmetoval, še posebno je ljubil konje. Kot velik ljubitelj narave se je leta 1952 vključil v lovske vrste, lovski izpit pa je opravil leta 1956 v Ljubljani. Vseskozi je bil aktiven član. Od leta 1958 do 1960 in od 1965 do 1967 je bil tajnik LD, od leta 1963 do 1966 je bil član NO LD, od 1964 do 1965 gospodar, od 1971 do 1975 predsednik LD, od 1976 do 1980 je bil predsednik disciplinske komisije, nato pa član disciplinske komisije. V letih gradnje lovskega doma je bil predsednik gradbenega odbora. Deloval je tudi okoli v ZLD Notranjske, in sicer od leta 1965 do 1969 kot član NO, od leta 1973 do 1974 je bil član UO, od leta 1977 do 1985 član sveta za varstvo okolja, od leta 1987 do 1992 član je bil komisije za odlikovanja. Za svoje delo je prejel znak LZS za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje, od ZLD Notranjske pa znak zaslužnemu članu.

Lovci LD Lož - Stari trg se bomo Mira spominjali po vedrini, prijaznosti in njegovih kuharskih mojstrovinah, s katerimi nas je razveseljeval ob družabnih srečanjih. Od njega smo se poslovili na loškem pokopališču. Poslednjič so se mu oglasili lovski rogovi in zadnji strel so zaznali, da je slovo od Mira nezbežno. Dragi lovski prijatelj, počivaj v miru!

LD Stari trg – R. S.

Na domačem pokopališču, pri Fari na Blokah, smo se poslovili od **Jožeta Modica**, člana LD Nova vas. Umrl je 25. 1. 2005 po krajši bolezni v trinšestdesetem letu starosti.

Jože se je rodil 22. 9. 1942 v Velikih Blokah. Vojni časi so mu že kot otroku vzeli očeta, zato je moral že kot osnovnošolec trdo delati na kmetiji in postopoma prevzemati skrb za domačijo.

Kot velik ljubitelj narave se je 16. 3. 1968. leta včlanil v LD Nova vas. Poleg lovskega in lovskočuvajskega je opravil tudi izpit za preglednika uplenjene divjadi. Pretežni del delovne dobe si je prislužil z deli v gozdovih in bil tako stalno v stiku z divjadjo. Veliko je bral in se usposabljal. Z delom na različnih področjih v LD pa je pridobljeno znanje prenašal v prakso.

Jože je bil starešina LD Nova vas leta 1997 in leta 1998, dva mandata pa njegov namestnik. Član IO oz. UO je bil leta 1977 in 1978 ter od 1999 pa do svoje smrti. Izredno odgovorno in pošteno je opravljal

delo gospodarja družine in preglednika divjadi od leta 1979 do 1988. Več let je delal v komisijah za ocenjevanje škode od divjadi in ocenjevanje lovske trofeje. V okviru ZLD Notranjske je bil član njenega IO eno leto, v letih 2003 do 2005 pa član komisije za gojitev divjadi.

Člani LD smo Jožeta cenili zaradi poštenosti, pravičnosti in preudarnosti. Napake je vedno priznal in tudi sprejemal odgovornost zanje. Sadovi njegovega dela so vtikani v večino lovskogojitvenih naprav v lovišču, pa tudi v dograditev lovskega doma. Še zlasti pa je bil Jože nenadomestljiv v društveno-družabnem življenju LD. S svojo prirojeno duhovitostjo in petjem je znal vnesti razpoloženje med prisotne.

Za dolgoletno uspešno delo v LD Nova vas in ZLD Notranjske ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje. Prejel je tudi pisno priznanje matične LD.

Joškotovega Jožeta, kakor smo ga Bločani po domače nagovarjali, smo imeli člani LD radi in ga spoštovali. Znan in priljubljen je bil tudi v drugih bližnjih lovskeh družinah in širše, kar je pokazala številčna udeležba njegovih prijateljev in znancev, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Od njega smo se poslovili ob zvokih lovskega roga in s poklonitvijo lov-

skih, gasilskih in veteranskih praporov njegovemu spominu. Iz bližnjega gozda revirjev pa so odmevali zadnji strelji njemu v slovo ...

LD Nova vas – D. M.

V četrtek, 24. 3. 2005, smo se lovci LD Veliki Podlog in sosednjih LD ob številnih praporih LD in ZLD Posavja poslovili od našega še zadnjega ustanovnega in dolgoletnega člana, **Jožeta Felicianja**, iz Velikega Podloga.

Rodil se je 14. 2. 1916 v Velikem Podlogu v kmečki družini, kjer je tudi preživel otroška leta, se šolal in izučil mizarstva poklica. Druga svetovna vojna tako kot mnogim tudi njegovi družini ni prizanesla. V podrobno pripravljenem načrtu izselitve Slovencev v tretji rajh so bili tudi Felicianjani. Tako je preživel v nemških taboriščih vse do osvoboditve leta 1945. Po vrnitvi iz izseljenstva se je lotil obnove domačije, kjer je skupaj s svojo družico ustvaril vzoren dom svoji družini.

Jože je bil res pravi starosta posavskih lovcev. Pred 60. leti je bil sklicatelj ustanovne seje LD Veliki Podlog, ki ji je ostal zvest vse do konca

življenja. Njegova pristopnica nosi številko 001694 in je datirana z letnico 1945. Tako kot doslej jo bomo podložki lovci skrbno hranili tudi naprej.

V letih od ustanovitve LD je bil na vodstvenih funkcijah v LD in delegat v LZ Posavja (1952 do 1985). V LD Veliki Podlog je bil dolgoletni član UO in opravljal najodgovornejše funkcije: bil je tajnik (1945 do 1953), gospodar (1953 do 1957), blagajnik (1957 do 1961) in član NO. Jože je bil ves čas dober organizator in pošten lovec družine, ki jo je tudi soustanovil. Njegove odlične osebne lastnosti so bile vidne na vsakem njegovem koraku, predvsem pa v lovišču. Ves čas je bil dober mentor mlajšim lovcom, saj je svoje bogate izkušnje in znanje uporabljal pri izobraževanju mlajših lovcev. Poleg lovskega vrlin je na mlajše prenašal tudi osebne vrline. To ga je zaznamovalo kot poštenega in uglednega lovca, saj je svoj odnos do lova povezoval z odnosom do narave.

LD Veliki Podlog in vsa lovska organizacija je Jožetu za njegovo delo podelila najvišja odlikovanja LZS. Prejel je znak LZS za lovske zasluge, red III. in II. stopnje, letos pa bi prejel red I. stopnje. Poleg navedenih priznanj je bil tudi častni član naše LD.

Žal ga je v zadnjem obdobju njegovega bogatega življenja poslabšano zdravje oviralo tudi pri aktivnostih v LD.

Ob zadnjem slovesu smo se spominjali njegovih uspehov med nami. Spomin na druženje z Jožetom bomo trajno ohranili in se ga velikokrat spominjali na naših lovskeh stezah.

Hvala ti, Jože, za vse storjeno v lovstvu, posebno še v LD Veliki Podlog. Hvala ti za njeno rojstvo ... Imej svoj mir v slovenski zemlji!

LD Veliki Podlog – V. V.

Nemo zazrti v plešivske gozdove smo morali sprejeti žalostno vest o smrti lovskega tovariša in prijatelja iz Slovanj Gradca **Ivana Kašnika**, ki je umrl 19. 4. 2005.

Ivan v svojo bogato lovsko zbirko ni uspel namestiti svoje zadnje lovske trofeje, rogljev zadnjega uplenjenega gamsa v Grobeljskem štku. To mu je preprečila zahrbtna in neizprosna bolezen, ki je z vsa naglico naposled ugasnila njegovo življenje.

V kmečki družini Ivana in Ane Kašnik, v vzhodni Uršlje gore, se je 26. 4. 1929 Ivan ml. rodil kot drugi otrok od sedmih. V rosnih mladosti ga je že doletela odgovornost in dolžnost pomagati staršem pri trdih in težkih kmečkih opravilih. Kljub temu je uspel po končani osnovni šoli končati še nižjo kmetijsko šolo v Šentjurju. Njegova želja, da bi šolanje nadaljeval, se ni uresničila zaradi slabih finančnih razmer v družini. Moral se je zaposliti; najprej pri takratnem OLO v Dravogradu kot kmetijski referent, pozneje, po končanem vojaškem roku, na državnem posestvu v Ljutomeru, pa pri KZ Podgorje, KZ Mislinja in nazadnje pri KZ Ledina - Slovenj Gradec, kjer je delal do upokojitve. Vmes je dokončal še srednjo kmetijsko šolo v Vrbi pri Žalcu.

V lovske vrste je vstopil leta 1956. Kmalu so mu bile zaupane odgovorne funkcije v lovske družini. Od

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Janez Vrbinc, LD Gorenja vas, * 13. 7. 1943, † 13. 7. 2005.

Jože Solar, LD Oplotnica, * 12. 12. 1929, † 10. 7. 2005.

Edi Petelinšek, LD Vitanje, * 24. 2. 1925, † 17. 7. 2005.

Alojz Zgonc, LD Dramlje, * 10. 6. 1950, † 27. 7. 2005.

Jožef Kauran, LD Paloma, * 13. 7. 1932, † 12. 6. 2005.

Marjan Jarc, LD Paloma, * 29. 10. 1960, † 15. 6. 2005.

Janez Bogataj, LD Vič - Brezovica, * 14. 10. 1920, † 24. 7. 2005.

Janez Hribar, LD Iga vas, * 13. 5. 1927, † 20. 7. 2005.

Marjan Bubola, LD Šmarje, * 22. 4. 1934, † 2. 7. 2005.

Aleksander Vidmar, LD Mirna Peč, * 2. 7. 1946, † 17. 6. 2005.

Ivan Lakner, LD Rogaška Slatina, * 5. 12. 1925, † 21. 6. 2005.

Vinko Božič, LD Ljubno ob Savinji, * 20. 11. 1914, † 1. 6. 2005.

Tone Peterka, LD Domžale, * 29. 10. 1937, † 14. 6. 2005.

Rudi Žugelj, LD Hum, Celje, * 28. 7. 1925, † 28. 6. 2005.

Florjan Urevc, LD Bled, * 3. 5. 1932, † 8. 6. 2005.

Zmago – Darinko Kristančič, LD Dobrovo, * 6. 3. 1948, † 19. 6. 2005.

Franc Ličof, LD Jesenice, * 19. 5. 1920, † 28. 6. 2005.

Franc Lovenjak, LD Dolina, * 6. 10. 1918, † 26. 6. 2005.

Laszlo Kovacs, LD Lendava, * 3. 5. 1930, † 11. 7. 2005.

Anton Logar, LD Javornik, * 20. 5. 1932, † 5. 6. 2005.

Danilo Eržen, LD Porezen, Cerkno, * 22. 7. 1919, † 30. 5. 2005.

Feliks Končina, LD Turjak, * 14. 4. 1938, † 17. 3. 2005.

Janez Blatnik, LD Turjak, * 14. 9. 1950, † 11. 9. 2004.

Bogdan Martinc, LD Pugled, * 27. 5. 1950, † 15. 6. 2005.

Janez Corn, LD Rovte, * 20. 12. 1927, † 12. 6. 2005.

Anton Kobetič, LD Dragatuš, * 24. 1. 1960, † 4. 4. 2005.

Alojz Černuta, LD Log pod Mangartom, * 19. 1. 1949, † 15. 6. 2005.

Jože Bolčina, LD Dekani, * 2. 3. 1947, † 31. 5. 2005.

Franc Hribnik, LD Škofja Loka, * 13. 8. 1930, † 20. 4. 2004.

Jože Malovrh, LD Škofja Loka, * 1. 3. 1936, † 9. 1. 2005.

Avugst Avberšek, LD Dobrna, * 2. 8. 1924, † 16. 6. 2005.

Ivan Potokar, LD Čatež, * 25. 12. 1937, † 22. 3. 2005.

Vlado Kožar, LD Čatež, * 28. 7. 1936, † 4. 6. 2005.

Lado Štepec, LD Dobrnič, * 27. 3. 1947, † 3. 5. 2005.

Dane Ahačič, LD Ig, * 14. 7. 1927, † 19. 6. 2005.

Alojz Kirbiš, LD Leskovec, * 30. 4. 1919, † 6. 6. 2005.

Adolf Vidmar, LD Polšnik, * 16. 5. 1942, † 17. 5. 2005.

Mihael Koritnik, LD Videm ob Savi, * 3. 10. 1915, † 5. 6. 2005.

Boris Kovič, LD Kresnice, * 10. 10. 1949, † 19. 4. 2005.

Umrli časten spomin!

leta 1960 do 1964 je bil član IO LD, od 1965 do 1971 je bil tajnik LD, od 1971 do 1975 predsednik disciplinskega sodišča in predsednik komisije za ocenjevanje škod od divjadi, od 1976 do 1979 je bil zopet tajnik LD, od 1979 do 1983 je bil zopet predsednik disciplinskega sodišča. Poleg tega je bil od 1975 do 1998 revirni vodja. Bil je tudi predsednik gradbenega odbora pri gradnji lovškega doma. Za vestno opravljanje dela je dvakrat dobil priznanje LD Podgorje, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Kot lovec z dolgoletnim stažem in bogatimi izkušnjami je rad pripovedoval dogodivščine, ki so ga spremljale na lovu in zunaj njega, pri čemer je bilo vselej čutiti, da je lovec s spoštljivim odnosom do narave in divjadi. Tak odnos je skušal privzgojiti tudi mlajšim lovskim tovarišem. Veliko je sodeloval pri postavljanju krmišč, solnic in pri zimskem krmiljenju divjadi. Priljubljen je bil pri starejših pa tudi mlajših lovskih tovariših. V lovski družini je nastala vrzel, ki jo bomo le težko zapolnili.

Ivan, hvala ti za vse! Naj ti v večnem lovišču nadalje donijo zvoki lovškega roga in naj te hladi sapica prelepih gozdov, ki si jih imel tako rad!

LD Podgorje – J. P.

Šestnajstega maja letos se je v 89. letu starosti od nas poslovil dragi in spoštovani inž. **Marjan Šebenik**, znan skoraj vsakemu lovcu goriške območja.

lovske zveze. Bil je neutrujen, nepristranski, pravičen in pošten lovski tovariš. Rodil se je v Idriji 23. 9. 1915. Mladost je preživel na Krmici, šolo pa je obiskoval v zavodu v Gorici. Gozdarsko fakulteto je končal v Firencah, prvo gozdarsko službo pa opravljal v Boznu, od kjer so ga sovražniki leta 1943 poslali v internacijo na Poljsko. Tam je preživel 11 mesecev. Po osvoboditvi Gorice se je vključil v gozdarsko službo, kjer je služboval v imenu osvobodilne organizacije. Po priključitvi Gorice k Italiji se kot zaveden Slovenec ni čutil italijanskega delavca, zato se je preselil in služboval v Vipavi. Leta 1948 se je od tam preselil v Rožno dolino, kjer je opravljal delo v sekciji za pogozdovanje Krasa. Po reorganizaciji je postal šef Okrajne gozdne uprave Nova Gorica in nato služboval v Kopru in Sežani vse do upokojitve.

Leta 1947 se je včlanil v LD Nanos, leta 1948 pa v LD Gorica, kjer je bil eden od ustanoviteljev in njen večkratni predsednik. Ves čas njegovega obstoja je opravljal vodilne funkcije. Zaradi njegovega širokega splošnega znanja in temeljitega poznavanja razmer goriškega in slovenskega lovstva je dal slovenskemu lovstvu dragocen prispevek k splošnemu razvoju lovstva v Sloveniji. Njegov vpliv, tako pri družinskih vodstvih kakor v UO goriške območne zveze, je vedno temeljil na strokovnih ugotovitvah in dogajanjih; na dolgoletnih izkušnjah človeka, ki je živel kot gozdar v naravi in z njo. Njegovo delo so tudi prvi dolgoročni lovsko-gospodarski načrti za leta 1968 do 1972 za vsa lovišča goriške in ajdovske občine. Že leta 1948 je na lastno pobudo organiziral vzrejo mladih fa-

zanov na našem območju. Postavljena je bila prva manjša poskusna fazanerija v našem okolju. Iz te fazanerije so bili leta 1950 oddani prvi fazani kečki v LD Strunjan (ZLD Koper). Z vso pozornostjo je spremljal razvoj novo naseljene kolonije gamsov na Nanosu in vzdolž Čavna. Da bi kolonija dosegla uspešen razvoj, je napravil poseben elaborat, organiziral bazensko gospodarjenje z gamsi med lovišči goriške in posojinske LZ.

Leta 1947 je bil glavni organizator pri ustanovitvi tedanje Lovske zveze Gorica. Od ustanovitve leta 1948 do 1964 je bil starešina LD Gorica, v letih 1948 do 1968 član IO ZLD Gorica, nato v letih 1979 do 1984 predsednik komisije za SLO v LD. Od leta 1978 do 1985 je pri ZLD Gorica predsedoval komisiji za stike z zamejstvom.

Od začetka opravljanja lovskih izpitov, kar se je začelo kmalu po ustanovitvi LZ Gorica, pa do leta 1968 je bil predsednik izpitne komisije. Poleg tega je bil tudi član Izdajateljskega sveta pri Lovski zvezi Slovenije. Vse funkcije je opravljal vestno in dosledno, zato je prejel zaslužena priznanja in odlikovanja: priznanje ZLD Gorica, znak LZS za lovske zasluge II. in I. stopnje in Zlatorogovo plaketo LZS, srebrni znak LZ Jugoslavije. Prejel je tudi posebno priznanje ZLD Gorica in leta 2001 je postal častni član LD Gorica.

Lovskim tovarišem, še posebno članom iz revirja Rožna dolina in vsem članom LD Gorica, bo za vedno ostal v spominu kot človek, ki je vse svoje življenje namenil gojitvi ter varstvu narave in divjadi.

Dragi lovski tovariš Marjan, v miru počivaj v sredi Tvojega bogatega lovišča, Tvojega revirja, saj si si mir in počitek do vstajenja več kot zaslužil! Slava Ti!

LD Gorica – H. B.

OPOZORILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrljih** (pa tudi o jubilejih) obvezno poslati **pravočasno** tudi **v elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš **e-naslov: lovec@lovska-zveza.si**. **Slike in uraden dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pošljite **z navadno pošto**.

Še vedno veljajo natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov, ki so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 11/2000, str. 93 in 1/2005, str. 40.

Uredništvo

Uporaba slednih čevljev pri šolanju krvosledcev

Spodbudo za pisanje tega članka sem dobil na letošnjem zboru (2005) sodnikov za barvarje, ko me je kolega, ki ga sicer cenim zaradi njegovih izkušenj in opravljenega dela na področju krvosledništva, presenetil z izjavo, češ, »da sledni čevlji nimajo nikakršne uporabne vrednosti pri šolanju psov, poleg tega pa so še silno nerodni pri polaganju sleda.«

S tako nestrokovno izjavo, ki kaže na površno poznavanje dela krvosledcev in pavšalno zavračanje vsega, česar nismo delali in uporabljali v mlajših letih, pa se nikakor ne morem strinjati. Vzgoja in šolanje vsakega psa, ki ga nameravamo uporabljati za delo po krvnem sledu, posebno obeh specialistov za tovrstno delo, to je hanovskega in bavarskega barvarja, je zelo kompleksno delo, ki terja dobršno mero teoretičnega predznanja. Pravilnega vodenja, predvsem na naravni krvni sledi, nas lahko nauči le bogata praksa.

O teoriji sleda, to je njegovem nastanku, sestoji, intenzivnosti in obstojnosti sem pisal v Lovcu, št. 7–8/2000. Ker je od takrat minilo že precej časa, naj na kratko ponovim nekaj temeljnih dejstev, povezanih s sledjo divjadi.

Ko se npr. jelen pomika po določenem terenu, okrog sebe ustvarja neke vrste oblak svojega individualnega daha, ki ga oddaja prek kože, gobca in drugih telesnih odprtih ter vonjalnih žlez. Tak dah v kinologiji imenujemo **individualni vonj** divjadi, ki je v lovskem izrazoslovju bolj znan kot **topel sled**.

Skup vonjav vsakega posameznega osebk je lasten samo njemu in se razlikuje od osebk do osebk, tako kot se prstni odtisi enega človeka razlikujejo od odtisov drugega. Dodajmo, da se dah obstreljene, bolne ali kakor koli poškodovane divjadi razlikuje od daha, ki ga za seboj pušča zdrava divjad.

Topel sled je »hitro pokvarljivo blago«. Njegova obstojnost je odvisna predvsem od treh dejavnikov: od intenzivnosti oddajanja vonjav, od vremenskih in terenskih okoliščin. Jelen v času ruka oddaja močnejši dah, ki ga v gozdu včasih tudi sami zaznamo. Čim močnejši je dah, tem daljša je njegova obstojnost. Tudi vreme in poraščenost tere-

na vplivata na obstojnost sleda: v mirmem in soparnem vremenu, v gozdu ali grmovju je obstojnost večja. Nasprotno pa se topel sled dokaj hitro porazgubi v vetru in na odprtem prostoru.

Ker parkljasta divjad ne leti, se ob premikanju s parklji dotika tal. Pri tem poškoduje talno rastlinje (travo, mah, ...) in drobno živalstvo (žuželke, polžke, mikroorganizme, ...). To odmrje in ob delovanju bakterij (gniloživk) razpada. To je biokemičen proces, ob katerem se sproščajo vonjave, ki so za občutljivi pasji nos zaznavne tudi daljši čas. Omenjeno sestavino sleda kinologi **imenujemo specifični dah**, lovci pa jo pogosteje imenujemo **hladen sled**.

Tudi v tem primeru je obstojnost hladnega sleda odvisna od sestave tal (npr. na travnatem terenu je obstojnejši kot na pesku ali celo na asfaltu), pa tudi od vremenskih razmer. Delovanje bakterij in s tem hitrost razpadanja talnega živalstva in rastlinstva sta intenzivnejša ob prisotnosti vlage in višjih, ne pa skrajno visokih temperaturah. Iz tega lahko sklepamo, zakaj pes lažje sledi ob zmerni rosi in srednjih temperaturah kot pa ob zmrzali, močni suši ali opoldanski poletni pripeki.

Na vsakem hladnem sledu divjadi (in seveda tudi človeka, ne glede na njegovo obutev) ostaja tudi del individualnega vonja določene divjadi (v primeru človeškega sleda – polagalca). Da je temu res tako, lahko ugotovimo v primerih, ko na krmišču zasledujemo obstreljenega divjega prašiča, ki zaradi takojšnjega zaprtja strelne rane ne krvavi. Dober krvosledec bo v labirintu sledov, ki so jih ob strelu pustili tudi sovrstniki, poiskal in izdeloval le sled obstreljene živali. Če hladen sled ne bi vseboval tudi prvinskega individualnega daha obstreljene divjadi, njeno zasledovanje ali bolje rečeno razpoznavanje njegovega sleda za psa sploh ne bi bilo mogoče.

S šolanjem želimo pri krvosledcu utrditi v prvi vrsti **sledozvestost**, poleg tega pa še **delavnost in vztrajnost** ter mu s tem vcepiti predvsem dvoje:

1. da mora od začetka do konca, torej od nastrela do plena, **slediti en sam sled**. To je v fazi šolanja umeten krvni sled, poz-

neje pa sled obstreljene parkljasne divjadi. Pri tem krvosledca ne smejo zanimati in motiti sledovi, ki so jih za seboj pustile zdrave živali (divjad). Ker sledovi zdrave divjadi večkrat zapeljejo psa s pravega krvnega sleda, jih imenujemo zapeljevalni sledovi;

2. da vsako začeto sledenje vztrajno nadaljuje, dokler ne pride do plena.

Kot rečeno, v fazi šolanja psa vedno učimo na umetnem krvnem sledu! Pri polaganju se ravnamo po načelu, naj bo umeten krvni sled čim bolj podoben naravnemu. **Od vseh, pri nas uporabljenih metod je verjetno prav uporaba slednih čevljev najprimernejša.**

Preden pa se poglobimo v to trditev, skušajmo opisati, kakšni so sploh sledni čevlji. To so nekakšne vrste opanke s približno 5 cm debelim lesenim podplatom, v katerem je dovolj velika luknja, da vanjo lahko vtaknemo in pritrdimo parkelj divjadi. Ta je nameščen tako, da celoten roževinast del gleda iz lesenega podplata in med hojo pušča najgloblji odtis.

S spodnje strani podplata štrlijo slab cm dolgi žebli, ki preprečujejo zdrs na spolzkem, kamnitem terenu. Na zgornji strani pa so pritrdjeni usnjen ali pločevinast opetnik ter obročki, skozi katere pretaknemo jermenje in tako pričvrstimo sledni čevlji na naš 'gojzar' (čevlji).

V lanskim glasilih Lovec, št. 9, 10 in 11, je naš kinološki strokovnjak **Jože Selan** skušal v treh člankih opisati potek šolanja psa za delo po krvnem sledu, predvsem ptičarja. Toda, kot rečeno, je šolanje krvosledca tako zahtevna naloga, da je le ni mogoče obdelati zgolj na nekaj straneh. Čeprav se je moral avtor omejiti na osnovne postopke, kar članom ne jemlje njihove strokovnosti, pa je v njih le opaziti načela »stare šole«, ki smo je bili starejši vodniki in kinološki sodniki krvosledcev deležni na svojih začetkih.

Dandanes smo s pomočjo tuje literature, z lastno prakso ter upoštevanjem raziskav, narejenih tudi s službenimi psi, že prešli stare okvire in začeli z drugačnim, strokovnejšim in bolj izpopolnjenim šolanjem naših krvosledcev.

Če se seznanimo z zgodovino načina šolanja barvarjev, moramo začeti pri klasični šoli, ki jo širi *Hirshmann Verein*, matični klub za hanovrske barvarje v Nemčiji. Načela članov tega klu-

Foto: L. Fabiani

Pravilno vpet svež parkelj divjadi, ki dovolj štrli iz lesenega podplata slednih čevljev in pri polaganju sleda (hoji) povzroči zadostne poškodbe v tleh ter s tem dovolj močan krvni sled.

ba izhajajo iz *Jägerhoffa*, lovske šole, ki je v bližini Hannovra delovala že pred več kot 100 leti. Od treh začetnih vzrej hanovrskega barvarja (Hannover, Harz in Solingen) je v drugi polovici 18. stoletja prav linija iz *Jägerhoffa* prevzela vodilno vlogo. Od tod tudi ime pasme.

Klasična hanovrska šola določa, da hanovrščana šolamo na hladnem sledu zdravega jelena samotarja, saj mu na tak način utrdimo sledozvestost. Umeten krvni sled v tej šoli ni omenjen.

Pozneje, verjetno zaradi splošnega pomanjkanja razmer, ki bi dopuščale šolanje na hladnem sledu jelena, so vodniki krvosledcev začeli uporabljati prej opisane sledne čevlje, ki jih v germanskem delu Evrope še vedno uporabljajo za šolanje pa tudi za preizkušanje barvarjev. Od tod izhajajo v Selanovem članku opisane »klompe«, ki pa so zelo slaba različica originalnih slednih čevljev.

Kot je omenjeni avtor tudi opisal v svojem članku, je bila v enega od slednih čevljev vgrajena posodica, iz katere je med hojo kapljala kri, v drugega pa je bil pritrjen parkelj divjadi. Še slabša »ponguntavščina« naših kinologov je bila, da so v drugi čevlji namestili kar del drobovine divjadi.

»Klompe« se niso izkazale niti iz strokovnega, še manj pa praktičnega vidika. V posodici se je kri pogosto zgostila, krvni strdki pa so preprečevali njen prehod skozi ozko odprtino na peti čevlja. Tudi uravnavanje količine poškropljene krvi med polaganjem je bilo silno težavno, če že ne nemogoče. Take »klompe« sem leta 1974 dobil od pokojnega kinološkega sodnika **Jožeta Kristena** iz Cerknice in jih nekajkrat brezuspešno preizkusil ter nato obdržal le kot spomin na starejšega kolega.

S strokovnega stališča je še bolj nevzdržno, da bi namesto parklja uporabljali kar drobovino divjadi. Obstreljena divjad, razen v zelo redkih primerih, svojega črevesja ne vleče za seboj. Poleg tega tak sled ne vsebuje daha in poškodb tal, ki jo povzročajo parklji – ene od sestavin, ki so vedno prisotne na naravnem krvnem sledu.

Nič večje strokovnosti niso pokazali naši predhodniki, ko so za šolanje krvosledcev svetovali polaganje sledov samo s krvjo. Tako smo na konec palice pritrdili manjšo gobico iz penaste gume, jo med polaganjem pomakali v posodico s krvjo ter na vsak drugi korak pritiskali ob tla. Tako smo takrat polagali sledove tudi za vse preizkušnje in tekme krvo-

sledcev. Pri tem je popolnoma izostal parkelj divjadi, namesto njega pa je pes našel (izdeloval) sled človeka – polagalca sleda.

Pri krvosledcu, šolanem po tem postopku, sta se v praksi, to je pri zasledovanju obstreljene divjadi, pokazali dve veliki pomanjkljivosti. Prva je bila, da so na tako položenih umetnih krvnih sledovih v praksi tudi dobro izšolani psi zasledovali obstreljeno divjad le do mesta, kjer je bila v sledu kri. Če pa se je rana zaprla in je na sledu zmanjkalo krvi, je ponavadi tak krvosledec odpovedal.

Druga pomanjkljivost se je pokazala pri kontroli nastrelav. Po strelu, ko divjad ne obleži v ognju, si lovec strelec ponavadi natančno ogleda nastrel in preišče njegovo bližnjo, včasih tudi nekoliko bolj oddaljeno okolico. Seveda je tako početje nespačetno, ker tako raznosi pohoje no kri, predvsem pa z mešanjem svojih sledov s sledovi divjadi oteži poznejše delo krvosledcu in vodniku. Pes, ki se je na prej opisanem umetnem krvnem sledu naučil slediti človeškim stopinjam, bo zlasti v primeru, ko divjad ni bila zadeta ali če krogla ni izstopila in s tem povzročila zunanje krvavitve, sledil strelčevim korakom in tako zavajal svojega vodnika.

Foto: L. Fabiani

Domače, nestrokovne »izboljšave« slednih čevljev, v katere pa niso bili vpeti parklji, ampak je bila na mrežico naložena drobovina divjadi.

Več kot desetletje je minilo, ko smo se strokovnjaki le zedinili, da moramo za šolanje in preizkušnje krvosledcev pri polaganju umetnih krvnih sledov poleg **krvi divjadi** uporabljati tudi **svež parkelj**, in to po možnosti od iste divjadi ali vsaj od iste vrste divjadi.

Polagalec namreč z eno roko škropi po sledu kri, ki jo ima v primerni plastenki, z drugo pa ob vsakem koraku ali dveh pritiskne ob podlago parkelj, ki je pritrjen na dovolj močno palico. To metodo uporabljamo še zdaj.

Dobra stran te metode je, da na sledu pes naleti na dve sestavini sleda, ki ju bo tudi pozneje srečal na naravnih krvnih sledovih: kri in predvsem parkelj! Na tak način mu utrjujemo in pozneje preizkušamo *sledozvestost in vztrajnost* dela na sledu, kar je bistvo celotnega šolanja dela po umetnem krvnem sledu.

Glede strokovnosti smo s tem nedvomno naredili velik korak naprej in nekoliko bolj zblížali umeten krvni sled z naravnim. Umeten krvni sled v nobenem primeru ne more popolnoma nadomestiti naravnega oziroma pes s svojim nosom vedno razlikuje umeten krvni sled od naravnega. Vendar ima po mojem mnenju tudi zdaj uporabljena metoda še vedno veliko pomanjkljivost: to je močno prisotnost polagalčevega sleda.

Poglobimo se v tako položeno sled. Ta ima, v grobem rečeno, tri sestavine: sled, ki jo pušča **dah krvi**, sled, ki jo pušča **parkelj**, in sled, ki jo pušča **polagalec**. Dve od naštetih sestavin sta naravni in ju krvosledec v vsaj približno taki obliki najde tudi na naravnem krvnem sledu. Tretja sestavina, torej sled človeka, pa je nedvomno tujek.

Pri sledenju si bo krvosledec pomagal z vsemi tremi sestavinami sleda. Če tak sled ni zelo star, nekako do 12 ur, mu bo verjetno v največjo pomoč prav tretja sestavina (človeški sled). Poškodba tal, ki jo povzroči odrasel človek, je namreč nedvomno veliko večja od poškodbe, ki jo povzročimo z odtisom parklja divjadi. K temu dodajmo, da bi moral polagalec pritiskati na parkelj s silo vsaj 10 kp, kar je na kilometrski sledi pri 700 in 1.000 pritiskih že hud napor, ki ga vzdrži le redko kdo.

Da se ne bi spuščali v uganjanja in trditve, ki jih ne moremo dokazati, pa lahko dokaj zanesljivo trdimo, da si pes med sledenjem najbolj pomaga z najizrazitejšo sestavino sleda. Še enkrat ponovimo, da je ena od bistvenih nalog šolanja po umetnem krvnem sledu prav sledozvestost, ki ji v kinološkem žargonu pravimo tudi *čisto sledenje*. Na celotni trasi se zaradi spremembe sestave tal intenzivnost sestavin sleda nujno spreminja: na enem delu pride bolj do izraza dah krvi, na drugem dah odtisa parklja, na tretjem pa dah polagalčevega sleda. Krvosledec torej prehaja iz ene sestavine sleda na drugo. Od tod do prehoda z enega sleda na drugega pa je le majhen korak.

To dejstvo je tudi glavni vzrok, da pri polaganju umetnega krvnega sleda priporočamo uporabo **parklja in krvi iste divjadi** ali vsaj od iste vrste divjadi. Pasji nos je namreč tako natančen »kemijski laboratorij«, da bo brez težav razločil npr. dah jelenovega parklja od daha srnjakove krvi, torej bo vonjal dva različna daha divjadi, dveh različnih vrst. Prehod z enega na drugi dah pa

je v nasprotju z večkrat omenjenim čistim sledenjem.

Naštete pomanjkljivosti vsaj delno, če že ne v celoti, odpravijo sledni čevlji.

1. Naša obutev, tudi gumijasti škornji, je prepojena z znojem, ki vsebuje vse sestavine našega individualnega vonja, ki pri vsakem koraku pronica skozi podplate, stene in šive čevljev, prav tako prek gume škornjev ter daje sledu svojstven, individualen pečat. Ko nataknemo sledne čevlje na naše obuvalo, leseni podplat, ki naj ne bi vseboval individualnega vonja polagalca, ustvari še nekakšno dodatno izolacijo med podplatom našega čevlja in tlemi. Tako se polagalčeva sled v leseni meri odstrani.

2. Parkelj štrli za svojo celotno višino, t.j. 3–5 cm, iz lesenega podplata slednih čevljev. Ob polaganju sleda tako pusti v podlagi najgloblji odtis, največjo poškodbo tal prav parkelj in ne leseni podplat.

3. Pritisk parklja na podlago je sorazmeren teži polagalca. Ne more se torej zgoditi, da bi bila poškodba tal preslabotna ali da bi bila poškodba, povzročena z lesenim podplatom, močnejša od poškodbe, povzročene s parkljem.

4. Psa torej navajamo predvsem, da bo sledil poškodbi, ki jo povzroča parkelj. Ta sestavina sleda pa je, tudi ob odsotnosti zunanje krvavitve, vedno prisotna na naravnem krvnem sledu.

5. Zadnja točka je od vseh najpomembnejša. Zato je priporočljivo že zelo mladega barvarja učiti sledenja na »suhem« umetnem krvnem sledu, torej takem, ki smo ga položili s pomočjo parklja, vpetega v sledne čevlje, brez uporabe krvi. Praksa je pokazala, da tako šolan krvosle-

dec ne bo odpovedal na naravnem krvnem sledu, ko bo na njem zmanjkalo krvi, pač pa bo brez večjih težav sledil dahu, ki ga je prek parkljev pustila obstreljena divjad.

Na tak način se približujemo filozofiji klasične hanovrske šole, ki poučuje šolanje barvarja na hladnem sledu zdravega jelena!

Leo Fabiani,
kinološki sodnik

Uspešno šolanje mladih psov v LD Radeče

Ker imamo letos v **LD Radeče** veliko mladih lovskih psov, smo se odločili, da jih vključimo v pasjo šolo, ki jo organizira **LKD Zasavje**.

Zaradi števila psov (bilo jih je deset) smo se dogovorili, da bo šola potekala v LD Radeče.

Voditeljica šole **Maja Lesjak** in pomočnik **Stane Lesjak** sta se šole lotila strogo in resno, česar pa ne morem reči za vse naše lovce, ki so mislili, da jim bo šolanje njihovih psov uspelo brez vztrajnosti in prizadevnosti. Šola Maje Lesjak temelji predvsem na *socializaciji psa do drugih psov* in obratno ter tudi *osnovna vodljivost psa* po sedemdesetih urah ni vprašljiva. Tako je izpit v vajah poslušnosti (VP-1) uspešno opravilo 8 lovcev in (VP-2) 2 lovca. Vsi lovci, ki smo uspešno opravili izpit, smo presenečeni nad zdajšnjim znanjem in vedenjem psov na lovu in v urbanem naselju. Menim, da bi bilo potrebno, da bi takšen izpit opravil sleherni lovski pes, ki naj bi nam bil v čast in veselje.

Sebastijan Lipeč

Uspešna skupina vodnikov in njihovih mladih psov, ki so šolanje končali v Radečah.

Mašunski tečaj za vodnike krvosledcev 2005

Letošnji tečaj za vodnike krvosledcev je potekal v lepem sončnem vremenu od 1. do 4. junija na Mašunu, udeležila pa se ga je pestra družina 13 slušateljev in 3 slušateljic. Najmlajša udeleženka se bliža polnoletnosti, najstarejši vodnik, željan novega znanja, pa nosi sedem križev. Glede zastopanosti pasem so tudi letos prevladali specialisti, hanovrski in bavorski barvarji, znanje in izkušnje pa sta nabirala tudi resasta jazbečarka in nemški prepelčar.

Tečaj je vodil **Primož Ocvirk** z ekipo priznanih inštruktorjev. **Anton Es** nam je govoril o vzgoji in šolanju psov. Zgodovino krvosledništva in teoretične osnove te zahtevne lovsko-kinološke dejavnosti nam je predstavil **Leo Fabiani**. **Boris Žele** je predaval o najpogostejših napakah pri iskanju obstreljene divjadi, o organizaciji iskanja, nakazovanju zadetkov, značilnostih nastrelov glede na mesto zadetka divjadi, posebnostih iskanja posameznih vrst divjadi. V sklepnem predavanju pa je spregovoril tudi o kodeksu vodnika krvosledca. **Marko Mali** je predaval bolj z veterinarskega zornega kota in nam predstavil še analizo podatkov o iskanjih obstreljene divjadi. Zelo zanimivo je bilo predavanje **Cirila Oiclja** o posebnostih iskanja obstreljene divjadi v oborah, podkrepljeno z videom in drugim slikovnim gradivom. **Ciril** nam je približal tudi iskanje obstreljenega medveda, dejavnost, za katero lovec potrebuje veliko znanja, mirne živce ter tudi dobro telesno pripravljenost vodnika, saj ranjeni medved lahko prehodi 40 in več kilometrov. Zelo rad čuva svoj sled, zato so v nevarnosti vodnik, pes in spremljevalec. **Oiclj** se na medvedovo sled pravičoma vedno odpravlja s tremi brandel braki. **Jure Pagon** in njegov bavarrec Ben, duet, ki opravita kakšnih 80 iskanj v sezoni, sta prikazala praktično delo psa na umetnem krvnem sledu. Vsako jutro ob 6. uri sta vodila tudi naš sprehod s psi in ubogljivostne vaje, katerim so sledila izčrpna predavanja in delo na terenu; tudi tja do 22. ure. Slišali smo tudi o pravilni izbiri orožja. Za nameček nam je odlični strellec **Rudolf Premzl** predstavil nekaj novih izhodišč v strelski doktrini, ki bi v praksi lahko še kako prav prišla

vodniku krvosledca. Vesel sem, da smo se seznanili tudi z osnovami praktičnega dela. Po štirje tečajniki v skupini smo se najprej naučili polagati sledove, naslednji dan pa smo se s svojimi pasjimi sodelavci, nekateri celo prvič, podali na 24 ur star sled. V prihodnje nam bodo v veliko pomoč napotki inštruktorjev na terenu.

Krvosledništvo ima tudi številne tradicionalne prvine, na primer uporabo usnjenega slednega jermena in ne plastificirane vrvice. Jermen je treba znati zviti, kot določa hannovrska šola, kar so nam nazorno prikazali tudi na tečaju. Čeprav sem kot vodnik začetnik prebral vse članke o krvosledništvu v letnikih našega

po strelu pregledan prav vsak nastre! Če bomo res kdaj dosegli tako stopnjo zavesti in znanja, bo zagotovo narejen najpomembnejši korak v naši lovski etiki.

Seznam udeležencev tečaja Mašun 2004, ki so tečaj uspešno opravili na letošnjem zaključnem izpitu: **Stojan Bertoncely** (LD Kropa), **Ervin Feregotto** (LD Volče), **Ivan Fišer** (LD Dravinja - Majšperk), **Ernest Gaber** (LD Loče), **Jože Gole** (LD Rakovnik - Škofljica), **Jure Kravanja** (LD Smast), **Ivan Kvac** (LD Zreče), **Matej Lah** (LD Gornje Jezero), **Stanislav Starin** (LD Domžale), **Matej Žigman** (LD Zemon).

Jane Weber

Udeleženci 10. tečaja za vodnike krvosledcev, ki je bil od 1. do 4. junija na Mašunu.

glasila in raznih knjigah, sem na tečaju slišal še veliko novega. Najbolj dragocene pa so bile zagotovo posredovane izkušnje inštruktorjev, ki smo jih imeli priložnost spoznati iz prve roke.

Vsi udeleženci lanskega tečaja, rekli smo jim 'lanščaki', so v soboto prišli na zaključni izpit in ga uspešno opravili. Mi, letošnji tečajniki, 'ozimčki', kot nas je oklical Pagon, pa smo za domači študij dobili teoretično gradivo, ki sta nam ga pripravila Anton Es in Leo Fabiani.

Upajmo, da bodo zdaj že tradicionalni mašunski tečaji – letos smo bili namreč priča že 10. izvedbi – zibelka slovenske krvosledniške šole in znanja željnih vodnikov krvosledcev in da si bo tudi v naslednjih letih še veliko tečajnikov nabralo dovolj teoretičnega in praktičnega znanja za samostojno krvosledniško prakso. **V slovenskem lovstvu je namreč eden izmed najvišjih etičnih ciljev, da bi bil strokovno in z izšolanim psom za delo**

ampak ga zvabimo v želeno vedenje, kar potem potrdimo s »klikerjem« ali izbrano besedo (»To, bravo, takooo!«) in psa nagradimo s koščkom dobre hrane. Vajo ponavljamo toliko časa, da jo pes osvoji, šele nato jo poimenujemo. Ko pes vajo enkrat osvoji, vsakokratno nagrajevanje ni več potrebno. Tak način šolanja imenujemo **šolanje na osnovi pozitivne motivacije**. Je prijazno psu in vodniku, med psom in vodnikom redkeje nastajajo konflikti.

Opazila sem, da so nekateri vodniki, predvsem tisti, ki so premalo zavzeto vadili, skušali dohiteti druge tečajnike tako, da so doma pri šolanju občasno nad svojimi psi izvajali preveč čutnega učinka s pomočjo kovinske ovrtnice (verzičice) na zateg. Za psa je to stresna situacija, zato težje osvaja vaje, pristna povezava med vodnikom in psom pa zbledi. Prav tiste vaje, pri katerih je pes doživel negativno izkušnjo, je potem kljub vodnikovemu

Foto: J. Weber

Osnovno šolanje lovskih psov v LKD Zasavje

V LKD Zasavje smo tudi letos spomladi organizirali osnovno šolanje lovskih psov. Tečaj je potekal na dveh lokacijah, v Litiji in Radečah. V Litiji so tečaj tudi letos poleg vodnikov lovskih psov obiskovali še vodniki športnih pasem psov, kar je nekakšno priznanje naši šoli. V Radečah so na tečaj prijavi 15 lovskih psov ter enega »športnika«. Na pobudo vodnikov mladih psov in ob podpori njihovega starešine **Franca Kranjca** je bil tečaj kar v njihovem kraju, na domačiji enega od vodnikov.

Pri usmerjanju vodnikov v pravilno delo s psi so mi bile vodile metode šolanja priznanega kinološkega strokovnjaka **Antona Esa** - Zvoneta.

Vodnik mora pri psu najprej vzbuditi zanimanje za delovanje. Psa v vedenje ne prisiljujmo,

Foto: M. Lesjak

Utrinki iz pasje šole – prinašanje (»aport«)

trudu težje osvojil. Menim, da so se v letošnji šoli psi zaradi »mehkega« načina šolanja hitreje socializirali, bili so strpnejši in bolj tolerantni drug do drugega. V Litiji, kjer je bilo vadišče ograjeno, smo po končanih urah pse sprčili, da so prosto tekali. Tudi psi namreč potrebujejo sprostitve po učnih urah. Postavili smo nekaj igral oziroma ovir, na katerih so v odmorih vodniki s svojimi psi resnično uživali. Tudi to je način, kako si vodnik lahko na preprost način gradi avtoriteto in utrjuje vodljivost psa.

Šolanje na ograjenem vadišču je primernejše tudi zato, ker ni toliko motečih vplivov, pa še za varnost psov je poskrbljeno. Vaje, osvojene brez motečih vplivov, se potem generalizirajo tudi v drugih okoljih; nazadnje tudi v lovišču.

Da je lov z vodljivim in izšolanim psom res pravi užitek, potrjujejo tudi besede tečajnika **Dušana Podlesnika**, ki je poklical kmalu po končanem tečaju: »*Danes sem na preži čakal srnjaka, Dono pa sem kar neprivezano odložil pod prežo. Pripasel se je srnjak, obiral grmovje v razdalji deset metrov od psice, se odpasel, ona pa je mirno obležala in ga opazovala. Še enkrat hvata za posredovano znanje in potrpljenje v šoli. Nikoli si nisem mislil, da je mogoče psa z vztrajnostjo in doslednostjo tako izšolati.*«

Maja Lesjak

Zakon je zakon!?

Po novi zakonodaji smejo določenim pasmam, katerih standard to predpisuje, skrajševati (kopirati) repe le pooblašteni veterinarski strokovnjaki. Vse prav, toda nobeden se ne vpraša, če ti strokovnjaki svoje delo tudi kinološko obvladajo, da pri svojem »strokovnem« posegu ne bodo kinološko izkazali repov mladičev glede na standardne zahteve.

Dejstvo je, da skorajda (z redkimi izjemami) ni veterinarja, ki bi bil tudi lovec in vzreditelj kakšne pasme psa, ki bi vedel, da se mladičem repke skrajšuje od 3. do 5. dne življenja.

Pa se bo kdo vprašal, zakaj to sploh omenjam?

Pred enim mesecem sem si namreč kot vzrejni referent oglel zelo izenačeno in kakovostno leglo špringer španjelov. Toda nad skrajšanimi repki sem se prijel za glavo! Na vprašanje vzreditelju, kdo jim je vendar tako

nestrokovno skrajšal repke, mi je vzreditelj več kot samozavestno odvrnil: »Veterinar, vendar!« Ob znatnem plačilu za veterinarsko »uslugo« je vzreditelju leglo dobesedno »izkazal!« Vsem mladičem je repke skrajšal skoraj do korena repa!

Ne morem si kaj, da ne bi takih zadev komentiral. Če si je že veterinarska stroka (ve se, zakaj) izborila koncesijo za skrajševanje repov in odstranjevanje slednikov lovskim pasmam psov, priporočam vsem, ki opravljajo omenjene storitve, **naj se natančno seznani s standardnimi zahtevami (dolžino repa) za posamezne pasme ali pa Kinološko zvezo Slovenije zaprosijo za posebno predavanje, kjer jih bodo izbrani kinološki strokovnjaki za posamezne pasme natančno seznanili z zahtevami.**

Kakor vemo, so doslej to opravilo opravljali izkušeni kinologi in rejci v posameznih LKD. Ko sem opazoval takšno opravilo pri veterinarju in ga primerjal z našo dosedanja prakso, mi ni jasno, zakaj tega ne bi smeli početi tudi naprej. Trditi, da mladička v starosti 3 do 5 dni manj boli, če mu odreže repek veterinar, je iz trte zvito, pa še zelo drago povzroči. Tudi strokovno zašita ranica, ki nastane pri skrajšanju, ne more biti razlog za izgovor o nujnem strokovnem veterinarskem posegu. Zbadati psička naprej (na živo zaradi šivanja) je po mojem skromnem mnenju zgolj le nepotrebno podaljševanje bolečin, celo mučenje, pa tudi poznejše odstranjevanje šivov, ki jih včasih nehote odstrani že psica. Skratka, nesmiselno dejanje, ki ga izkušnje iz kinološke in vzrejne zgodovine gotovo ne potrjujejo.

V svoji dolgoletni kinološki praksi sem skrajšal repke več kot 500 mladičem. Nobenemu doslej nisem še nikoli »strokovno zašil« ranice, pa ni zato še (hvala Bogu!) nobeden od njih poginil. Predvsem pa nisem še nikoli nobenega »izkazal« glede na standardne zahteve. Kdor koli izmed vodnikov se je pojavil kot vzreditelj pasem, kjer se srečujemo s skrajševanjem repkov, dobro ve, da psica s svojo razkužilno slino sama brez težav opravi vse potrebno, da ni okužb, vnetij in da se ranica lepo zaceli. Seveda pa je treba strogo paziti, da je orodje za skrajševanje repkov dobro razkuženo!

Če bodo veterinarji pri opravljanju svojih tovrstnih storitev

vztrajali tudi naprej, pa je naloga odgovornih v lovsko-kinoloških društvih, kjer takšen veterinar drago prodaja svoje »kvarne strokovne storitve«, da se ga zlepa ali zgrda (tudi z odškodninskim zahtevkom!) seznani s temeljnimi standardi pasem psov. Le tako nas ne bo šele pozneje, npr. na telesnem ocenjevanju ali na mednarodnih razstavah, kjer bomo sodniki ocenjevali telesno odlič-

ne pse z nestrokovno skrajšanimi repi, bolela glava. V vsakem takem primeru je lepše pogledati psa brez skrajšanega repa kakor iznakaženega zaradi neustreznega veterinarskega posega, ki smo ga morali povzročiti še drago plačati. Če je zakon pač zakon, naj kdo tudi plača za kvarne posledice »strokovne« izvedbe!

Franč Svetec,
kinol. sodnik

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/II, 11. 9.,
Zorko Pucer, Dol. Lepovče 2/a,
1310 Ribnica.
O: 5/I, m: 5/I, 6. 9.,
Janko Logar, Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.
O: 5/I, m: 5/I, 22. 7.,
Rudi Verovnik, Otiški Vrh 15,
2370 Šentjanž pri Dravogradu.
O: 5/I, m: 5/I, 3. 7.,
Boštjan Končan, Podlipa 60/a,
1360 Vrhnika.

Kdl. jazbečarji (SLRJk):

O: 5/I, m: 5/I, 15. 7.,
Dušan Gregorič, Lokve 6/k,
8340 Črnomelj.

Resasti jazbečarji (SLRJr):
O: 5/I, VUP- I. m: 5/II, VUP-II.,
18. 8.,
Jože Pangerl, Miklošičeva 1,
3000 Celje.
O: 5/I, m: 5/II, 21. 6.,
Lojze Markelc,
Gornji Rudnik c. IV/17,
1108 Ljubljana.
O: 5/I VUP I., m: 5/II, 12. 6.,
Franc Kogovšek, Velika Loka 43,
1290 Grosuplje.

Brandel-braki (SLRBrb):

O: 5/I, m: 5/I, 3. 8.,
Dušan Grm, Ribniki 23,
8290 Sevnica.

Beagli (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 16. 6.,
Bojan, Rok Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slovenj Gradec.
O: 5/I, m: 5/I, 25. 6.,
Jože Kalan, Kajuhovalo naselje 16,
1330 Kočevje.

Kdl. istrski goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 5/I, 28. 8.,
Janko Logar, Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec
O: 5/I, m: 5/I, 16. 7.,
Ladislav Ferincek, Veliki Vrh 13,
1293 Šmarje - Sap.
O: 5/I, m: 4/I, 18. 7.,
Klaudij Medoš, Korite 128,
6310 Izola.

Resasti istrski goniči (SLRGir):

O: 4/II, m: 5/II, 30. 8.,
Ivan Jurak, Dol. Kamence 69,
8000 Novo mesto.

Planinski goniči (SLRGpl):

O: 4/I, m: 5/I, 8. 9.,
Janko Logar, Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.
O: 4/I, m: 5/I, 18. 4.,
Dušan Simčič, Hum 38,
5211 Kojsko.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

O: 5/II, m: 5/I, 2. 7.,
Janez Gale, Adamičeva 28,
1290 Grosuplje.
O: 5/II, m: 4/II, 10. 8.,
Franc Funda, Žerovnica 47,
1384 Grahovo.
O: 5/I, m: 4/I,
Ignac Sadar, Marinča vas 22,
1303 Zagradec.
O: 5/I, m: 4/I, 6. 6.,
Stane Jarm, Dol. Prapreče 6,
8212 Velika Loka.

Nemški goniči (SLRNg):

O: 4/I, m: 5/I, 23. 7.,
Martin Gobec, Sotelska 53,
3250 Rogaška Slatina.
O: 5/I, m: 5/II, 12. 6.,
Ferdinand Kovač, Tržišče 47/a,
8295 Tržišče.

Irski setri (SLRIS):

O: 5/PPA, m: 5/PPA 63t.,
PNZ 44 t., 6. 8.,
Tatjana Klarar,
Planina pod Golico 10/a,
4270 Jesenice.

Labrador retrieverji (SLRLR):

O: 5/TPR, m: 4/TRP, 11. 7.,
Rudolf Bauman, Sp. Dobrenje 36,
2211 Pesnica.

Špringer španjeli (SLRšš):

O: 4/I, m: , 10. 6.,
Peter Jakopin, Grahovo 83/b,
1384 Grahovo.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:
O: 5/I, m: 5/II, 9. 8.,
Vikadimir Kocjancič, Bonini 16/a,
6000 Koper.

Rjavci:

O: 5/I, m: 5/II, 18. 6.,
Ivan Halužan, Kozje 186,
3260 Kozje.
O: 5/I, m: 4/II, 14. 6.,
Jože Zorko, Brezje pri Bojsnem,
8254 Globoko.

Ljubljana, 28. 7. 2005
KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE

Mali oglasi

Psarna Kolombanska proda leglo kratkodlakih istrskih goničev vrhunskih staršev. Mati: 3 x CACIB, 3 x BOB in 2 x R CACIB; oče: 3 x CACIB in 1 x CACT. Oba starša sta odlična pri gonji na zajca in divjega prašiča. Leglo bo pripravljeno za prevzem od 7. septembra naprej. Tel.: (05) 651-31-76 ali 040/207-529, od 7. do 22. ure.

Ugodno prodam nemškega kratkodlakega ptičarja (leglo 17. 5. 2005). Tel.: (05) 30-13-026 ali 031/483-167.

Prodaj mlade nemške tribarvne goniče, štirje samčki, ena samička (leglo 17. 6. 2005), odličnih staršev. Tel.: (07) 49-76-185 ali 031/673-446.

Prodaj terenska vozila: suzuki vitaro, 1997, 2,0 TD, klima, 3 vrata; mitsubishi pahero, 1997, 2,8 TD GLS, klima, 3 vrata in nissan terrano, 2,7 TD, klima, 3 vrata. Tel.: 041/827-202.

Prodaj risanico Weatherby Mark V., kal. .378 Win. Mag. Tel.: 041/665-044.

Prodaj skoraj nov variabilni strelni daljnogled Zeiss 2,5 – 10 x 48, izdelan v Nemčiji. Cena 650 €. Tel.: 041/376-491.

Prodaj kratko karabinko, kal. 5,6 x 57 (ali jo zamenjam za risanico, kal. .223 Rem ali .308 Win.), **pištolo M 57** (predelano) ter **neprebojni jopič** Tel.: 031/209-999.

Prodaj tribarvne nemške goniče, odličnih staršev. Stari so en mesec. Tel.: 031/680-772.

Prodaj revolver Taurus M 669, kal. .357 Mag., zelo lepo ohranjen. Cena 70.000 sit. Tel.: 031/377-932.

Prodaj bokarico, kal. 7 x 57 R /16. Cena po dogovoru. Tel.: 041/373-215.

Prodaj malo uporabljano karabinko CZ, kal. 8 x 57, **češko bokarico**, kal. 7 x 57 R/16, z originalnim strelnim daljnogledom, **lovski krog** št. 50 in **stojalo za pristrelitev pušk**. Tel.: 040/996-252, Trebnje.

Prodaj petelinko predvojne izdelave. Tel.: 041/223-460.

Prodaj risanico Browning Eurobolt II, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42. Cena 320.000 sit. Tel.: 0049 1729810955 ali (02) 703-42-96.

Prodaj tricevko Merkel Suhl Lux., kal. 16 – 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Helia 4 x 32. Cena 500.000 sit. Tel.: 040/796-713.

Prodaj polavtomatski puški, kal. M 76, kal. 8 x 57 JS, s str. daljnogledom in mini Dragunov, kal. 7,62 x 39 s str. daljnogledom in Smith & Rubin K-31. Tel.: 041/590-180.

Kupim polavtomatsko puško K-41 in G43 v kal. 8 x 57 in **pištolo** P08. Tel.: 041/590-180.

Prodaj 3 vrste pasti (»škrinjce« ali »šklope«) za lov polhov. Tel.: (01) 895-15-96.

Prodaj brak-jazbecarja (psa in psičko), poležena 6. 6. 2005. Starši so odlični prašičarji in

krvosledci. Tel.: (07) 30-48-432 ali 031/427-499.

Prodaj nemškega prepeličarja odličnih delovnih staršev, starega 5 mesecev. Tel.: (05) 305-70-28. ali 041/572-926.

Zaradi bolezni prodaj novo MK repetirko Mauser, kal. .22 l.r. Mag. Tel.: 031/523-200, med 17. in 20. uro, Janez.

Kupim kombinirano lovsko puško. Tel.: 051/333-758.

Prodaj boroveljsko tricevko, kal. 12 – 12/7 x 65 R (380.000 sit), in **šibrenico**, kal. 16 – 16 (25.000 sit). Prodajna cena v paketu je 390.000 sit. Tel.: 031/296-046.

Prodaj rusko bokarico, kal. 12/12 z ektorji in z novim kopitom. Tel.: 041/387-903.

Prodaj kombinirano lovsko puško Sabati, mod. Foster Armi, kal. 20 mag. / 6,5 x 57 R, z menjalnimi cevmi in str. daljnogledom. Tel.: 041/444-873.

Odkupim ali zamenjam posamezne številke glasila Lovca. Lahko tudi kompletne letnike. Tel.: 031/650-949, Marko.

Prodaj leglo nemških prepeličarjev – rjavcev. Oče in mati imata odlično telesno očno in opravljeno vzrejno preizkušnjo. Tel.: 01-75-46-814; 031/276-462.

Prodaj mladiče špringer španjele, stare 2 meseca, odličnih staršev. Tel.: (07) 30-87-887; 041/985-715.

Prodaj resasti istrski gonički (leglo 25. 5. 2005), odličnih staršev. Tel.: (05) 687-41-17 (popoldne ali zvečer).

Prodaj leglo nemških prepeličarjev – sercev, odličnih staršev (leglo 10. 7. 2005). Tel.: 041/392-459.

Prodaj 4 mesece staro nemško prepeličarko – serko, odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/776-880.

Prodaj posavsko goničko, staro 5 mesecev, odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/868-633.

Prodaj lepo leglo (23. 7. 2005) **nemških goničev**, telesno odličnih in delovnih staršev. Tel.: (03) 581-33-25 ali 031/530-755.

Prodaj naslednje lovske pse: slovaškega kopova (3 leta), **nemško goničko** (3 leta), **nemško goničko** (6 mesecev), **nemška prepeličarja** (Ž + M, stara 3 mesece). Tel.: 041/213-292, Habjan.

Prodaj jelene lopatarje (šiljarje) za nadaljnjo rejo. Tel.: 041/808-719.

Ugodno prodaj 3,5 meseca stare resaste istrske goniče z rodovnikom, odličnih staršev. Tel.: (05) 687-41-25 ali 041/514-946.

Prodaj nemške lovske terierje, stare 2 meseca. Tel.: 031/406-665.

Prodaj češko bokarico Super Brno, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom (Suhlova montaža). Tel.: 041/613-928.

Prodaj dva mlada nemška lovška terierja (leglo 3. 6. 2005). Oba sta cepljena. Tel.: 031/642-493.

Prodaj dobro ohranjeno rusko šibrenico, kal. 12 – 12. Cena po dogovoru. Tel.: (04) 596-34-83.

Prodaj 2 samčka in 2 samički, nemške kratkodlake ptičarje (leglo 20. 5. 2005). Tel.: 051/210-638 ali (05) 301-63-72.

Prodaj boroveljsko bock petelinko, sistem Grenner, kal. 24/8 x 58 R. Tel.: 031/764-757.

Prodaj leglo (8. 6. 2005) **nemških prepeličarjev – sercev**, odličnih staršev. Tel.: 041/620-862.

Prodaj avtomatski krmilnik (cena 40.000 sit) ter **električnega pastirja** za 100 km ograje, primeren za odvrčanje divjadi (cena 25.000 sit. Tel.: 041/537-967.

Prodaj risanico, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Meopta (3,5 – 12,5 x), z nizko montažo. Cev in prožilni mehanizem CZ Kragujevac, kopito unikat. Cena 250.000 sit. Prodaj tudi **lovski krog**, št. 48, za 40.000 sit. Tel.: 041/441-102.

Prodaj navadne jelene in menjalne cevi, kal. 12/12, ČZ UH BROD. Tel.: 041/583-618.

Prodaj leglo nemških prepeličarjev – sercev. Oba starša sta vrhunska delovna psa ter z odličji za lepoto. Tel.: 041/809-143 ali (03) 571-75-95.

Prodaj dvogled Swarovski-Habicht 7 x 42, ter **nočni dvogled** s 6 x povečavo. Oba dvogleda sta kakovostna in brezhibna, vredna ogleda. Tel.: 040/462-569.

Prodaj bock šibrenico CZ, kal. 12/12 (je kot nova). Cena 40.000 sit. Tel.: 041/914-286.

Prodaj novo, kombinirano puško, kal. 12/7 x 65 R, z montiranim str. daljnogledom Schmidt & Bender 5 – 9 x 42. Tel.: 041/624-306.

Prodaj karabinko, kal. 7 x 64 (dolga cev), s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32 (Suhlova montaža). Tel.: 041/549-171.

Prodaj polavtomatske puške, kal. M 76, kal. 8 x 57 JS, s str. daljnogledom in Mini Dragunov, kal. 7,62 x 39, s str. daljnogledom in Smith & Rubin K-31. Tel.: 041/590-180.

Kupim polavtomatske puške modelov: K 41 in G 43 v kalibru 8 x 57 in **pištolo** P 08. Tel.: 041/590-180.

Prodaj boroveljsko risanico – prelamačo, kal. .222 Rem., s str. daljnogledom Kahles 6 x 42 (je precizna, primerna tudi za tekmovaljanje), ter **enocavno šibrenico** s str. daljnogledom 6 x 42. Tel.: 031/380-448.

Prodaj risanico Mannlicher, kal. .222 Rem., s str. daljnogledom Swarovski Habicht 4 x 32. Tel.: 041/528-969.

Prodaj bokarico ČZ Brno, ZH 308, kal. 12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom 3 – 9 x 40 in menjalnimi cevmi 12/12 (odlično ohranjena). Cena 150.000 sit. Tel.: 051/387-345, Feri.

SEPTEMBER						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec
1. Če	3:31	19:08	6:23	19:40	5:14	20:49
2. Pe	4:38	19:28	6:24	19:38	5:15	20:47
3. So	5:45	19:46	6:25	19:36	5:17	20:44
4. Ne	6:51	20:01	6:26	19:35	5:18	20:42
5. Po	7:57	20:16	6:28	19:33	5:20	20:40
6. To	9:03	20:32	6:29	19:31	5:21	20:38
7. Sr	10:12	20:49	6:30	19:29	5:23	20:36
8. Če	11:22	21:09	6:31	19:27	5:24	20:34
9. Pe	12:37	21:34	6:33	19:25	5:25	20:32
10. So	13:52	22:09	6:34	19:23	5:27	20:30
11. Ne	15:06	22:55	6:35	19:21	5:28	20:28
12. Po	16:13	23:57	6:36	19:19	5:30	20:25
13. To	17:07	----	6:38	19:17	5:31	20:23
14. Sr	17:49	1:12	6:39	19:15	5:33	20:21
15. Če	18:21	2:37	6:40	19:13	5:34	20:19
16. Pe	18:46	4:04	6:41	19:11	5:35	20:17
17. So	19:06	5:29	6:43	19:09	5:37	20:15
18. Ne	19:25	6:53	6:44	19:07	5:38	20:13
19. Po	19:44	8:14	6:45	19:05	5:39	20:11
20. To	20:05	9:34	6:46	19:04	5:41	20:09
21. Sr	20:29	10:53	6:48	19:02	5:42	20:07
22. Če	20:57	12:11	6:49	19:00	5:44	20:05
23. Pe	21:32	13:24	6:50	18:58	5:45	20:02
24. So	22:17	14:30	6:51	18:56	5:46	20:00
25. Ne	23:11	15:26	6:53	18:54	5:48	19:58
26. Po	----	16:11	6:54	18:52	5:49	19:56
27. To	0:13	16:46	6:55	18:50	5:50	19:54
28. Sr	1:19	17:13	6:56	18:48	5:52	19:52
29. Če	2:27	17:34	6:58	18:46	5:53	19:50
30. Pe	3:33	17:52	6:59	18:44	5:54	19:48

NAMIBIJA
KUDUBERG FARMA
VAM NUDI FOTOSAFARI
IN LOV NA 15 VRST ANTILOP
V DOMAČEM VZDUŠJU.
ZA VSE DODATNE INFORMACIJE
SMO DOSEGLJIVI PO
GSM: 031/669-615.

Hubertus gre na lov:

Namibija: 7 dni; skupni znesek inkl. 1 orika, 1 hartebeest, svinja bradavičarka **1.585 €**

Južna Afrika: 9 dni; skupni znesek inkl. 1 impala, 1 svinja bradavičarka, 1 springbok, 1 duiker **2.890 €**

Kazahstan: 8 dni; skupni znesek inkl. 1 kozorog **3.600 US\$**

Švedska: 7 dni; skupni znesek inkl. 1 veliki petelin, 1 ruševac, 1 gozdni jereb, 1 belka **1.230 €**

Škotska: 7 dni; skupni znesek inkl. 1 jelen **1.250 €**

Madžarska: 4 dni; skupni znesek inkl. 1 jelen s težo rogovja 5,00 kg, **1.050 €**
Pogodba za lov 12 mesecev, 10 kos. divjadi **1.650 €**

Rusija: 9 dni; skupni znesek inkl. 1 medved, **2.750 US\$**

Turčija: 8 dni; skupni znesek inkl. 2 merjasca s čekani več kot 20 cm **2.195 €**

Islandija: 5 dni; skupni znesek inkl. odstrel divjadi **1.960 €**

Vse cene so brez letalskega prevoza!
Tel. (Slovenija): +43/676/5668068
Tel. (Nemčija, Anglija): +43/676/5668067
Faks: +43/3464/2520
E-mail: office@hunting-tours.com
Internet: www.hunting-tours.com

molex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TEŽIN
Dobrova 1
Telefoni: 00 386 (01) 862 13 10

3/4 JAKNA IZ LODNA IN JAKNA IZ
TERMO VELURJA
WATER & WIND STOPPER

NOTRANJA STRAN JAKEN JE PREVLEČENA
S PAROPREPUSTNO FOLIJO, KI ODVAJA
PARO IN NE PREPUŠČA VODE IN VETRA.
VSI ŠIVI SO VARNI.

ČAKALNE VREČE IZ LODNA
PUMPARICE IN DOLGE HLAČE IZ LODNA
ČEPICE IZ LODNA
JAKNE IZ TERMOVELURJA
DELOVNE SRAJCE
DELOVNE, VODOODBOJNE PODLOŽENE
IN NEPODLOŽENE BOMBAŽNE HLAČE
JAKNE IZ VODOODBOJNEGA BOMBAŽA
POLO MAJICE IZ BOMBAŽA
SPREJEMAMO TUDI NAROČILA PO POŠTI.

Hubertus
Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

KAMERUN
Lov od decembra do maja
14-dnevni safari na veliko afriško
divjad z izredno ugodnimi odstrelci:
slon 3.100 €,
lev ali orjaški eland 2.600 €,
savanski in rdeči bivol/roan/
nilski konj 1.600 €. Na voljo več vrst ekvatorialnih antilop.

MADŽARSKA
Lov na jelena po roku.
4-dnevni program lova na jelena
z vključenim odstrelom ene trofeje
ALL INCLUSIVE že od 990 €.

HRVAŠKA
Pogoni na divje prašiče v najboljših
državnih loviščih, kjer povprečni
dnevni odstrel skupine presega
20 glav divjadi že od 75 € naprej.

Termina lova: 19. in 20. 11. 2005
(število udeležencev je omejeno!).

OBVESTILO
LKD Ilirska Bistrica

24. 9. 2005 – Uporabnostna tekma po umetnem krvnem sledu
za vse pasme lovskih psov.
Zbor ob 8. uri pri koči LD Brkini.

8. 10. 2005 – PNZ za goniče in brak-jazbečarje
Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Prem.

Prijaviti se je treba najmanj 15 dni pred prireditvijo
na telefonske številke:
Emil Vičič ml.: (05) 714 59 21; 041/239 573,
Teodor Šircelj: (05) 714 40 36; 051/357 189.

VARNOSTNE OMARE ZA OROŽJE

že od 49.900,00 sit
(cena z DDV-jem)

MODEL S100

- za 1 do 2 puške
- dimenzije (š = 255, g = 150, v = 1255 mm)
- ločen prostor za strelivo
- visokodopna zunanja obdelava
- varnostna ključavnica z večročnim zaklepanjem
- kvalitetna izdelava

MODEL H01KL:

- dimenzije (š = 420, g = 380, v = 1500 mm)
- večročna zaklepanja (3+2)
- blagajniški ključ
- visokodopna zunanja obdelava
- prostor za štiri puške
- prostor za strelivo in pribor

tel: 01 252 72 17 f: 01 252 72 18 e: info@zakleni.com i: www.zakleni.com

PROTEKTAS

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju GL Fazan Beltinci
in LD Ljutomer

organizirata

**VSESTRANSKO UPORABNOSTNO
PREIZKUŠNJO PTIČARJEV
(VUP)**

Preizkušnja bo **5. in 6. novembra 2005** v loviščih GL Fazan Beltinci in
LD Ljutomer. Zbor udeležencev bo 5. novembra 2005 ob 8. uri pred
upravo GL Fazan Beltinci.

Startnina: **7.000 SIT** (za tujce 35 €) in jo je treba vplačati na TTR Društva
ljubiteljev ptičarjev: **02010-0253852458**, s pripisom »za VUP 2005«.

Vse dodatne informacije: **Vojko Pirher; tel.: (02)587-16-49,**
GSM: 041/741-209.

Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj dobro,
opravljena PZP, JZP ali ŠPP. Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj
dobre telesne ocene opravljeno tudi preizkušnjo v delu na polju in v vodi.
Obvezno je uradno veterinarsko potrdilo o cepljenju psa proti steklini.

Preizkušnja bo potekala po **Pravilniku za vsestransko uporabnostno
preizkušnjo ptičarjev (VUP)**. Divjad za poljsko in vodno delo bo
zagotovil prireditelj, odrasle lisice pa naj tekmovalci prinesejo s seboj.
Zapreka (ovira) bo postavljena po pravilniku VUP (čl. 90) – na eni strani
jarek, s treh strani ograja. Pri polaganju umetnega krvnega sleda bo
uporabljena srnja kri.

Čitljivo izpolnjene prijavnice (Obrazec P., št.1), na katerih mora biti pri
krvnem sledu **obvezno označeno, ali je pes pokazal ali oblajač**, s foto-
kopijo obeh strani rodovnika in potrdilom o plačani startnini pošljite na
naslov: **DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV, Župančičeva 9/II,**
1000 Ljubljana.

Zadnji rok prijave: **1. 10. 2005.**
Število udeležencev je omejeno na 10!

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS
DALJNOGLEDI - SPEKTIVI
NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

Nikon

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

daljnogled
Nikon Monarch 6X42
cena: 86.500,00 sit

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

**daljnogledi
SWAROVSKI**

BREZPLAČNO ob servisu:
gumice za okularje,
pokrovčki in
pasovi za daljnogled
SWAROVSKI

LOV NA JELENA V RUKU v preizkušenih **madžarskih loviščih** le dve uri vožnje od slovenske meje. Lov v spremstvu poklicnega lovca vsega 10 €/dan. Odstrel jelena z rogovjem 150–160 CIC točk za 850 €; v medalji že za 1.450 €.

Hrvaška: 2 dni lova in odstrel muflona z rogovi do medalje (184,9 CIC) za 899 €, v medalji pa za 990 €.

990 € za 5-dnevni lov s pogonom na divje prašiče v **Turčiji** (od novembra do februarja). Odhod organizirane skupine 25. 11. 2005.

Kozorog v Mongoliji: 7-dnevni aranžma za 1.840 €. Odstrel mongolskega kozoroga 800 €.

Na volka in gazele v Mongoliji: 8-dnevni lov za 1.500 €. Odstrel volka vsega 290 €, gazele 90 €. Odhod skupine v spremstvu PASATA od 7. do 17. oktobra.
NOVO: LITVA — LOV S POGONOM na losa, divje prašiče, jelenjad, smrad in volka. 3 dni lova, 4 polni penzioni v lovišču, prevozi od – do Rige ter odstrel divjadi za 1.490 €. Lov skupine v spremstvu PASATA od 9. do 14. novembra.

Pasat, d.o.o.

><http://www.pasat.si> > info@pasat.si > tel.: 01/428 37 40 > faks: 01/428 37 44

**UGODNA PONUDBA
LOVSKIH ROGOV!**

SYMPHONY
INTERNATIONAL

SYMPHONY INTERNATIONAL d.o.o.
Brtič 43, 4000 Kranj, Slovenija
tel.: +386 (0)4 234 30 50
faks: +386 (0)4 234 30 50
e-mail: symphony@siol.net
www.symphony-int.si

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42 RD 30H RD 30 RD 25H

Optična pika 2. generacije
Pasatova

dolžina 82 mm, teža: 115 g, 4 velikosti mrešne pike, 7 jakost svetlob, sporna torzi: 30°/min do 32°

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

VOLVO

Kontakt: Ljubljanska c. 39, (0)4 2355 940
Ljubljana: Gorjupova 1, (0)1 2000 940

mazda
Ljubljana: Gorjupova 1, (0)1 2000 955

Ugodnosti za člane LD

www.interclasscars.si

STRELNI DALJNOGLEDI ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov različnih velikosti in povečav z osvetlitvijo ali brez. Vsi daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

Endurance 6 x 42 Titanium 3,8 8 x 42

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

MAXXIS

Pnevmatike 4x4

LASSA

INFORMACIJE PRI VAŠEM VULKANIZERJU
ALI PO TELEFONU (01) 242-50-30

NT-6080 MA-751/752 NT-753

FAMM COMMERCE, d.o.o.,
Tržaška 132, Ljubljana
www.fammcommerce.si

NT-754 Competus OK-144

ANCELJ d.o.o.
 Lebanova 3
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07/33 21 081
 Faks: 07/33 23 879
 E-mail: ancelj-nm@siol.net

Delovni čas: od 8.30 do 13.00 ure; 14.00 do 17.00 ure
 Sobota od 8.00 do 12.00 ure

**ŽELITE KUPITI LOVSKO OROŽJE IN OPREMO
 ODLIČNE KAKOVOSTI PO UGODNI CENI?**

BROWNING BLR 81 LTD
BROWNING BAR LIGHT

STEINER NIGHT HUNTER
DOCTER SIGHT II

ZA SEZONO JESEN ZIMA SMO ZA VAS PRIPRAVILI ŠIROKO
 PONUDBO STRELIVA, OPTIKE IN OROŽJA.
 V PONUDBI IMAMO VEČ KOT 100 VRST RAZLIČNEGA
 OROŽJA: BROWNING, ČEŠKA ZBROJOVKA, ZBROJOVKA
 BRNO, SUHL, ALFA PROJ 1 TN, PO UGODNIH CENAH
 OPTIKA DOCTER IN MEOPTA.

PRI NAKUPU STRELIVA SELLIER & BELLLOT BOSTE DELEŽNI
 UGODNIH KOLIČINSKIH POPUSTOV.
 POKLICITE NAS.

MIKE, d.o.o.
 Brod 74, 8000
 Novo mesto
 Tel./faks:
 (07) 332 24 05

PRO-LUX
 Ameriški daljnogledi, polnjeni z dušikom in z
 naneseno protiodsevno zaščito leče objektiv

CLASSIC
 4 x 20 - 3988 sit
 4 x 32 - 10208 sit
 6 x 40 - 14240 sit
 3 - 9 x 40 - 16928 sit

ELECTRIC
 osvetljeni križ
 3 - 9 x 40IR - 28768 sit
 3 - 9 x 50IR - 36000 sit

**NEPREMOČLJIVI
 NAHRBTNIKI**
 LP 310
 5900 sit

**NEPREMOČLJIVA
 FUTROLA ZA
 OROŽJE Z OPTIKO**
 128 cm - 5900 sit

Montaže različnih dimenzij od 1900 sit.
 Montaže za orožje Bajkal od 15812 sit.
 Snemljive montaže Leupold.
 Orožje Remington, Ruger, Marlin, Blaser.
 Optika Swarovski, Zeiss, Leupold.
 Nočna optika Zenith in Davos.
 Rusko lovsko orožje BAJKAL po zelo
 ugodnih cenah.
 Puška Remington 710 v kalibru 270 Win
 ali 30-06 Spring z montiranim
 daljnogledom Bushnell 3-9 x 40 po zelo
 ugodni ceni 175000 sit.
 Revolverji Ruger od 118840 sit naprej.

RDEČA PIKA - RD-4
 32330 sit
**NASTAVITEV
 OSVETLITVE**

**VEČSTOPENJSKA
 NASTAVITEV**

PRO-LITE®
 DVOGLEDI
 gumirani v torbici
 8 - 32 x 50 - 30240 sit
 10 x 50 - 15648 sit
 8 x 40 - 13728 sit

**NOČNI DALJNOGLEDI
 OD 155000 sit**

**Noži
 PACO**
 od
 2950 sit

22,5cm

PARCOURS ISO
 TEST 0-186

AIGLE

- ✓ Vodaodporen usnjen zapenjanje
- ✓ Dvojno gumiran pocelot, odporen
 proti obrabi z sklenjenim čelnom
- ✓ Ročna izločitev iz naravne gume
- ✓ 4,5 mm višjega
 vzdržljivejšega vsilca

Vasovik za Slovenijo:
 AFP d.o.o., Bela 2, 8257 Dobova

Informacije: 07/466 8 300
 e-mail: info@afp.si

Prodajna mesta:
 ULOV d.o.o., Ljutja, TPC Ljutja (tel.: 07/79 888); NOLD d.o.o., Tverniška 18a, Brežice (tel.: 07/40 30 430);
 COAL d.o.o., Nova 1, Ljubna (tel.: 02/515 02 11); VEJA d.o.o., Ulica OF 18, Trzinje (tel.: 041/807 482);
 LOVEC CELJE, Glavni trg 14, Celje (tel.: 03/54 83 830); MINE d.o.o., Brod 74, Novo mesto (tel.: 07/33 22 405);
 LOVEC - TRADE d.o.o., Gosposvetska 12, Ljubljana (tel.: 01/221 71 47); PRVA LIGA DOBONA (tel.: 07/40 88 104)

KROJASTVO

ROŽMAN

Slavnostne lovske kroje,
 srajce (tudi z dolgimi
 rokavi), telovnike,
 hubertus plašče
 in pelerine
 izdelujemo po meri.

Branko Rožman, s.p.
 Erjavčeva 5, Brežice
 GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
 e-pošta: krojastvo-rozman@siol.net